

Administratīvo prasību izvērtējums nodokļu jomā
un priekšlikumu izstrāde uzņēmējiem
administratīvā sloga nodokļu jomā samazināšanai

**Administratīvo prasību izvērtējums nodokļu jomā un priekšlikumu
izstrāde uzņēmējiem administratīvā sloga nodokļu jomā samazināšanai**

Noslēguma ziņojums

Pasūtītājs: Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija

Izpildītājs: SIA „Ernst & Young Baltic”

Līguma parakstīšanas datums: 2013. gada 22. janvāris

Līguma numurs: EM 2012/73

SIA „Ernst & Young Baltic” partnere

Ilona Butāne

Satura rādītājs

1. Izvērtējuma metodoloģija	5
1.1. MĒRĶIS	5
1.2. VEICAMO AKTIVITĀŠU APRAKSTS	5
1.3. „SOLI PA SOLIM” ANALĪZE	8
1.4. VISPĀRĒJĀS PĒTĪŠANAS METODES	9
1.5. ZINĀTNISKĀS PĒTNIECĪBAS METODES	10
1.6. NORMATĪVO AKTU PĒTĪŠANAS METODES	10
1.7. INTERVIJU ORGANIZĒŠANAS METODES	12
1.8. ADMINISTRATĪVĀ SLOGA IDENTIFICĒŠANA UN ANALĪZE	21
2. Administratīvo prasību raksturojums	26
2.1. ADMINISTRATĪVO PRASĪBU RAKSTUROJUMS PVN JOMĀ: PROBLĒMAS UN VEICAMIE PASĀKUMI	26
2.2. ADMINISTRATĪVO PRASĪBU RAKSTUROJUMS IIN JOMĀ: PROBLĒMAS UN VEICAMIE PASĀKUMI	50
2.3. ADMINISTRATĪVO PRASĪBU RAKSTUROJUMS VSAOI JOMĀ: PROBLĒMAS UN VEICAMIE PASĀKUMI	58
2.4. VĒRTĒJUMS PAR EDS, SISTĒMAS ĒRTUMU LIETOTĀJAM, LAI KVALITATĪVI IZPILDĪTU TAM NOTEIKTĀS PRASĪBAS	66
2.5. ADMINISTRATĪVO PRASĪBU RAKSTUROJUMS - STARPTAUTISKĀ PRAKSE (LABĀS PRAKSES PIEMĒRU APRAKSTS)	78
3. Kopsavilkums un secinājumi	89
3.1. ADMINISTRATĪVO PRASĪBU, KAS IZRIET NO PVN, IIN, UIN, VSAOI JOMU REGULĒJUMA, KAVĒJOŠĀ IETEKME UZ UZŅĒMĒJDARBĪBU	89
3.2. UZŅĒMUMU LAIKA UN RESURSU PATĒRIŅŠ AR PVN, IIN, UIN, VSAOI ADMINISTRATĪVO FORMALITĀŠU KĀRTOŠANU VALSTS PĀRVALDES INSTITŪCIJĀS NODOKĻU JOMĀ	97
4. Priekšlikumi uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumiem, kas būtu iekļaujami Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plānā	104

Saīsinājumi

Ziņojumā ir izmantoti šādi saīsinājumi

NM	-	Nodokļu maksātājs
NA	-	Nodokļu administrācija
FM	-	Latvijas Republikas Finanšu ministrija
VID	-	Latvijas Republikas Valsts ieņēmumu dienests
VSAA	-	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
CSP	-	Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde
MK	-	Latvijas Republikas Ministru kabinets
PVN	-	Pievienotās vērtības nodoklis
UIN	-	Uzņēmumu ienākuma nodoklis
UIN likums	-	Likums "Par uzņēmumu ienākuma nodokli"
IIN	-	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis
VSAOI	-	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas
VSAOI likums	-	Likums „Par valsts sociālo apdrošināšanu”
NMDS	-	Nodokļu maksātāju datu sistēma
EDS	-	Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanas sistēma

1. Izvērtējuma metodoloģija

1.1. Mērķis

Administratīvo prasību vērtējuma nodokļu jomā mērķis ir identificēt pārlietu birokrātiskas un administratīvo slogu radošas normatīvo aktu prasības (pēc principa „soli pa solim”), apzināt Latvijas komersantu praksi administratīvo formalitāšu kārtošā valsts pārvaldes iestādēs saistībā ar nodokļu jautājumiem un sagatavot priekšlikumus uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumiem, kurus iekļaut Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plānā.

Administratīvo prasību „soli pa solim” vērtējums nodokļu jomā, veicot gan konsultācijas ar nozaru speciālistiem, gan apzinot praksi ārvalstīs, paredz novērtēt, vai tiek dublēta informācija (t.i., atskaites, deklarācijas, pavadošie dokumenti, u.tml.), kas jāsniedz komersantam valsts pārvaldes institūcijām saistībā ar nodokļu jautājumiem, vai attiecīgās administratīvās prasības ir pārlietu birokrātiskas un rada nevajadzīgu administratīvo slogu, vai minētās prasības tiktu pildītas bez stingra regulējuma un kādas ir iespējas samazināt administratīvo slogu komersantiem.

Iegūtie rezultāti un izvirzītie priekšlikumi tiek izmantoti, lai izstrādātu konkrētus pasākumus nodokļu administrēšanas regulējuma pilnveidošanai un komersantu darbības atvieglošanai, pildot administratīvās prasības valsts pārvaldes iestādēs saistībā ar nodokļu jautājumiem (piemēram, Valsts ieņēmumu dienestā, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā).

Šajā metodoloģijā tiek detalizēti un argumentēti raksturotas pētījumā izmantojamās metodes (t.sk. raksturojot izmantojamās pieejas katra Tehniskajā specifikācijā Nr. EM 2012/73 (turpmāk - Tehniskā specifikācija, vai TS) minētā jautājuma izpētei), argumentēti norādot uz izvēlēto metožu pārākumu pār citām metodēm. Tāpat apakšsadaļās norādīta izmantojamo metožu sasaiste ar pētījuma mērķi un Tehniskajā specifikācijā iekļautajiem uzdevumiem.

Veicot administratīvo prasību izvērtējumu nodokļu jomā un sniedzot priekšlikumus administratīvā sloga nodokļu jomā samazināšanai, tiek veiktas uzņēmēju/nodokļu maksātāju intervijas, izmantojot aptaujas anketu un *face to face* intervēšanas metodi, padziļināta normatīvo aktu analīze (lai identificētu normatīvajos aktos minētās administratīvās procedūras), administratīvā sloga izvērtēšana, ņemot vērā interviju rezultātus un normatīvajos aktos noteiktās prasības, kā arī ārvalstu labākās prakses analīze.

1.2. Veicamo aktivitāšu apraksts

Pētījuma aktivitātes tiek veiktas šādos posmos:

1. Normatīvā regulējuma un administratīvo prasību vērtējums, kas apskata nodokļu jomas regulējošo normatīvo aktu ietekmi (administratīvo slogu) uz uzņēmēju saimniecisko darbību. Vērtējums tiek veikts, balstoties uz normatīvajos aktos noteikto administratīvo procedūru „soli pa solim” analīzi un intervijām ar atlasītiem uzņēmējiem, izmantojot izstrādāto anketu, lai veiktu administratīvo prasību analīzi nodokļu jomā un apzinātu to praktisko izpildi.
2. Divu citu valstu (Lietuvas un Igaunijas) prakses analīze par normatīvajos aktos noteiktajām prasībām un šo valstu pasākumiem administratīvā sloga samazināšanai.
3. Priekšlikumu sagatavošana pasākumiem administratīvā sloga samazināšanai nodokļu jomā, par pamatu izmantojot Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plāna struktūru.

4. Diskusijas organizēšana ar ekspertiem par vērtējuma rezultātiem un izvirzāmajiem priekšlikumiem un papildus priekšlikumu sniegšana, ko iekļaut uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plānā. Diskusija tiek organizēta un priekšlikumi tiek sniegti pēc iepriekš minēto darbu izpildes un pirms ziņojuma sagatavošanas.
5. Ziņojums par administratīvo procedūru vērtējumu nodokļu jomā un priekšlikumiem administratīvā sloga uzņēmējiem samazināšanai un tā kopsavilkuma sagatavošana, kas ietver visus pētījumā iegūtos rezultātus.

Pētījums balstās uz pieejamo esošo datu un informācijas rūpīgu izpēti, un konkrētu analizējamo gadījumu padziļinātu izpēti ar interviju palīdzību. Tam seko arī detalizēta un pamatota administratīvā sloga analīze par nepieciešamajiem laika resursiem, ar ko sastopas komersanti izvirzīto administratīvo prasību dēļ. Pētījumā tiek veikta arī ārvalstu prakses analīze par administratīvajām prasībām citās valstīs, lai salīdzinātu prasību un līdz ar to arī administratīvā sloga apmēru, kā arī apzināti labākie prakses piemēri izvirzītajās valstīs. Projekta izpildes laikā tiek paredzēts organizēt vienu diskusiju ar ekspertiem nodokļu jomā par vērtējuma rezultātiem un izvirzītajiem priekšlikumiem administratīvā sloga mazināšanā. Pētījuma noslēgumā paredzēts izstrādāt praktiskas rekomendācijas administratīvā sloga samazināšanai nodokļu jomā.

Visi iepriekšminētie pētījuma posmi tiek analizēti šādās Tehniskajā specifikācijā noteiktajās nodokļu jomās: Pievienotās vērtības nodoklis, ledzīvotāju ienākuma nodoklis, Uzņēmumu ienākuma nodoklis un Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (turpmāk - PVN, IIN, UIN un VSAOI).

Turpmāk tabulā iekļauts secīgs veicamo aktivitāšu apraksts pētījuma veikšanai, ievērojot Tehniskajā specifikācijā noteiktās prasības un piedāvājot detalizētu redzējumu pakalpojuma sniegšanai un laika grafikam.

Tabula Nr. 1-1 Secīgs veicamo aktivitāšu apraksts

Secīgs veicamo aktivitāšu apraksts			
Aktivi tātes Nr. p. k.	Atsauce uz TS uzdevumie m	Aktivitātes apraksts	Atsauce uz nodevumu un laika grafiku
1.	2.2.1.	Administratīvo prasību nodokļu jomas vērtējuma aprakstošas metodoloģijas izstrāde.	5 darba dienu laikā
1.1.	2.2.1.1.	► Administratīvo prasību nodokļu jomas vērtējuma aprakstošas metodoloģijas izstrāde un iesniegšana saskaņošanai Pasūtītājam.	
1.2.	2.2.1.2.	► Aptaujas anketas izstrāde.	
1.3.	2.2.3.1.	► Komersantu, institūciju un personu/darbinieku, ar kuriem ir paredzēts veikt strukturētas padziļinātās klātienes intervijas, saraksta sagatavošana un iesniegšana Pasūtītājam.	
2.	2.2.2.	Normatīvā regulējuma administratīvo prasību izvērtējums	10 darba dienu laikā
2.1.	2.2.2.2.	► PVN, IIN, UIN, VSAOI regulējošo normatīvo aktu atlase un izvērtēšana.	

Secīgs veicamo aktivitāšu apraksts			
Aktivitātes Nr. p. k.	Atsauce uz TS uzdevumiem	Aktivitātes apraksts	Atsauce uz nodevumu un laika grafiku
2.2.	2.2.2.2.	▶ Normatīvo aktu saraksta sastādīšana un iesniegšana Pasūtītājam.	
2.3.	2.2.2.2.	▶ Nepieciešamo tikšanos organizēšana (t.sk. ar Finanšu ministrijas, Valsts ieņēmumu dienesta pārstāvjiem) saistībā ar normatīvo aktu un administratīvo prasību saraksta saskaņošanu.	
2.4.	2.2.2.1.	▶ Normatīvo aktu un citu dokumentu analīze, veicot administratīvo prasību „soli pa solim” analīzi.	
3.	2.2.3.	Intervijas ar vismaz 30 komersantu darbiniekiem, kurus skar prasības nodokļu jomā	40 darba dienu laikā
3.1.	2.2.3.	▶ Interviju veikšana, izmantojot <i>face to face</i> intervēšanas metodi par administratīvo prasību „soli pa solim” izvērtējumu nodokļu jomā.	
3.2.	2.2.2.3.	▶ Administratīvo prasību „soli pa solim” vērtējuma rezultātu apkopojuma veikšana, ņemot vērā interviju rezultātus.	
4.	2.2.4.	Citu valstu normatīvā regulējuma nodokļu jomā izpēte	50 darba dienu laikā
4.1.	2.2.4.	▶ Analīze par Igaunijas un Lietuvas nodokļu administratīvajām prasībām un pasākumiem nodokļu slogu samazināšanā.	
4.2.	2.2.4.	▶ Būtiskāko atšķirību analīze administratīvajām procedūrām, kas tiek piemērotas Latvijā, bet netiek piemērotas Igaunijā vai Lietuvā..	
5.	2.2.5.	Priekšlikumu izstrāde, kas būtiski samazinātu administratīvā sloga radītos administratīvos izdevumus nodokļu jomā uzņēmējiem	50 darba dienu laikā
5.1.	2.2.5.1.	▶ Priekšlikumu izstrāde, kas būtiski samazinātu administratīvā sloga radītos administratīvos izdevumus uzņēmējiem nodokļu jomā.	
5.2.	2.2.5.2., 2.2.5.3.	▶ Konkrētu rekomendāciju izstrāde administratīvā sloga samazināšanai nodokļu jomā (t.sk. priekšlikumi par EDS ērtumu lietotājiem un vērtējumu par informācijas pietiekamību un saprotamību).	

Secīgs veicamo aktivitāšu apraksts			
Aktivitātes Nr. p. k.	Atsauce uz TS uzdevumiem	Aktivitātes apraksts	Atsauce uz nodevumu un laika grafiku
6.	2.2.7.	Diskusijas organizēšana par vērtējuma rezultātiem un izvirzāmajiem priekšlikumiem ar ekspertiem	60 darba dienu laikā
6.1.	2.2.7.	▶ Ekspertu saraksta saskaņošana ar Pasūtītāju.	
6.2.	2.2.7.	▶ Diskusijas norise ar ekspertiem no atbildīgām ministrijām, nozaru asociācijām un uzņēmumiem.	
6.3.	2.2.7.	▶ Priekšlikumu izstrāde, apkopojums un iekļaušana ziņojumā.	
7.	2.2.8.	Ziņojuma un tā kopsavilkuma sagatavošana par administratīvo procedūru vērtējumu nodokļu jomā un priekšlikumiem administratīvā sloga samazināšanai uzņēmējiem	80 darba dienu laikā
7.1.	2.2.8.1.	▶ Administratīvo prasību, kas izriet no PVN, IIN, UIN, VSAOI jomu regulējuma, kavējošās ietekmes uz uzņēmējdarbību izvērtēšana.	
7.2.	2.2.8.2.	▶ Uzņēmumu laika patēriņa ar PVN, IIN, UIN, VSAOI administratīvo formalitāšu kārtošanu valsts pārvaldes institūcijās nodokļu jomā izvērtēšana.	
7.3.	2.2.8.2.	▶ Priekšlikumi uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumiem, atbilstoši Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plāna struktūrai.	

1.3. „Soli pa solim” analīze

Analizējot administratīvo slogu, ir nepieciešams veikt nodokļu jomas administratīvo prasību „soli pa solim” analīzi. Šī vērtējuma mērķis ir veikt analīzi, lai identificētu nodokļu jomas regulējošo normatīvo aktu ietekmi un administratīvo slogu uz komersantiem. „Soli pa solim” analīze tiek veikta par katru nodokļa veidu. Analīzē tiek identificētas darbības, kas jāveic komersantam, kā arī dokumenti, kas iesniedzami valsts pārvaldes iestādēs, aprakstot dokumentu veidu, skaitu, iesniegšanas biežumu, termiņus, eksemplāru skaitu un glabāšanas laiku, ievērojot šādā shēmā norādīto:

Administratīvo prasību „soli pa solim” analīze:

Komersants (sabiedrība ar ierobežotu atbildību) => maksājamais nodoklis (PVN, IIN, UIN vai VSAOI) => darbības, kas jāveic komersantam => dokumenti, kas iesniedzami valsts pārvaldes institūcijās (veidi, skaits, iesniegšanas biežums, termiņi, eksemplāru skaits, glabāšanas laiks) => grāmatvedības uzskaites prasības => atsauce uz regulējošajiem normatīvajiem aktiem

Analīze ļauj sniegt priekšstatu par nodokļu normatīvo aktu prasībām, kas attiecināmas uz komersantiem. Komersants ir PVN, IIN, UIN, un VSAOI maksātājs. Papildus tiek izvērtētas arī grāmatvedības uzskaites prasības. Analīzes apkopojums tiek papildināts ar atsaucēm uz regulējošiem normatīviem aktiem un ievadīts tabulā.

Atbilstoši Līguma EM/2012/73 Tehniskās specifikācijas 2.2.2.2. punktam, Ernst & Young veic PVN, IIN, UIN, un VSAOI regulējošo normatīvo aktu atlasu un izvērtēšanu. Normatīvo aktu sastādīšanas procesā tiek organizēta tikšanās ar FM, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras un VID pārstāvjiem. Ernst & Young apliecina, ka minētā tikšanās notika 2013. gada 21. februārī plkst. 14:00 (pielikumā tikšanās dalībnieku saraksts), pēc kuras ar FM saskaņotais normatīvo aktu saraksts tika iesniegts Pasūtītājam (pielikumā - saskaņotais normatīvo aktu saraksts).

Izpēte tiek veikta pēc principa „soli pa solim”, veicot vismaz 30 komersantu (70% gadījumu sabiedrības ar ierobežotu atbildību) pārstāvju intervijas, kurās tiek identificētas darbības, kas jāveic komersantam saistībā ar maksājamiem nodokļiem (PVN, IIN, UIN, VSAOI) un to uzskaiti grāmatvedībā, tiek identificēti dokumenti, kas iesniedzami valsts pārvaldes iestādēs, tiek noteiktas iestādes, kurās dokumenti iesniedzami, kā arī valsts pārvaldes iestādēs iesniedzamās informācijas dublēšanās. Līdz ar to sākotnējā normatīvo aktu saraksta sastādīšana un prasību identifikācija, veicot ekstrapolāciju uz SIA, tiek papildināta ar intervijās iegūstamajiem rezultātiem.

1.4. Vispārējās pētīšanas metodes

Dokumentu analīzes metodika

Normatīvo aktu un citas dokumentācijas analīzē tiek izmantotas vairākas dokumentu analīzes metodes, t.sk. klasiskā dokumentu analīze un dokumentu saturiskā jeb kontentanalīze.

1) Klasiskā dokumentu analīzes metode. Klasiskā dokumentu analīzes metode ir kvalitatīvā analīzes metode, kurai raksturīga iegūtās informācijas izpratnes interpretācija, kas parasti ietver kā dokumenta iekšējās, tā ārējās vides analīzi.

Izmantojot klasisko dokumentu analīzi tiek iegūtas atbildes uz tādiem jautājumiem kā:

- ▶ kāds ir dokumenta veids?
- ▶ kāds ir tā konteksts?
- ▶ kas ir tā autors?
- ▶ kāda ir dokumenta ticamība?
- ▶ kādu informāciju dokuments satur?
- ▶ kāds ir dokumenta izveidošanas mērķis u.tml.?

Klasiskā dokumentu analīze ir veiksmīgi pielietojama dažāda līmeņa normatīvo aktu vispārējā izvērtēšanā un sistematizēšanā.

2) Dokumenta satura analīze jeb kontentanalīze. Kontentanalīze paredz dokumenta teksta kopuma satura analīzi, izmantojot formalizēto novērošanu. Analīzes metodes ietvaros tiek veikta sistemātiska informācijas satura izvērtēšana pēc izstrādātiem, pamatotiem kritērijiem (kategorijām).

Kontentalīzes ietvaros ir jāatbild uz šādiem jautājumiem:¹

- ▶ Kādi dati, informācija tiek analizēta?
- ▶ Kā šie dati, informācija ir definēta?
- ▶ Kāda ir kopējā populācija, no kuras dati, informācija iegūta?
- ▶ Kāds ir datu, informācijas analīzes konteksts?
- ▶ Kādas ir analīzes robežas?
- ▶ Kāds ir secinājumu mērķis?

Dokumentu analīzes ietvaros tiek apskatīts Tehniskajā specifikācijā norādīto visu analīzes jomu tēmu loks un dokumentu analīze kalpo par pamatu noteikto procedūru salīdzināšanai ar faktiskajām procedūrām, kā arī administratīvā sloga identificēšanai.

1.5. Zinātniskās pētniecības metodes

Kontentalīzes ietvaros tiek izmantotas arī šādas zinātniskās pētniecības metodes:

- ▶ Analītiskā metode. Izmantojama visu Tehniskajā specifikācijā minēto jautājumu analītiskai izvērtēšanai, jo īpaši izvērtējot normatīvo aktu piemērošanas praksi un tās kontekstu ar intervijās iegūtajiem datiem un informāciju. Analīze ir veikta secinājumu, vērtējumu un priekšlikumu pamatā.
- ▶ Salīdzinošā metode. Metode izmantojama galvenokārt Latvijas un analīzei pakļauto ārvalstu normatīvā regulējuma īstenošanas mehānismu savstarpējo kopsakarību analīzē, raksturojot administratīvo procedūru kopējos un atšķirīgos aspektus. Tāpat šī metode tiek izmantota, vērtējot vairākās intervijās iegūtos datus un informāciju par vieniem un tiem pašiem nodokļu administratīvo prasību jautājumiem un administratīvo slogu katrā no tiem. Metodes pamatā ir vienādu salīdzināšanas kritēriju definēšana un šo kritēriju informācijas analīze atbilstoši dažādiem avotiem.
- ▶ Induktīvā metode. Šī metode tiek izmantota, analizējot iegūtos statistikas datus un interviju rezultātā iegūtos datus, no tiem atvasinot un izsecinot vispārējo praksi katra nodokļu normatīvā regulējuma piemērošanā un nosakot attiecīgo administratīvā sloga apmēru.
- ▶ Deduktīvā metode. Jebkuras tiesību nozares regulējuma empīriskās piemērošanas attīstības pamatā ir tiesiskai valstij atbilstoša un metodoloģiski adekvāta tiesību normu piemērošana un tiesiska rezultāta sasniegšana problēmsituācijās. Tādējādi arī nodokļu regulējošo normatīvo aktu kvalitātes priekšnoteikums, tajā skaitā administratīvā sloga samazināšanā, ir deduktīva teorētisko noteikumu īstenošana administratīvajā praksē. Deduktīvā metode tiek izmantota minēto noteikumu izmantošanas analīzei.

1.6. Normatīvo aktu pētīšanas metodes

Katrā no Tehniskajā specifikācijā norādītajām nodokļu jomām tiek veikta padziļināta nodokļu jomu reglamentējošo normatīvo aktu analīze, piemērojot tiesību teorijā atzītas tiesību normu interpretācijas metodes. Šāda pieeja normatīvā regulējuma izpētē dod kvalitatīvu

¹ Understanding the Qualitative and Quantitative Methods in the Context of Content Analysis, Naorem Binita Devi, 2009, <http://www.isast.org/>

izejmateriālu tā salīdzināšanai ar veidu, kādā šis regulējums tiek praktiski piemērots un realizēts dzīvē, tādējādi nodrošinot pētījuma kopējā mērķa sasniegšanu.

Tiek izmantotas šādas tiesību normu interpretācijas metodes:

- ▶ Gramatiskā interpretācijas metode. Saskaņā ar šo metodi, tiek analizēta tiesību normu vārdiskā jēga, teksta nozīme un formulējumi, terminu izpratne, ģenerālklausulas, gramatika, semantika. Gramatiskajā iztulkošanā pienācīga vērība jāvelta tam, ka tiesību tekstos lietojamiem juridiskiem jēdzieniem var būt dažādas abstrakcijas pakāpes, pieaugoša vai krītoša saturiskā noteiktība. Šādus jēdzienus var iedalīt vairākās grupās un atbilstoši analizēt. Šī metode tiek izmantota kā pirmā, pētot tiesību normatīvo regulējumu, jo saskaņā ar tiesību teorijas atziņām, tiesību normas piemērotājs nevar izvēlēties starp piemērojamajām iztulkošanas metodēm. Tās piemērojamas, ievērojot savstarpēju kārtību, lai izzinātu tiesību normas saturu. Primārā ir tiesību normu gramatiskā iztulkošana; ja pēc gramatiskās iztulkošanas ir palikušas vairākas tiesību normas iespējamās nozīmes, tiek pielietotas sistēmiskā, vēsturiskā un teleoloģiskā metode.²
- ▶ Sistēmiskā interpretācijas metode. Sistēmiskā metode ir tiesību normas vai tās sastāvdaļu (vārdi, jēdzieni) tekstuālā satura (kas jau noskaidrots ar gramatisko metodi) tālāka izpēte un analīze no normu, normatīvā akta struktūrvienību, tiesību institūtu savstarpējā sakara viedokļa, skatot to kontekstā ar citām normām, likumiem, konkrēto tiesību nozari (nodokļu normatīvie akti) tiesību principiem un visu tiesību sistēmu. Šo izpēti no normatīvās informācijas iegūšanas viedokļa lietderīgi veikt noteiktā secībā: vispirms skatīt attiecīgo normu kontekstā ar citām tajā pašā tiesību aktā ietvertajām normām, tad atbilstošā tiesību institūta, tiesību nozares, tai skaitā līdzīgas attiecības regulējošu aktu kontekstā un tālāk pāriet pie starptautiski atzītām tiesībām un konstitucionālajām normām, kā arī pie vispārējiem tiesību principiem. Sistēmiskās iztulkošanas metode aptver ne tikai tiesību teksta normatīvo aspektu, bet arī atbilstošos palīgavotus un tiesību zinātnes atziņas, kas attiecas uz piemērojamām un iztulkojamām normām. Šī metode tiek izmantota tiesību normatīvā regulējuma izpētē, atbilstoši tiesību teorijas atziņām, kad gramatiskās interpretācijas rezultātā tomēr pastāv šaubas par tiesību normas saturu.
- ▶ Vēsturiskā interpretācijas metode. Katrs likums un tiesību norma ir pieņemta konkrētos vēsturiskos apstākļos, kuros meklējama normas pieņemšanas nepieciešamība un sociālais pamatojums. Vēsturiskais interpretācijas elements dod racionālus norādījumus par konkrētā likuma rašanos un priekšvēsturi un ļoti bieži kalpo par svarīgu pazīmi likumdevēja plānotajam rezultātam, kāds ar attiecīgo regulējumu panākams. Vēsturiskās metodes uzdevumi ir tādi paši kā gramatiskās un sistēmiskās metodes uzdevumi, taču tiek attiecināti uz to laiku, kad iztulkojamā norma (tiesību akts) tika izstrādāta un pieņemta. Vēsturiskās interpretācijas metodes ietvaros tiek arī pētīta attiecīgās normas vai normatīvā akta attīstība (grozījumi, dažādas redakcijas) un to pamatojums. Šī metode tiek izmantota tiesību normatīvā regulējuma izpētē, atbilstoši tiesību teorijas atziņām, kad gramatiskās interpretācijas rezultātā tomēr pastāv šaubas par tiesību normas saturu.
- ▶ Teleoloģiskā interpretācijas metode. Katra tiesību norma un uz tās pamata prognozētais tiesiskais regulējums vērsts uz kādu mērķi, proti, uz šī mērķa sasniegšanu. Šie mērķi var būt tieši izteikti tiesību normās, likumos vai arī netieši izrietēt no tiesiskā regulējuma satura. Tiesiskā regulējuma mērķi pēc savas dabas var būt gan juridiska rakstura - tad tos var saukt par likuma normatīviem mērķiem, gan sociāla rakstura - likuma sociālie mērķi. Teleoloģiskās interpretācijas ietvaros tiek veikta iztulkošana saskaņā ar normas juridiskiem un sociāliem mērķiem vai nolūkiem, kas saskatāmi vai izriet no normas, likuma, un tiesību pamatprincipiem, kuri izriet, vai ir secināmi no tiesību sistēmas. Metode balstās uz pamatprincipu, ka jebkura tiesību norma ir jāinterpretē pēc iespējas tā, lai tā sasniegtu likuma mērķi. Šīs metodes ietvaros tiek veikta likumdevēja sākotnējo

² Jānis Neimanis. Ievads tiesībās. Rīga: zv.adv. J.Neimanis, 2004. -157., 168.lpp.

motīvu un mērķu analīze, piemēram, balstoties uz tiesību aktu anotācijām, Saeimas sēžu stenogrammām, kam papildus var tikt izmantoti vismaz šādi avoti:

- ▶ **Tiesību aktu izstrādes materiāli** (citi likumprojektu pavaddokumenti, Saeimas komisiju sēžu protokoli, projektu apspriestās versijas, pamatojuma pētījumi un atzinumi, ES normatīvie akti, kas ar attiecīgo nacionālo normatīvo aktu pārņemti, un tīpr.). Travaux préparatoires ir atzīts likumdevēja mērķu un normatīvā akta izdošanas pamatā esošo sociālo apstākļu izpētes avots Rietumeiropas tiesību loka valstīs, tāpēc tas izmantojams arī nodokļu jomas normatīvā regulējuma motīvu noskaidrošanā Latvijā.
- ▶ **Judikatūras atziņas un tiesu prakses materiāli.** Kā zināms, Satversmes tiesas veiktajai tiesību normu interpretācijai ir vispāršaistošs spēks. Vēl jo vairāk izpētē izmantojama Satversmes tiesas veiktā tiesību normu izpēte un likumdevēja motīvu analīze, kas atspoguļota sprieduma pārējā motīvu daļā. Ņemot vērā, ka pētījuma būtisku daļu veido normatīvā regulējuma un prakses salīdzinājums, arī vispārējās kompetences tiesu nolēmumi kā tiesību normu piemērošanas akti, kas identificē un vienlaicīgi risina prakses problemātiskos aspektus, un jo īpaši judikatūras atziņas būtu izmantojamas normatīvo aktu izvērtējumā.

Tiesību normu interpretācijas metodes sniedz iespēju iegūt visaptverošu informāciju par tiesību normu saturu un analīzes bāzi gan no tiesību normu formālajiem, gan materiālajiem aspektiem. Juridiskajā metodoloģijā tiesību normu interpretācija atbilstoši visām aprakstītajām metodēm (un tieši šīm četrām metodēm) ir vispārpiemērojams un visos gadījumos par visefektīvāko atzītais paņēmiens normu satura vienvērtīgā un pareizā izprašanā. Tādēļ arī pētīt normatīvos aktus administratīvā sloga izvērtēšanai nodokļu jomā, tieši normu interpretācijas metodes atzīstamas par vispiemērotākajām un prioritārām pār citām pētīšanas metodēm, kas nav konkrēti izstrādātas un adaptētas normatīvo aktu satura atklāšanai.

1.7. Interviju organizēšanas metodes

Zemāk izklāstīta detalizēta informācijas ieguves metodika, tostarp paskaidrota pieeja interviju organizēšanai un gadījumu analīzes metodikai.

Interviju organizēšanas metodika

Pētījuma izstrādes ietvaros, kā viena no metodēm, kas tiek izmantota administratīvā sloga novērtēšanai un normatīvajos aktos noteikto prasību faktiskās piemērošanas pārbaudēm, ir strukturētas intervijas. Zemāk ir norādīti daži jautājumu piemēri.

- ▶ Intervējamās personas pieredze nodokļu administratīvo prasību izpildē, veicamie soļi, to atbilstība normatīvajām prasībām, papildu darbības, kas netieši izriet no normatīvajām prasībām, ieteikumi izmaiņām, procedūrām nepieciešamais laiks un finanšu resursi.
- ▶ Ar nodokļu jomā saistīto publikāciju (VID interneta vietnē) operativitāte, pieejamība, skaidrība, meklēšanas iespēju efektivitāte intervējamās personas subjektīvā vērtējumā.
- ▶ Intervējamās personas vai tā pilnvarotās personas veicamās darbības un resursu ieguldījumu nepieciešamība un apjoms, sagatavojot un iesniedzot dažādas deklarācijas.
- ▶ Intervējamās personas viedoklis un aplēses par nodokļu administratīvo prasību izpildes ieguldīto resursu un tā komerciālās izmantošanas iespēju samērīgumu.

- ▶ Intervējamās personas identificētā administratīvo prasību problemātika saistībā ar dažādu nodokļu deklarāciju sagatavošanu un iesniegšanu.
- ▶ EDS sistēmas efektivitāte, iespējamie uzlabojumi.

Interviju organizēšana plānota šādos 3 posmos:

1. Interviju sagatavošana;
2. Katras intervijas norise;
3. Intervijas rezultātu apkopošana un analīze.

Iepriekš minēto interviju organizēšanai tiek atlasītas **intervējamās personas** pēc šādiem kritērijiem:

- ▶ ekspertīze attiecīgajā diskusijas tematikā, tai skaitā grāmatveži, finanšu direktori, utt;
- ▶ komersantu pārstāvība intervējamo sarakstā, lai sabiedrības ar ierobežotu atbildību sastāda vismaz 70% no kopējās izlases.

Lai nodrošinātu efektīvu interviju organizēšanu un norisi, Ernst & Young Baltic organizē klātienē intervijas ar katru no intervējamām personām, pirms tam nodrošinot visu intervējamo personu iepazīstināšanu ar pētījuma mērķi un darba gaitu elektroniski. Atsevišķos gadījumos, pēc intervējamā prasības, tiek rīkotas telefonintervijas, kuru saturs neatšķiras no iepriekš paredzētās klātienē intervijas. Telefonintervijas tiek veiktas tikai pašos nepieciešamākos gadījumos, piemēram, ja respondents atrodas ārpus biroja slimības, komandējuma vai cita iemesla dēļ, vai ja respondents nevēlas veikt klātienē interviju, bet piekrist telefonintervijai.

Pētījuma ietvaros tiek organizētas vismaz 30 intervijas, katrai ietverot šādas jomas:

- ▶ pievienotās vērtības nodoklis;
- ▶ iedzīvotāju ienākuma nodoklis;
- ▶ uzņēmumu ienākuma nodoklis;
- ▶ valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas;
- ▶ EDS lietošana.

Pētījumā respondentu intervijas tika veiktas, pamatā izmantojot face-to-face metodi, kurā Ernst & Young darbinieks apmeklēja respondenta darba vietu un veica interviju klātienē. Šādas klātienē intervijas tika veiktas ar 19 respondentiem. Ar pārējiem respondentiem augstāk minēto apstākļu dēļ tika veiktas telefonintervijas.

Aptaujas anketa

Lai nodrošinātu pilnvērtīgu intervijas norisi, Ernst & Young izstrādā aptaujas anketu, kurā tiek ietverti jautājumi atbilstoši šādām jautājumu grupām:

- ▶ a) galvenie dati par aptaujājamo komersantu - respondentu;
- ▶ b) nodokļu un grāmatvedības prasības, kuras jāpilda respondentam, t.sk., praktiskais novērtējums par komersanta veicamajām darbībām nodokļu (PVN, UIN, IIN, VSAOI) un ar nodokļu samaksu saistīto grāmatvedības prasību izpildīšanas nodrošināšanai;
- ▶ c) sadarbības novērtējums ar grāmatvedības dokumentu (deklarāciju) administrēšanā iesaistītajām institūcijām, t.sk., Elektroniskās deklarēšanas sistēmas darbības novērtējums;
- ▶ d) esošie šķēršļi (t.sk., laiks un izmaksas) komersanta grāmatošanas un nodokļu nomaksā.

Lai sniegtu maksimāli plašas aptaujas rezultātu apstrādes iespējas, kā arī nodrošinātu aptaujas rezultātu precīzu apkopojumu, anketa tiek izveidota elektroniskās datu tabulas veidā (MS Excel 2007 formātā).

Šāds tehniskais risinājums paredz interesējošos jautājumus apkopot divu dimensiju datu matricā (datu tabulā), kurā atbildes uz tabulas rindās uzdotajiem jautājumiem tiek sniegtas atbilstoši tabulas kolonnu sadalījumam (piemēram, rindā „5” atrodas jautājums, atbildes uz kuru tiek sniegtas par katru konkrēto nodokļu veidu kolonnās „D” līdz „G”).

Anketa sastāv no darba lapām (nodaļām), kuras ietver apakšnodaļas (sadaļas) atbilstoši konkrēto jautājumu tematikai. Katrā no sadaļām tiek ietverti jautājumi, atbildes uz kuriem respondentam ir jānorāda attiecīgajās datu tabulas ailēs, iepretim atbilstošajai jautājuma kolonnai.

Anketas nodaļu un sadaļu iedalījums ir šāds:

1. „A Informācija par uzņēmumu - respondentu”

- ▶ Uzņēmuma pamatinformācija
- ▶ Informācija par uzņēmuma darbību
- ▶ Informācija par uzņēmuma resursu patēriņu nodokļu uzskaites funkciju izpildes nodrošināšanā

2. B - Laika ieguldījums nodokļu uzskaites un deklarēšanas administratīvo prasību izpildei par katru no nodokļu veidiem

- ▶ Informācijas iegūšana un apstrāde
- ▶ Iekšējās un ārējās sanāksmes
- ▶ Iestāžu veiktās pārbaudes
- ▶ Informācijas iesniegšana
- ▶ Citas darbības
- ▶ Laika ieguldījuma novērtējums un ieteikumi

3. C - Informācijas apmaiņa ar nodokļu administrāciju par katru no nodokļu veidiem

- ▶ Informācijas iegūšana un uzglabāšana
- ▶ Informācijas sniegšana un savstarpējie norēķini
- ▶ Informācijas apmaiņas novērtējums un ieteikumi

4. D - Sadarbības ar grāmatvedības dokumentu administrēšanā iesaistītajām institūcijām novērtējums

- ▶ Nodokļu veidi
- ▶ Pakalpojumu sniegšanas kvalitāte

- ▶ VID klientu apkalpošanas nodaļas/pārvaldes
- ▶ VID telefoniski sniegtās konsultācijas
- ▶ VID vēstules/ uzziņas
- ▶ VID sadarbības novērtējums un ieteikumi

5. E - EDS pielietojuma izvērtējums

- ▶ Informācijas pieejamība par EDS lietošanu
- ▶ EDS lietotāju saskarne
- ▶ Darbs ar EDS dokumentiem
- ▶ EDS datu importa funkcionalitāte
- ▶ EDS novērtējums un ieteikumi

6. F - Dokumentu veidi un "solī pa solī" uzņēmuma darbības saistībā ar konkrēto dokumentu iesniegšanas pienākuma izpildi par katru no nodokļu veidiem

- ▶ Uzņēmuma iesniedzamie dokumenti attiecībā uz katru nodokli
- ▶ Uzņēmuma veicamās darbības konkrētā dokumenta sagatavošanai un iesniegšanai
- ▶ Dokumenta aizpildīšanas un iesniegšanas novērtējums
- ▶ Informācijas dublēšanās vienai iestādei iesniedzamajos dokumentos
- ▶ Informācijas dublēšanās vairākām iestādēm iesniedzamajos dokumentos
- ▶ Galvenās identificētās problēmas dokumentu sagatavošanā un iesniegšanā
- ▶ Ieteikumi konstatēto administratīvo šķēršļu novēršanai

7. G - Papildus komentāri

- ▶ Šajā sadaļā uzņēmums var minēt papildu piemērus un sniegt komentārus par uzņēmumam radušos administratīvo slogu, tā iemesliem un esošajiem šķēršļiem uzņēmuma grāmatvedības kārtēšanas un nodokļu nomaksā.

Katram jautājumam tiek piešķirts unikāls identifikācijas numurs, atbilstoši anketas nodaļām vai jautājumu veidiem (piemēram „B17” un „UIN4”). Tas ļauj efektīvāk vērsties pie respondenta ar precizējošiem jautājumiem par kādu konkrēto anketas tematu vai jau sniegto atbildi.

Anketas tabulu ailēs ir iespējami vairāki atbilžu veidu formāti, ņemot vērā nepieciešamo konkrētā jautājuma iegūstamās informācijas veidu. Atbilžu veidu formāti ir šādi:

1. Atbilde brīvā teksta (atvērtā) formā - jautājumiem, kur tiek lūgts respondenta viedoklis, ieteikumi, komentāri utml.
2. Atbilde skaitliskā formā - jautājumiem, kuros tiek uzdots norādīt skaitliskas vērtības (piemēram, laika patēriņš stundās).
3. Atbilde, izvēloties no iespējamo atbilžu saraksta - jautājumos, kuru saturs to pieļauj, atbildes ailē respondentam tiek piedāvāts interaktīvs saraksts ar

iespējamajiem atbilžu variantiem. Lai saglabātu iegūto atbilžu salīdzināmību, šādās atbilžu ailēs ir tehniski liegta cita formāta ieraksta veikšana. Tomēr attiecībā uz katru jautājumu respondentam papildus tiek dota iespēja sniegt savus komentārus/piemērus attiecībā uz konstatēto administratīvo slogu.

Pamatojoties uz aptaujas anketu, Ernst & Young veic intervijas pēc analīzes kritērijiem atbilstoši „solī pa solim” vērtējumam, kas apskata nodokļu jomas regulējošo normatīvo aktu ietekmi (administratīvo slogu) uz komersantu darbību atbilstoši „solī pa solim” analīzei (detalizēti aprakstīts metodoloģijas 1.1. sadaļā). Rezultātā tiek konstatētas darbības, kas jāveic uzņēmumam saistībā ar maksājamiem nodokļiem (PVN, IIN, UIN, VSAOI) un to uzskaiti grāmatvedībā, tiek identificēti dokumenti, kas iesniedzami valsts pārvaldes iestādēs, tiek noteiktas iestādes, kurās dokumenti iesniedzami, kā arī valsts pārvaldes iestādēs iesniedzamās informācijas dublēšanās. Papildus tiek iegūts nodokļu jomas regulējošo normatīvo aktu ietekmes (administratīvo sloga) novērtējums uzņēmumu skatījumā, kā arī uzņēmumu ieteikumi administratīvā sloga samazināšanai.

Komersantu atlases kritēriji

Lai nodrošinātu reprezentatīvu pārskatu ar dažādu veidu komersantiem, Ernst & Young veic intervijas ar respondentiem par administratīvo prasību izpildi un veic „solī pa solim” izvērtējumu tādā veidā, lai tiktu apzināta vismaz 30 komersantu prakse. Pētījuma ietvaros Ernst & Young atlasa komersantus, balstoties uz četriem reprezentatīviem atlases, jeb iedalījuma kritērijiem, kas dod iespēju Pasūtītājam visaptveroši izvērtēt situāciju ne tikai kopumā, bet arī ļauj ieskatīties katrā no atsevišķiem segmentiem un gūt padziļinātu priekšstatu. Uzņēmumi tiek atlasīti atbilstoši IKP sadalījumam, lai atlases lielums atbilstu tautsaimniecībā esošo uzņēmumu struktūrai. Komersanti tiek segmentēti sekojoši:

- ▶ **a) sektoru griezumā** sadalīti starp rūpniecības, eksporta, būvniecības, pakalpojumu un citiem sektoriem, bet orientējoši tā, lai kopējā izlasē ap 80% sastāda kopā ražošanas, rūpniecības un uz eksportu orientētie komersanti, pakalpojumu sniedzēji – ap 10%, un būvniecības komersanti – ap 10%. Tā kā Latvijas tautsaimniecības attīstības politika ir orientēta uz ražošanas un eksporta veicināšanu, lielākā daļa no respondentiem ir rūpniecības uzņēmumi un uz eksportu orientētie komersanti.
- ▶ **b) īpašumtiesību aspektā** - komersanti ar vietējo kapitālu izlasē - ap 60%, uzņēmumi ar ārvalstu kapitālu - ap 40%; Lielākā daļa respondentu ir ar vietējo kapitālu, ievērojot tautsaimniecībā esošo uzņēmumu struktūru, tomēr palielināts ir arī ārvalstu kapitāla uzņēmumu īpatsvars, ņemot vērā ārvalstu investīciju piesaistes aktualitāti Latvijas ekonomikā.
- ▶ **c) atrašanās vietas izlasē** - tiek aptverta Rīga, vairākas citas pilsētas un apdzīvotas vietas, kas pārstāv Latvijas uzņēmējdarbības vides apstākļu dažādību, bet orientējoši tā, lai Rīgā tiktu intervēti ap 60% respondenti, ārpus Rīgas - ap 40%. Minētais dalījums ir pamatots ar to, ka lielākā daļa valsts ekonomiskā darbība notiek Rīgā, tādēļ Rīgā tiek intervēta lielākā daļa respondentu.
- ▶ **d) uzņēmumu lieluma ziņā** - reprezentatīvs sadalījums starp mikro, maziem, vidējiem un lieliem komersantiem (mikro, mazo, vidējo un lielo komersantu definīcija tiek noteikta atbilstoši Latvijas tiesību aktiem, kas regulē valsts atbalsta kontroli), bet orientējoši tā, lai mikro uzņēmumi būtu - ap 30%, mazie komersanti - ap 18%, vidējie - ap 30%, un lielle - ap 22%; Tā kā saskaņā ar FM sniegto informāciju 2012. gadā 50% no kopējiem

valsts budžeta nodokļu ieņēmumiem veidoja nodokļu ieņēmumi no lielajiem nodokļu maksātājiem, plānots, ka vismaz 50% no respondentiem būs lielle nodokļu maksātāji, kas pārsvarā ir lielle un vidējie uzņēmumi.³

Procentuālais respondentu sadalījums ir aptuvenš un tiek izmantots sākotnējās respondentu kopas noteikšanai. Ņemot vērā to, ka daļa no sākotnējā respondentu kopā ietvertajiem uzņēmumiem varētu atteikties no intervijas, faktiskais procentuālais respondentu sadalījums varētu atšķirties no augstāk norādītā. Lai novērstu būtiskas atšķirības, sākotnējā respondentu kopa ir vismaz divas reizes lielāka nekā aptaujājamo komersantu skaits.

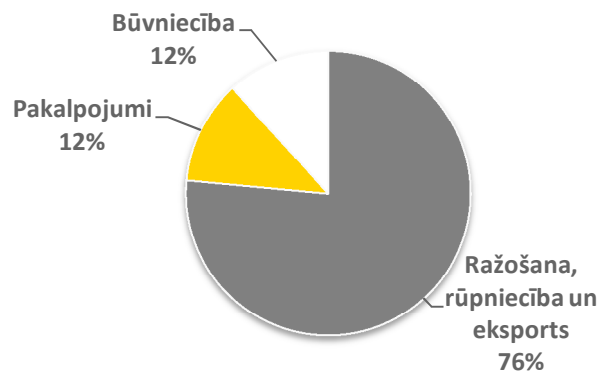
Faktisko respondentu loka segmentācija

Kā jau tika minēts, sadaļā „Komersantu atlases kritēriji”, pētījuma ietvaros Ernst & Young atlasīto komersantu sākuma kopa tika balstīta uz četriem reprezentatīviem iedalījuma kritērijiem. Kā jau tika prognozēts, ņemot vērā to, ka daļa no sākotnējā respondentu kopā ietvertajiem uzņēmumiem atteicās no intervijas, faktiskais procentuālais respondentu sadalījums ir šāds:

- **a) sektoru griezumā** sadalot starp rūpniecības, eksporta, būvniecības, pakalpojumu un citiem sektoriem, faktiskajā izlasē ap 76% sastāda kopā ražošanas, rūpniecības un uz eksportu orientētie komersanti, pakalpojumu sniedzēji - 12%, un būvniecības komersanti - 12%.

Attēls 1-1

Faktiskais respondentu sadalījums sektoru griezumā

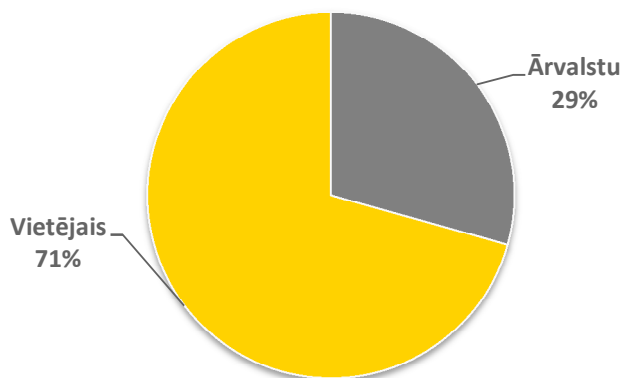

³ Pamatojoties uz FM Nodokļu analīzes departamenta ieņēmumu analīzes un prognozēšanas nodaļas vadītājas - direktora vietnieces, Kristīnes Bāras, sniegto informāciju, var secināt, ka 2012. gadā Lielo nodokļu maksātāju pārvaldes ieņēmumi sastādīja 2,3 miljardus latu, kas veidoja, aptuveni, 50% no kopējiem valsts budžeta nodokļu ieņēmumiem 2012. gadā. Pielikumā FM Nodokļu analīzes departamenta ieņēmumu analīzes un prognozēšanas nodaļas vadītājas - direktora vietnieces, Kristīnes Bāras 2013. gada 12. februāra e-pasts. Kopējie nodokļu ieņēmumi 2012. gadā sastādīja 4,3 miljardi latu (<http://www.db.lv/nodokli/fm-nodoklu-ienemumi-pern-bijusi-sekmigi-385566>).

- ▶ **b) Īpašumtiesību aspektā** - komersanti ar vietējo kapitālu faktiskajā izlasē ir 71%, uzņēmumi ar ārvalstu kapitālu, attiecīgi 29%.

Attēls 1-2

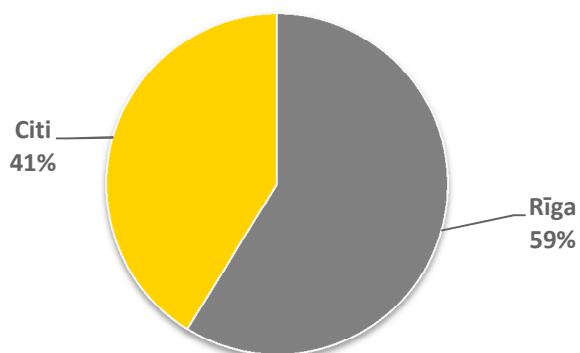
Faktiskais respondentu sadalījums īpašumtiesību aspektā

- ▶ **c) atrašanās vietas izlasē** - faktiskajā respondentu izlasē ir aptverta Rīga, kā arī vairākas citas pilsētas un apdzīvotas vietas. Rīgā tika intervēti 59% respondenti, ārpus Rīgas - 41%.

Attēls 1-3

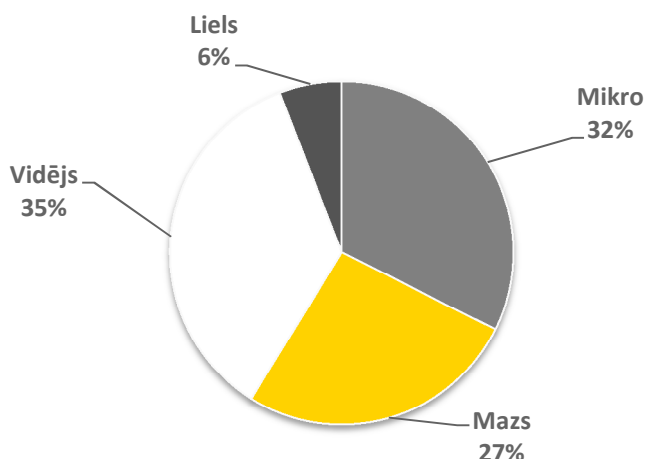
Faktiskais respondentu sadalījums atrašanās vietas aspektā

- ▶ **d) uzņēmumu lieluma ziņā** - faktiskais sadalījums starp mikro, maziem, vidējiem un lieliem komersantiem ir šāds: mikro - 32%, mazi - 27%, vidējie - 35%, un lieli komersanti - 6%.

Attēls 1-4

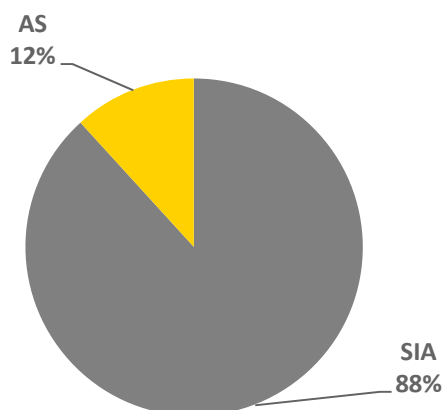
Faktiskais respondentu sadalījums uzņēmuma lieluma ziņā

- ▶ **e) juridiskā formas aspektā** - faktiskais sadalījums „SIA” (sabiedrība ar ierobežotu atbildību) un „AS” (akciju sabiedrība) ir 88% - „SIA”, 12% - „AS”.

Attēls 1-5

Faktiskais respondentu sadalījums uzņēmuma juridiskās formas aspektā

Intervijas ar ekspertiem

Saskaņā ar Tehnisko specifikāciju, respondentu atlasē tiek iekļauti arī pārstāvji no profesionālos nodokļu konsultantus un grāmatvežus pārstāvošām organizācijām. Intervijas tiek veiktas ar vismaz diviem pārstāvjiem no katras organizācijas.

Pirms interviju veikšanas tiek veikti šādi darbi:

▶ **Strukturēto interviju metodikas izstrāde**

Tiek nodrošināta vienāda pieeja valsts institūciju darbības novērtēšanā un atvieglotu datu apkopošanu secinājumu izdarīšanai, informācija tiek iegūta, izmantojot strukturētās intervijas. Tas nozīmē, ka tiek sagatavoti vienādi jautājumi

visiem respondentiem, iekļaujot jautājumus ar noteiktiem atbilžu formātiem, kā arī atvērtos jautājumus, lai atkarībā no respondenta atbildēm modelētu tālāk uzdodamos jautājumus.

Interviju jautājumi aptver vismaz zemāk tabulā minētos analīzes kritērijus.

Tabula Nr. 1-2 Administratīvo prasību vienkāršošanas iespējas

Analīzes kritērijs	Pamatojums
Informācijas sniegšanas prasību tiesiskais pamatojums	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Identificēt normatīvajos aktos paredzētos informācijas sniegšanas gadījumus saistībā ar nodokļu normatīvo aktu prasību nodrošināšanu; ▶ Identificēt normatīvajos aktos noteiktos maksājumus, kas saistīti ar institūcijām sniedzamo informāciju;
Informācijas sniegšanas prasību saturs, apjoms un biežums	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Noteikt sniedzamās informācijas saturu, apjomu un formu; ▶ Noteikt sniedzamās informācijas biežumu; ▶ Identificēt līdzvērtīgu informācijas kopu pieprasīšanu no dažādu institūciju puses un iespējas samazināt informācijas sniegšanas biežumu.
Institūciju darbības attiecībā uz iesniegto informāciju	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Noteikt institūciju darbības saistībā ar saņemtās informācijas analīzi, apstrādi un tālāku izmantošanu savu funkciju izpildei; ▶ Identificēt iespējas samazināt iesniedzamās informācijas apjomu un/vai biežumu, kā arī saņemtās informācijas sakarā veicamās darbības.

Minētie analīzes kritēriji tiek piemēroti komersantiem katrā no nodokļu jomām, ievērojot to darbības specifiku un atšķirīgās LR tiesību aktu prasības.

Saskaņā ar izstrādāto interviju metodiku tiek noteikti arī informācijas apkopošanas un konsolidēšanas pamatprincipi atkarībā no uzdotā jautājuma veida un sniegto atbilžu formāta.

▶ Interviju rezultātu apkopošana

Intervijas rezultāti tiek apkopoti, veicot kvalitatīvo un kvantitatīvo datu apstrādi ar vispārpieņemtām metodēm. Pamatojoties uz jautājumiem un ietvertajiem atbilžu formātiem, interviju rezultāti tiek apstrādāti kvantitatīvi, ņemot vērā atbildes skaitliskā formā un izvēlnē sniegtos atbilžu variantus. Tāpat atbildes tiek analizētas, ņemot vērā aptaujāto komersantu segmentus (nozares sektoru, īpašumtiesības, uzņēmuma lielumu, atrašanās vietu) un nodokļu veidus. Datu kvalitatīvai analīzei tiek vērtētas atbildes uz atvērtiem jautājumiem un uzņēmumu brīvā formā sniegtie komentāri.

Rezultāti tiek apkopoti no atsevišķajām segmentu aptaujām. Izveidotais datu kopums tiek sadalīts kategorijās (atbilstoši respondentu veidiem, nodokļu veidiem u.c.), lai tiktu veikta rezultātu analīze izvirzīto izpētes mērķu sasniegšanai. No individuālajiem interviju rezultātiem tiek izveidoti standartizēti pieņēmumi, cik laika resursus respondenti patērē

apskatīto administratīvo aktivitāšu veikšanai, kādi ir raksturīgākie administratīvo slogu veidi, ar kuriem respondenti saskaras, izdalot informācijas iegūšanas / darījumu deklarēšanas / sadarbību ar nodokļu administrāciju u.c. aktivitātes.

Intervijas rezultātā tiek veikts administratīvo prasību „soli par solim” izvērtējums nodokļu jomā, tiek identificētas darbības, kas jāveic uzņēmumam saistībā ar maksājamiem nodokļiem (PVN, IIN, UIN, VSAOI) un to uzskaiti grāmatvedībā, tiek identificēti dokumenti, kas iesniedzami valsts pārvaldes iestādēs, tiek noteiktas iestādes, kurās dokumenti iesniedzami, kā arī valsts pārvaldes iestādēs iesniedzamās informācijas dublēšanās. Papildus tiek iegūts nodokļu jomas regulējošo normatīvo aktu ietekmes (administratīvā sloga) novērtējums uzņēmumu skatījumā, kā arī uzņēmumu ieteikumi administratīvā sloga samazināšanai.

1.8. Administratīvā sloga identificēšana un analīze

Administratīvā sloga definēšana, mērīšana, vienkāršošana

Administratīvās izmaksas ir izmaksas, kas rodas uzņēmumiem, izpildot juridisko pienākumu sniegt valsts iestādēm vai privātpersonām informāciju, t.i., informācijas sagatavošana, apstrāde, iesniegšana, aktualizēšana. Informācija ir jāsaprot plašākā nozīmē, t.i., ieskaitot izdevumus, kas ir saistīti ar informācijas ieguvu un apstrādi, kā arī saistoši papildu izdevumi (tulkošana, kopijas īstuma apliecināšana, pasta pakalpojumi u.tml.).

Būtiski ir nošķirt informāciju, kas pakalpojumaņēmējiem jāapstrādā pat tad, ja nav īpašu prasību tiesību aktos, no informācijas, kura netiktu apstrādāta, ja nepastāvētu tiesību normās noteikts pienākums. Otra veida informāciju sauc par administratīvo slogu. Daži administratīvā sloga veidi ir nepieciešami, ja ir efektīvi jāsasniedz normatīvo tiesību aktu pamatmērķi un likumos paredzētais aizsardzības apmērs, piemēram, ja informācija ir nepieciešama, lai nodrošinātu tirgus caurskatāmību. Bet ir arī tādi gadījumi, kad slogu var racionalizēt un samazināt, neietekmējot normatīvo tiesību aktu noteiktos sasniedzamos mērķus, un šāds slogs ir lieks.

Ar administratīvā sloga „mērīšanu” tiek saprasta informācijas ieguve par to, cik daudz laika komersantiem ir jāpatērē, lai izpildītu normatīvo aktu prasības (tajā skaitā informācijas apkopošanu, sniegšanu un apstrādi) attiecībā pret valsti.

Attiecīgi, analizējot administratīvo slogu, ir iespējams identificēt iespējamus veidus un darbības, kā var vienkāršot administratīvo slogu veidojošās saistības, kā attēlots tabulā zemāk.⁴

Tabula Nr. 1-3 Administratīvo prasību vienkāršošanas iespējas

Veidi, kā vienkāršot	Veicamās darbības
Atcelt, samazināt, apvienot vai uzlabot tiesību aktus	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Atcelt tiesību aktu ▶ Atcelt kādu no tiesību akta prasībām ▶ Atbrīvot no informācijas sniegšanas kādu grupu vai sektoru ▶ Konsolidēt/ apvienot otrā līmeņa tiesību aktus un prasības ▶ Vienkāršot tiesību akta terminoloģiju un tās sarežģītību

⁴ International Standard Cost Model, OECD, 2004.

Veidi, kā vienkāršot	Veicamās darbības
	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Izstrādāt standarta definīcijas tiesību aktos u.tml.
Vienkāršot datu sniegšanas procesu	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Atcelt nevajadzīgas formas vai datu prasības ▶ Samazināt formu aizpildīšanai nepieciešamo laiku, piemēram, uzlabojot to izskatu, skaidrību utt. ▶ Prioritizēt resursus ▶ Samazināt informāciju prasību sniegšanas biežumu ▶ Savstarpēji saskaņot informācijas prasības u.tml.
Valsts pārvaldes institūciju savstarpēja datu apmaiņa	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Izmantot citu valsts pārvaldes iestāžu rīcībā esošos datus, nevis prasīt tos no personām ▶ Vākt datus tieši no informācijas sistēmām ▶ Izveidot personām one-stop-shop sistēmu u.tml.
Attīstīt uz informācijas un komunikācijas tehnoloģijām (IKT) balstītus risinājumus un pakalpojumus	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Izveidot formas un citas datu prasības pieejamas internetā ▶ Izveidot interaktīvas formas, kas nepieprasa neatbilstošus datus u.tml.
Uzlabot informācijas sniegšanas vadlīnijas	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Izstrādāt skaidrākas un pieejamākas vadlīnijas, piemēram, ievietojot tās internetā; ▶ Pārrakstīt vadlīnijas vienkāršākā valodā; ▶ Atdalīt obligātās prasības no brīvprātīgi sniedzamām; ▶ Tiesību aktus ievietot mājas lapā u.tml.

Ārvalstu pieredzes analīzes pieeja

Pētījuma ietvaros tiek veikta arī ārvalstu pieredzes analīze. Pētījuma ietvaros ārvalstu analīzi veic par Lietuvu un Igauniju. Par tehniskās specifikācijas minētajām nodokļu jomām veic ārvalstu pieredzes apskatu, apkopojot vismaz šādu informāciju un veic šādu analīzi:

- ▶ Prakses analīzi par nodokļu normatīvo aktu noteiktajām prasībām.
- ▶ Minēto valstu pasākumi administratīvā sloga samazināšanā;
- ▶ Identificēt, ja ir būtiskas atšķirības procedūrās, kuras tiek piemērotas Latvijā, bet netiek piemērotas Igaunijā vai Lietuvā.

Ārvalstu prakses analīzes mērķis ir apkopot informāciju par analogiskām administratīvām prasībām citās valstīs, analizējot iespējas pārņemt ārvalstu labāko praksi Latvijā.

Ārvalstu prakses analīzes ietvaros tiek veikti šādi darbi:

▶ Analīzes metodoloģijas izstrāde

Lai nodrošinātu vienādu pieeju informācijas apkopošanai un analīzei par analogiskām administratīvām prasībām nodokļu jomā ārvalstīs, tiek noteikti analīzes

kritēriji un tiem pakārtotās informācijas vai datu grupas. Zemāk tabulā apkopoti analīzes kritēriju piemēri ārvalstu prakses analīzei.

Tabula Nr. 1-4 Ārvalstu prakses analīzes kritēriju piemēri

Analīzes kritērijs	Pamatojums
Tiesiskais regulējums, kas noteic komersantu darbību	<ul style="list-style-type: none"> Administratīvās prasības, kuras nosaka normatīvie akti (iesniedzamais dokuments, veids, skaits, iesniegšanas biežums, termiņš, eksemplāru skaits, glabāšanas laiks); Identificēt valsts institūcijas, kas iesaistītas nodokļu administratīvo prasību administrēšanā un ir primārie subjekti, kuru normatīvi pamatotās prasības rada administratīvo slogu uzņēmējiem
Informācija par uzņēmēju sadarbību ar institūcijām	<ul style="list-style-type: none"> Apkopot papildus informāciju, kas iegūta analīzes gaitā, par ārvalstīs darbojošos institūciju labo praksi un sadarbību ar uzņēmējiem administratīvo prasību nodrošināšanā.

Ārvalstu prakses informācija tiek apkopota par katru no analīzē iekļauto nodokļu veidiem.

► **Informācijas par ārvalstu praksi iegūšana un apkopošana atbilstoši izstrādātajai metodikai**

Dati tiek iegūti, veicot publiski pieejamās informācijas analīzi, un, ja nepieciešams, pieprasot informāciju no attiecīgajām ārvalstu institūcijām, kā arī aptaujājot nozaru ekspertus par pieredzi darbā ar ārvalstu kolēģiem, kā arī izmantojot mums pieejamo atbalstu no citu valstu Ernst & Young birojiem, lai apkopotu nepieciešamo informāciju.

Projekta laikā tiek vērtēta Igaunijas un Lietuvas valstu pieeja attiecīgā nodokļa piemērošanā un normatīvo aktu izstrādē, tiek analizēta informācija par administratīvām prasībām un iesniedzamajiem dokumentiem, kā arī Igaunijas un Lietuvas veiktajiem pasākumiem administratīvā sloga samazināšanai, izvērtējot iespējas pārņemt labāko praksi Latvijā.

Dati tiek iegūti par administratīvo procedūru slogu, kā arī par būtiskākajām atšķirībām procedūrās, kuras tiek piemērotas Latvijā.

► **Analīzes rezultātu apkopošana**

Atbilstoši izstrādātajai analīzes metodikai, tiek apkopota informācija par minētajiem analīzes kritērijiem katrā no izvēlētajām valstīm un analizētas iespējas pārņemt šo valstu labāko praksi Latvijā.

Analīzes rezultātā tiek sagatavots ziņojums, kurā iekļauta informācija par ārvalstu prakses analīzes rezultātiem, kā arī galvenajiem riskiem, secinājumiem un ieteikumiem ārvalstu labākās prakses pārņemšanai Latvijā.

Datu analīze un administratīvā sloga noteikšana

► **Analīzes rezultātu apkopošana**

Veiktā darba rezultātā tiek apkopotas:

- prasības, kas rada administratīvo slogu;
- informācija un dati par nodokļu administratīvām prasībām;
- informācija par nodokļu administrēšanā iesaistīto valsts institūciju un EDS sistēmas darbībā identificētajiem trūkumiem, saistītajiem galvenajiem riska faktoriem, secinājumiem un attiecīgiem ieteikumiem;
- informācija par laika apmēru, kas nepieciešams, lai izpildītu visas tiesību aktos noteiktās prasības.

Veiktās analīzes rezultāti tiek apkopoti, apvienojot secinājumus un ieteikumus, kas attiecas uz visām analīzē iekļautajām nodokļu jomām un EDS sistēmu. Priekšlikumi ļauj identificēt galvenos virzienus, kuros valsts iestādes un citas valsts institūcijas var samazināt radīto administratīvo slogu, piemēram, veikt šādas darbības:

- atcelt, samazināt, apvienot vai uzlabot tiesību aktus;
- vienkāršot datu sniegšanas procesu;
- attīstīt EDS risinājumus un pakalpojumus;
- uzlabot informācijas sniegšanas vadlīnijas.

Ieteikumi tiek sagatavoti, pamatojoties uz analīzes ietvaros iegūto informāciju un ziņojumā minētajām institūcijas funkcijām. Ziņojumā tiek izstrādāti priekšlikumi uzņēmējdarbības vides uzlabošanai, par pamatu izmantojot Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plāna struktūru.

Ieteikumi aptver tādas funkcijas uzlabošanas pasākumus, kā īstenošanas procedūru pilnveidošanu, izmaksu samazināšanu un intensitātes samazināšanu, atteikšanos no dažādām prasībām, funkciju īstenošanas apvienošanu, kā arī citus funkciju izpildes optimizēšanas un efektivitātes palielināšanas pasākumus.

► **Ekspertu vērtējumu un ieteikumu iegūšana**

Saskaņā ar Tehnisko specifikāciju, tiek organizēta viena diskusija par vērtējuma rezultātiem un izvirzāmajiem priekšlikumiem ar ekspertiem, kurā tiek sniegti papildu priekšlikumi, ko iekļaut Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plānā. Diskusijas laikā priekšlikumi tiek pārrunāti arī ar Pasūtītāja ekspertiem un mūsu komandas ekspertiem, lai novērtētu ieteikumu praktisko pielietojamību.

► **Ziņojuma projekta sagatavošana**

Darba rezultātā tiek sagatavots ziņojums, kurā tiek iekļautas šādas daļas saskaņā ar Tehnisko specifikāciju:

- I. Izvērtējuma metodoloģija
- II. Tematiskās nodaļas:
 - a. Administratīvo prasību raksturojums PVN jomā: problēmas un veicamie pasākumi;
 - b. Administratīvo prasību raksturojums IIN jomā: problēmas un veicamie pasākumi;
 - c. Administratīvo prasību raksturojums UIN jomā: problēmas un veicamie pasākumi;

d. Administratīvo prasību raksturojums VSAOI jomā: problēmas un veicamie pasākumi;

e. Vērtējumu par Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanas sistēmas, sistēmas ērtumu lietotājam, lai kvalitatīvi izpildītu tam noteiktās prasības, identificējot priekšlikumus nepieciešamajiem uzlabojumiem.

f. Administratīvo prasību raksturojums - starptautiskā prakse (labās prakses piemēru apraksts).

III. Kopsavilkums un secinājumi:

a. Administratīvo prasību, kas izriet no PVN, IIN, UIN, VSAOI jomu regulējuma, kavējošā ietekme uz uzņēmējdarbību;

b. Uzņēmumu laika un resursu patēriņš ar PVN, IIN, UIN, VSAOI administratīvo formalitāšu kārtotāšanu valsts pārvaldes institūcijās nodokļu jomā;

IV. Priekšlikumi uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumiem, kas būtu iekļaujami Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plānā.

2. Administratīvo prasību raksturojums

2.1. Administratīvo prasību raksturojums PVN jomā: problēmas un veicamie pasākumi

Administratīvo prasību raksturojums PVN jomā

PVN likums un PVN likuma piemērošanu skaidrojošie MK noteikumi nosaka virkni dokumentu formu un veidlapu PVN deklarēšanas un piemērošanas prasību izpildei. Kopumā ir identificēti 19 iesniedzamie dokumenti. Tajā skaitā, ir viena nodokļu deklarācija, septiņi deklarācijas pielikumi un 11 iesniegumu, paziņojumu un citu veidlapu veidi.

Apskatot PVN likuma izvirzītās prasības, ir jāmin, ka Eiropas Savienībā ir izveidota kopējā PVN sistēma, kas attiecas uz precēm un pakalpojumiem, ko patēriņam pērk un pārdod ES teritorijā. Līdz ar to PVN likuma normām ir jābūt saskaņā ar Padomes 2006. gada 28. novembra direktīvu 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu, kā arī citiem tieši un netieši piemērojamajiem Eiropas Savienības normatīvajiem aktiem PVN jomā.

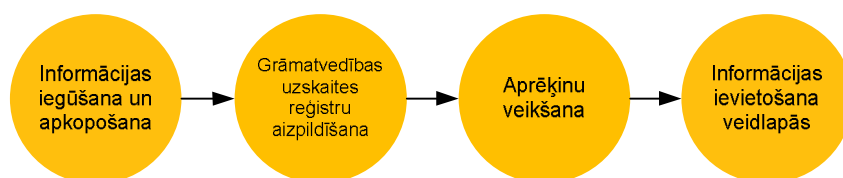
PVN normatīvie akti uzliek par pienākumu NM iesniegt taksācijas perioda un gada PVN deklarācijas. Taksācijas perioda PVN deklarācijas iesniedzamas reizi mēnesī, reizi ceturksnī vai reizi pusgadā, atkarībā no NM ar PVN apliekamo darījumu vērtības un darījumiem ES teritorijā. PVN gada deklarācija un PVN7 pielikums iesniedzami reizi gadā PVN likumā noteiktajos gadījumos. Pārējie PVN deklarācijas pielikumi iesniedzami vienu reizi pēc katra no taksācijas periodiem, kuros uzņēmums ir veicis šajā pielikumā norādāmās darbības.

Normatīvie akti grāmatvedības jomā nosaka, ka ar PVN saistīto dokumentu uzglabāšanas ilgums pamatā ir 5 gadi, izņemot, ja ilgāk par 5 gadiem tiek veiktas priekšnodokļa korekcijas vai piemērots īpašais nodokļu režīms, tad dokumenti glabājami visu attiecīgo periodu. Grāmatvedības dokumenti glabājami papīra vai elektroniskā formā.

„Soli pa solim” darbību apskats attiecībā uz dokumentu aizpildīšanu PVN jomā

„Soli pa solim” darbību apskats attiecībā uz dokumentu aizpildīšanu PVN jomā norit, izdalot četrus darbību soļus. Skat. Attēls 2-1

Attēls 2-1

Attiecīgie, Attēlā 2-1 norādītie soļi ir šādi:

Informācijas iegūšana un apkopošana - deklarēšanas prasību izpildei nepieciešamās informācijas un datu iegūšana, apkopošana, lai atlasītu deklarācijās u.c. veidlapās prasītos

datus (piem., datu ievade no rēķiniem/pavadzīmēm, lai apkopotu informāciju nodokļu deklarāciju vajadzībām).

Grāmatvedības uzskaites reģistru aizpildīšana - uzņēmuma datu reģistru, žurnālu aizpildīšana, lai izpildītu nodokļa darījumu deklarēšanas un uzskaites prasības. Mūsdienās vairums uzņēmumu datu ievadei grāmatvedības reģistros lieto datorizētus risinājumus (grāmatvedības programmatūru).

Aprēķinu veikšana - deklarācijās, deklarāciju pielikumos, paziņojumos, iesniegumos u. c. veidlapās prasīto aprēķinu veikšana (piem., maksājamā nodokļa apmēra aprēķins).

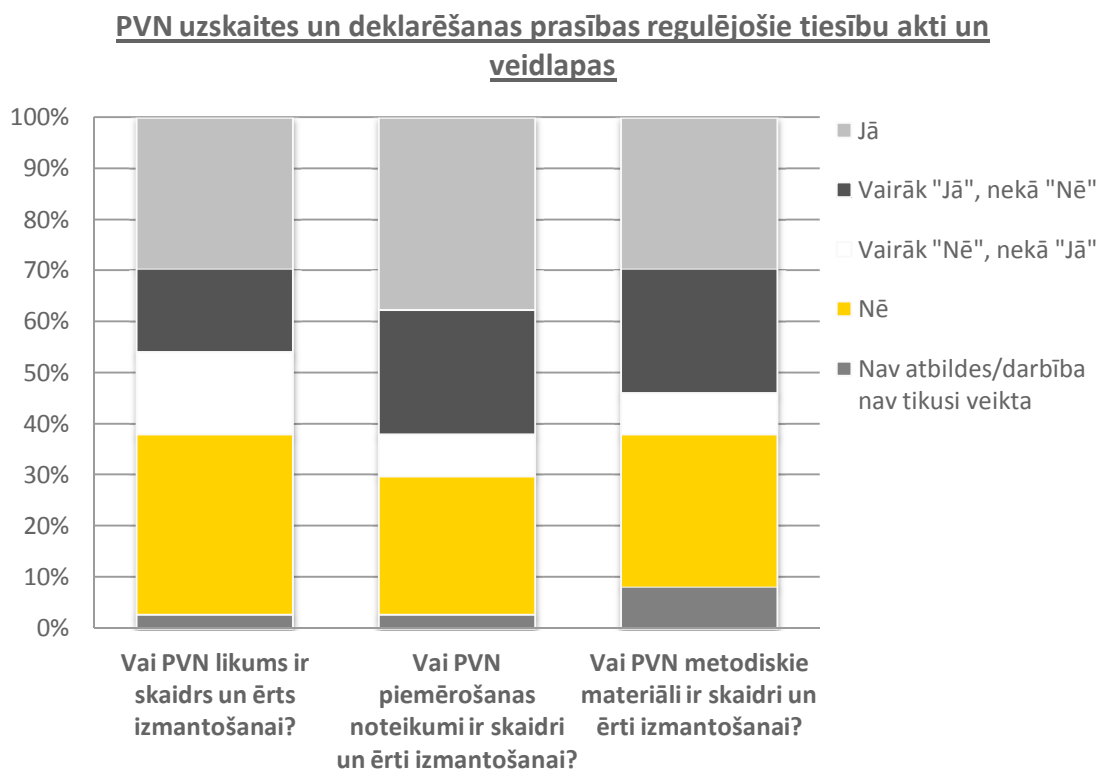
Informācijas ievietošana veidlapās - informācijas ievietošana prasītajās veidlapās piem., PVN deklarācijas aizpildīšana EDS, informācijas pareizības pārbaude, atrasto kļūdu labošana.

Pētījumā tika apzināta respondentu pieredze un viedoklis saistībā ar PVN uzskaites un deklarēšanas prasības regulējošajiem tiesību aktiem un saistību izpildi PVN jomā. PVN jomā tika aptaujāti 35 respondenti, kuri visi ir PVN maksātāji. Tika apzināts respondentu viedoklis saistībā ar normatīvajā aktā iekļauto prasību izklāsta skaidrību, iekļauto sadaļu izvietojuma lietošanas ērtumu, kā arī kopējo normatīvo aktu un tos skaidrojošo VID izdoto informatīvo materiālu novērtējumu, izdalot šādas trīs kategorijas:

- ▶ PVN likums;
- ▶ MK izstrādātie PVN likuma piemērošanas noteikumi un citi uz PVN likuma pamata izdotie tiesību akti;
- ▶ VID izstrādātie metodiskie materiāli PVN likuma piemērošanai.

Respondentu paustā viedokļa apkopojuma pārskatu skat. Attēlā 2-2.

Attēls 2-2

Attiecībā uz PVN likuma skaidrību, pozitīvo un negatīvo atbilžu sadalījums bija salīdzinoši līdzīgs. Kā traucējošas pamatā tika minētas grūtības darbā ar atsaucēm uz citiem likuma pantiem. Kopumā gan attieksme bija pozitīva, saprotot, ka apjomīga likuma izklāsts nevar tikt pasniegts vienkāršotā veidā.

MK izstrādātie PVN likuma piemērošanas noteikumi un citi uz PVN likuma pamata izdotie tiesību akti pamatā tika vērtēti pozitīvi. Tika negatīvi atzīmēti lielais MK noteikumu skaits, izsakot vēlmi likuma skaidrojumus, pēc iespējas, apvienot mazākā skaitā skaidrojošo dokumentu.

Jautājumā par VID metodiskajiem materiāliem PVN likuma piemērošanai ir neliels pozitīvo atbilžu pārsvars. Negatīvo atbilžu sniedzēju atbildes pamatojumā pārsvarā tika minēta pieredze par kādas konkrētajam NM svarīgas specifiskas situācijas apraksta un piemēra neesamību metodiskajos materiālos. Saprotot, ka metodisko materiālu pamata uzdevums ir sniegt likuma piemērošanas piemērus tipiskās situācijās, kopumā VID metodisko materiālu skaidrība un ērtība var tikt vērtēta pozitīvi.

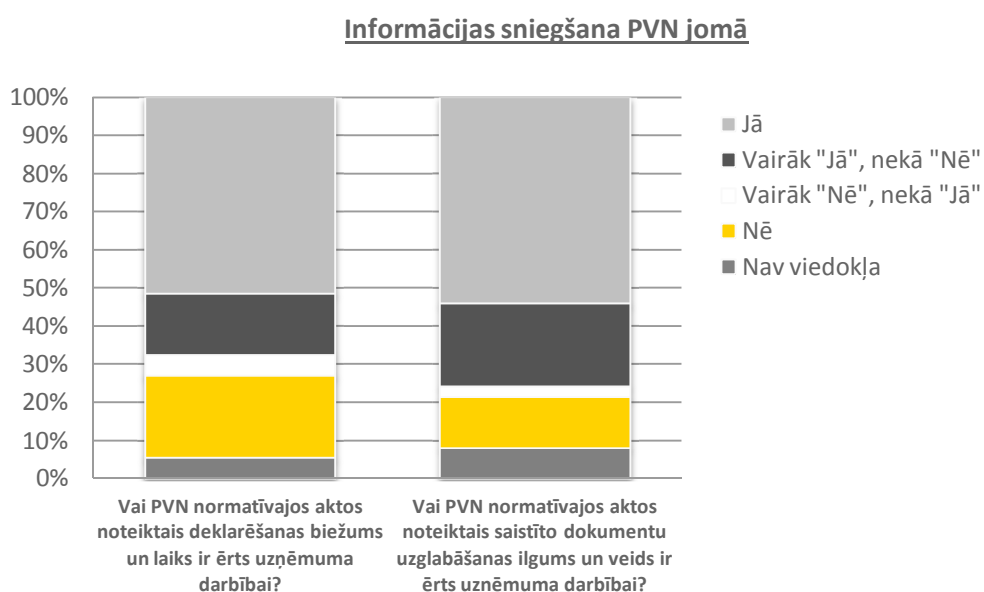
Aplūkojot regulējošo tiesību aktu skaidrības vērtējumu, ņemot vērā respondentu loka segmentāciju, tika noteikts, ka iedalījuma veidi, kuri potenciāli var ietekmēt vērtējuma sadalījumu minētajā jautājumā ir uzņēmuma lielums un nozare, kurā uzņēmums veic saimniecisko darbību.

Pozitīvā (atbildes „Jā” un „Vairāk „Jā” nekā „Nē””) un negatīvā (atbildes „Nē” un „Vairāk „Nē” nekā „Jā””) vērtējuma sadalījums starp dažāda lieluma uzņēmumiem tika sniegts šādā sadalījumā - pozitīvās atbildes bija 50% lielo/vidējo, 67% mazo un 55% mikro uzņēmumu vidū. Apskatot attiecīgo sadalījumu no pārstāvētās nozares viedokļa, ir redzams, ka pozitīvo atbilžu īpatsvars ražošanas, rūpniecības un eksporta uzņēmumu vidū ir lielāks (62%), salīdzinot ar uzņēmumiem, kuru pamatdarbība ir pakalpojumu sniegšana (33%) vai būvniecība (25%).

Apskatot PVN likuma izvirzītās administratīvās prasības, pētījumā tika apzināts respondentu viedoklis saistībā ar informācijas sniegšanu PVN jomā. Attēlā 2-3 ir attēlots respondentu viedokļu apkopojums saistībā ar šādām sadaļām:

- ▶ PVN normatīvajos aktos noteiktais PVN deklarēšanas biežums;
- ▶ PVN normatīvajos aktos noteiktais dokumentu uzglabāšanas ilgums un veids.

Attēls 2-3

Saistībā ar PVN likuma noteikto darījumu deklarēšanas biežuma ērtumu vairāk kā 60% no respondentiem sniedza pozitīvas atbildes. Vairāki respondenti intervijās minēja deklarēšanas regularitāti kā pozitīvu faktoru, minot, ka, deklarējot darījumus retākos intervālos, iespējams, būtu lielāks slogs, apkopojot informāciju par garākiem laika periodiem.

Apskatot jautājumu par PVN deklarēšanas biežumu, ir jāmin, ka kā vēlams uzlabojums tika minēts deklarēšanas termiņu pagarinājums. Tika minēts, ka, pagarinot deklarēšanas termiņu no nākamā mēneša 20. datuma uz vēlāku (piemēram, līdz nākamā mēneša beigām), līdz ar papildu laiku grāmatvedības dokumentu aprītei varētu samazināties PVN deklarācijas labojumu nepieciešamība.

Pētījuma ietvaros tika veikts sniegto atbilžu vērtējums saistībā ar informācijas iesniegšanu PVN jomā, izdalot atbildes atbilstoši uzņēmuma lielumam un nozarei, kurā aptaujā iekļautais uzņēmums veic saimniecisko darbību.

Dažāda lieluma uzņēmumu vidū, pozitīvā vērtējuma īpatsvars bija nedaudz izteiktāks mazo uzņēmumu vidū (83%), tad seko lielie/vidējie (75%) un mikro (68%) uzņēmumi. Apskatot attiecīgos sadalījumu no pārstāvētās nozares viedokļa, pozitīvo atbilžu īpatsvars ir lielāks būvniecības (88%), kā arī ražošanas, rūpniecības un eksporta (72%) uzņēmumu vidū, salīdzinot ar uzņēmumiem, kuru pamatdarbība ir pakalpojumu sniegšana (63%).

Administratīvā sloga raksturojums PVN jomā

Novērtējot respondentu administratīvo slogu saistībā ar normatīvo aktu izvirzītajām prasībām, tika apzināta informācija par respondentu vidējo laika ieguldījumu, izdalot šādas sadaļas:

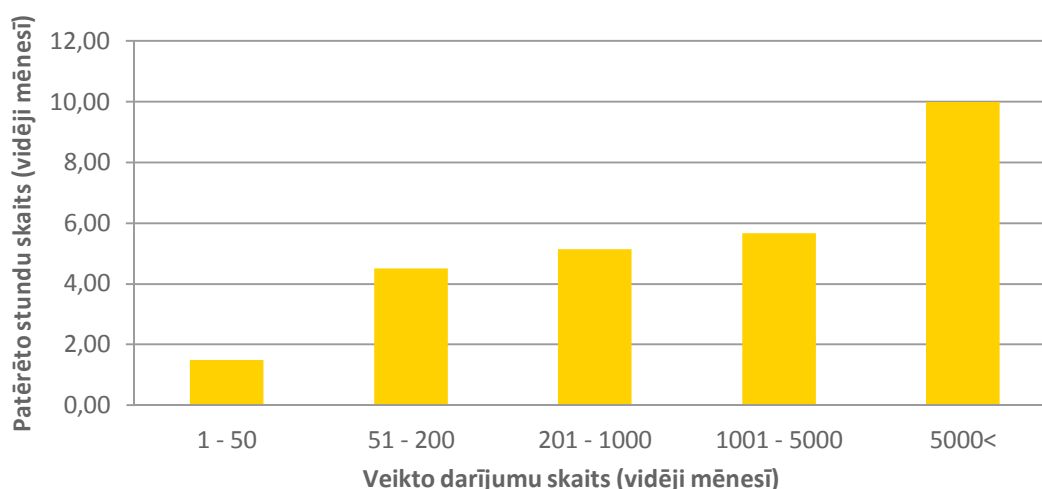
- ▶ Informācijas iegūšana un apstrāde;
- ▶ Sanāksmes;
- ▶ Pārvaldošo iestāžu veiktās pārbaudes;
- ▶ Informācijas iesniegšana.

Attiecībā uz informācijas iegūšanu (normatīvo aktu pētīšana u.c.), uzņēmuma nodokļu piemērošanas jautājumu sanāksmēm un pārvaldošo iestāžu veiktajām pārbaudēm interviju laikā tika secināts, ka laika patēriņš būtiski atšķiras, rodoties netipiskām situācijām nodokļu piemērošanā, bieži vien ārpus uzņēmuma ikdienas „rutīnas” saimnieciskās darbības.

Viens no būtiskākajiem regulārajiem laika patēriņa veidiem saistībā ar laika ieguldījumu tipveida „rutīnas” darījumu veikšanā ir laiks, kas nepieciešams informācijas ievietošanai prasītajās PVN veidlapās, kas ietver arī informācijas pareizības pārbaudi un atrasto kļūdu labošanu.

Ņemot vērā, ka PVN deklarācijās ir jānorāda informācija par uzņēmuma veiktajām darbībām attiecībā uz PVN deklarēšanu, tika konstatēts, ka administratīvais slogs ir tieši saistīts ar uzņēmuma veikto darījumu skaitu. Respondentu paustā viedokļa apkopojuma pārskatu skat. Attēlā 2-4.

**Informācijas ievietošana prasītajās PVN veidlapās, informācijas
pareizības pārbaude, atrasto kļūdu labošana**

Kā jau tika minēts, ir novērojama saikne starp uzņēmuma veikto darījumu skaitu un PVN deklarēšanas prasību izpildei nepieciešamo laika patēriņu.

Attēlā 2-4 redzamā informācija par veikto darījumu skaitu tika apkopota, veicot aptauju par tādu darījumu skaitu, kuri būtu reģistrējami grāmatvedības sistēmā un deklarējami konkrētā nodokļa deklarācijā vai citās obligāti aizpildāmajās veidlapās.

Attiecībā uz PVN deklarēšanas laika patēriņu tika pozitīvi atzīmēta augstā darījumu automatizācijas pakāpes iespējamība, kas ļauj laiku pamatā veltīt PVN piemērošanas noteikšanai gadījumos ar netipiskiem darījumiem. Atbilstoši intervijās konstatētajam, uzņēmumiem, kuri veic lielu darījumu skaitu mēnesī (200 un vairāk), noteicoša nozīme ir grāmatvedības sistēmas automatizācijas pakāpei un pielāgojamībai. Visi aptaujā ietvertie uzņēmumi lieto grāmatvedības uzskaites sistēmas. Starp norādītajām populārākās ir FMS „Horizon”, kā arī Microsoft „Dynamics NAV” (jeb, „Navision”). Neatkarīgi no izvēlētās grāmatvedības uzskaites programmatūras veida, starp vienādas programmatūras lietotājiem var pastāvēt būtiskas grāmatvedības procesu automatizācijas atšķirības, līdz ar grāmatvedības uzskaites programmatūras ieviešanas mērogu konkrētajā uzņēmumā.

Apskatot saņemto atbilžu sadalījumu uzņēmuma lieluma griezumā, apstiprinājās arī saikne starp darījumu skaitu un patērējamo laiku (nevis uzņēmuma lielumu un patērējamo laiku): jo vairāk darījumu, attiecīgi atbilstoši attēlam 2-4 arī lielāks laika patēriņš. Atbilstoši, mikro un maziem uzņēmumiem, kuriem vidēji ir mazāks deklarējamo darījumu skaits, tika novērots mazāks kopējais laika patēriņš informācijas ievietošanai prasītajās PVN veidlapās, informācijas pareizības pārbaudei un atrasto kļūdu labošanai, salīdzinot ar vidējiem un lieliem uzņēmumiem. Tajā pašā laikā mikro un maziem uzņēmumiem ar lielāku darījumu skaitu, tika konstatēts augstāks laika patēriņš nekā lieliem un vidējiem uzņēmumiem ar mazāku darījumu skaitu. Līdz ar to netika konstatēta saikne starp laika patēriņu PVN deklarāciju aizpildīšanas jomā un uzņēmuma lielumu. Apskatot atbilstoši pārstāvētajam sektoram, tika konstatēts, ka būvniecības un pakalpojumu nozarēs pārsvarā ir salīdzinoši mazāks skaits darījumu, līdz ar to arī ir nepieciešams īsāks laiks minēto PVN veidlapu aizpildīšanai, salīdzinot ar laika patēriņu šīm darbībām ražošanas, rūpniecības un eksporta uzņēmumu vidū.

Izvērtējot nepieciešamo laika apjomu administratīvo prasību izpildei PVN jomā, tika konstatēts, ka respondenti nevar nodalīt laiku, kas nepieciešams katrai no „solī pa solim” analizē identificētajām darbībām. Pētījuma gaitā tika konstatēts, ka var būt neiespējami atšķirt ikdienas saimnieciskās izmaksas saistībā ar uzņēmējdarbības vadību no izmaksām,

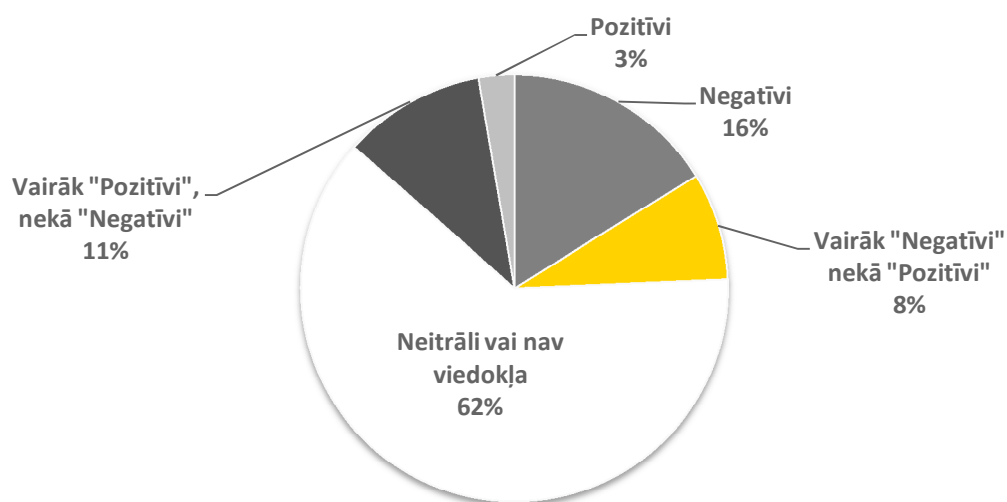
kuras ir saistītas ar administratīvo prasību un normatīvo aktu prasību izpildi. Ir secināts, ka papildus darbības, kuras ir nepieciešamas tikai nodokļu uzskaites prasībām bieži vien tiek veiktas kopīgi ar darbībām, kuras ir nepieciešamas uzņēmējdarbības nodrošināšanai. Līdz ar minēto, pētījuma gaitā tika konstatēts, ka uzņēmumi, ikdienas saimnieciskās darbības procesu laikā, neveic padziļinātu ar nodokļu uzskaiti saistīto administratīvo funkciju identifikāciju un izdalīšanu no saimnieciskās darbības procesu administratīvajām darbībām ar mērķi veikt minēto ar nodokļu uzskaiti saistīto administratīvo funkciju laika patēriņa noteikšanu. Atbilstoši, laika patēriņa izdalījums starp "solī pa solī" darbību posmiem nevar tikt sniegts, jo praksē respondenti šādu informāciju neapkopo un līdz ar to šāda informācija netika sniegta. Vispārīgi tika norādīts, ka PVN jomā lielākā daļa laika tiek veltīta grāmatvedības uzskaites veikšanai, datu ievadīšanai grāmatvedības programmās.

Jautājumos par iespējamo datu dublēšanos ar citos VID iesniedzamajos dokumentos sniegto informāciju būtiski iebildumi netika izvirzīti. Tika atzīmēta daļēja sniegtās informācijas sakritība ar UIN deklarācijā norādāmo. Šāds komentārs tika sniegts attiecībā uz to, ka informācija par darījumiem ar saistītiem uzņēmumiem varētu tikt automātiski apkopota ar PVN deklarācijas atbilstošajos pielikumos sniegto informāciju. Veicot šī komentāra izvērtēšanu, tika secināts, ka šāds pasākums paredzētu ieviest prasību norādīt papildu informāciju PVN deklarācijā ar mērķi identificēt darījumu partnerus, kuri ir saistīti ar konkrēto NM UIN likuma izpratnē. Līdz ar minēto, tika konstatēts, ka tas radītu papildu administratīvo slogu attiecībā uz PVN deklarācijas aizpildīšanas prasībām un, attiecīgi, šis komentārs nevar tikt izskatīts, kā administratīvo slogu mazinošs pasākums.

Datu atkārtotas pieprasīšanas un savstarpējās dublēšanās jautājumos no respondentiem tika saņemti arī komentāri par būtisku administratīvo slogu saistībā ar CSP statistikas pārskatos norādāmās informācijas prasībām, kur vairāki no pārskatiem varētu tikt daļēji vai pilnā mērā aizpildīti, pamatojoties uz VID nodokļu deklarācijās sniegto informāciju. Pētījuma laikā tika konstatēts, ka atbilstoši respondentu ieteikumiem informācija, kura dublējas ar CSP statistikas pārskatos minēto informāciju, nav svītrojama no veidlapām PVN jomā, bet CSP būtu jāizvērtē iespējas savam darbam nepieciešamo informāciju iegūt no VID nevis NM. Rezultātā netika konstatētas iespējas šajā sakarā samazināt NM administratīvo slogu PVN jomā. Pētījuma laikā konstatēto informācijas dublēšanos būtu nepieciešams novērst, izslēdzot atsevišķas CSP administratīvās prasības, kuras saskaņā ar Tehnisko specifikāciju netika analizētas šī pētījuma ietvaros.

Kopējais respondentu vērtējums attiecībā uz normatīvajos aktos noteikto PVN uzskaites un deklarēšanas prasību izpildei nepieciešamo laika apjomu ir attēlots Attēlā 2-5.

Kā Jūs kopumā vērtējat normatīvajos aktos noteikto PVN uzskaites un deklarēšanas prasību izpildei nepieciešamo laika apjomu?

Attēlā 2-5 redzamais augstais neitrālā novērtējuma īpatsvars ir pamatā izskaidrojams ar to, ka, lai arī normatīvajos aktos noteikto PVN uzskaites un deklarēšanas prasību izpildei nepieciešamais laika apjoms ir būtisks, respondenti pamatā izprot šo darbību nepieciešamību nodokļu uzskaites vajadzībām.

Identificētās problēmas un veicamie pasākumi PVN jomā

Interviju laikā tika apkopota informācija par respondentu identificētajām problēmām un ieteikumiem administratīvā sloga samazināšanā PVN jomā, t. sk. noskaidrots respondentu viedoklis par iespējamo iesniedzamās informācijas dublēšanos un iespējām samazināt sniedzamās informācijas apjomu. Zemāk tabulā 2-1 ir apkopotas respondentu identificētās problēmas PVN jomā un piedāvāti šajā sakarā veicamie pasākumi.

Tabula Nr. 2-1 Identificētās problēmas un veicamie pasākumi PVN jomā

Sasaiste ar pamatnostādnēs noteiktajiem politikas mērķiem, rīcības virzieniem vai uzdevumiem	MĒRĶIS: vienkārši un kvalitatīvi pakalpojumi uzņēmējdarbībā: vairāk e-pakalpojumu!			Paredzētais finansējums (LVL) un tā avoti
Pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija un iesaistītās institūcijas	Tiešās darbības	Paredzētais finansējuma avots (latos) un tā apmēri
Rīcības virziens mērķa sasniegšanai:	5. Nodokļi			
PVN-1. Paredzēt priekšnodokļa atskaitīšanas tiesības periodā, kas ir vēlāks nekā darījuma brīdis PVN likums, kas stājās spēkā 01.01.2013, nosaka, ka priekšnodokli par saņemtajām precēm vai pakalpojumiem ir jādeklarē tajā taksācijas periodā, kad saņemtas preces vai pakalpojumi un saņemts nodokļa rēķins vai atlīdzība par preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu ir samaksāta pirms preču vai pakalpojumu saņemšanas. Praksē ir situācijas, kad priekšnodokli par saņemtajām precēm vai pakalpojumiem NM nav iespējams savlaicīgi	01.01.2014	FM, VID	Paredzēt tiesības deklarēt priekšnodokli arī citos periodos, kas seko periodam, kad saņemtas preces vai pakalpojumi. Ieviešot minēto pasākumu, tiks nodrošināts NM administratīvo izmaksu samazinājums līdz ar retāku nepieciešamību veikt PVN deklarāciju labojumus un NA administratīvo izmaksu samazinājums līdz ar retāku nepieciešamību veikt NM PVN deklarāciju pareizības pārbaudes.	FM, VID budžeta ietvaros

<p>deklarēt to saņemšanas periodā (piemēram, ja uzņēmuma dokumentu aprites dēļ nav bijusi iespēja konkrēto rēķinu nogādāt grāmatvedim līdz PVN deklarācijas iesniegšanas brīdim). Līdz ar to, tā vietā, lai priekšnodokli par konkrēto darījumu atskaitītu kādā no nākamajiem periodiem, NM rodas nepieciešamība labot iepriekšējo periodu deklarācijas, kas NM rada papildu administratīvo slogu.</p>				
<p>PVN-2. Izvērtēt nepieciešamību lūgt papildu paskaidrojumus par darījumu ekonomisko būtību</p> <p>Gadījumos, kad atbilstoši PVN deklarācijas rezultātiem NM ir radusies PVN pārmaxa un VID izskata lēmumu par pārmaxātā nodokļa novirzīšanu NM citu nodokļu saistību segšanai vai atskaitīšanai uz NM bankas kontu, VID lūdz NM papildus iesniegt darījumu pamatojošus dokumentus (piem. licence, atļaujas u.c.) vai sniegt paskaidrojumus par deklarēto darījumu ekonomisko būtību.</p> <p>Praksē ir situācijas, kad NM veic tipisku, viena rakstura saimniecisko darbību, taču tam katru mēnesi (gadījumos, kad katru mēnesi rodas PVN pārmaxa) VID uzdod vienādus jautājumus, uz kuriem NM, atbilstoši, katru mēnesi sniedz vienādas atbildes. Iepriekš minētie jautājumi un atbildes, ņemot vērā to vienādo saturu, bieži vien pilda vienīgi formālas prasības lomu, līdz ar to nevajadzīgi radot administratīvo slogu.</p>	01.01.2014	FM, VID	<p>Identificēt gadījumus, kad PVN pārmaxa rodas saistībā ar vienādu (tipisku) darījumu veikšanu un lūgt NM sniegt paskaidrojumus un dokumentus par darījumu ekonomisko būtību vienīgi gadījumos, kad ir konstatētas atšķirības no iepriekš tipiski veiktajiem darījumiem, par kuriem VID ir jau saņēmis skaidrojumu.</p> <p>Iepriekš minētais varētu tikt īstenots, piemēram, ieviešot VID iekšēju datu reģistru, kurā tiktu apkopota komunikācijas vēsture ar katru no NM. Ar šāda reģistra palīdzību būtu iespējams identificēt gadījumus, kad regulāri NM tiek uzdoti viena veida jautājumi, uz kuriem ir jāsniedz viena veida PVN pārmaxas pamatotību apliecinošas atbildes.</p>	FM, VID budžeta ietvaros
<p>PVN-3. Paredzēt iespēju NM lūgt nepārskaitīt PVN (kā arī citu nodokļu) pārmaxu uz NM bankas kontu, bet gan ļaut izmantot to nākotnes nodokļu saistību segšanai</p> <p>Šobrīd, kad NM ir radusies PVN (vai citu nodokļu) pārmaxa un nav citu nodokļu saistību, VID atmaksā</p>	01.01.2014	FM, VID	<p>Paredzēt iespēju NM lūgt nepārskaitīt PVN (kā arī citu nodokļu) pārmaxu uz NM bankas kontu, bet gan ļaut izmantot to nākotnes nodokļu saistību segšanai.</p> <p>Šāds pasākums ļautu ietaupīt gan valsts budžeta, gan NM izmaksas par naudas</p>	FM, VID budžeta ietvaros

<p>nodokļa pārmaksu uz NM bankas kontu.</p> <p>Praksē ir gadījumi, kad NM ir zināms, ka neilgi pēc PVN pārmaksas pārskaitīšanas vai lēmuma par pārmaksas pārskaitīšanu pieņemšanas laikā radīsies nodokļu saistības un būs nepieciešams veikt līdzekļu pārskaitījumu.</p> <p>Šādos gadījumos, lai mazinātu naudas līdzekļu pārskaitījumu kontrolei un veikšanai nepieciešamo laiku, NM būtu ieinteresēts, lai PVN (vai citu nodokļu) pārmaksa netiktu pārskaitīta uz NM bankas kontu, bet gan tiktu novirzīta turpmāk paredzamo nodokļu saistību segšanai.</p> <p>Iepriekš minēto būtu iespējams īstenot, piemēram, paredzot NM iespēju lūgt nepārskaitīt uz kontu pārmaksu, kas ir zem noteiktas summas (piemēram, LVL 10000), vai pirms noteikta termiņa (piemēram, pēc 6 mēnešiem kopš pārmaksas izveidošanās brīža).</p>			<p>līdzekļu pārskaitījumu veikšanu un kontroli. Papildus, šāds risinājums veicinātu nodokļu nomaksas savlaicīgu veikšanu.</p>	
<p>PVN-4. Atcelt prasību iesniegt PVN deklarācijas pielikumus attiecībā uz iekšzemē veiktajiem darījumiem un no Eiropas Savienības saņemtajām precēm un pakalpojumiem</p> <p>PVN likums nosaka, ka PVN deklarācijas pielikumā „PVN 1: Pārskats par priekšnodokļa un nodokļa summām” ir jānorāda informācija attiecībā uz iekšzemē veiktajiem darījumiem un no Eiropas Savienības saņemtajām precēm un pakalpojumiem.</p> <p>PVN 1: Pārskatā par priekšnodokļa un nodokļa summām ir jānorāda informācija attiecībā uz iekšzemē veiktajiem darījumiem un no Eiropas Savienības saņemtajām precēm un pakalpojumiem šādās sadaļās:</p> <p>1. PVN 1: Pārskata par priekšnodokļa un nodokļa</p>	01.01.2014	FM, VID	<p>Atcelt prasību NM sniegt PVN deklarācijas pielikumu „PVN 1: Pārskats par priekšnodokļa un nodokļa summām”.</p>	FM, VID budžeta ietvaros

<p>summām, kas iekļautas pievienotās vērtības nodokļa deklarācijā, I daļa „Nodokļa summas par iekšzemē iegādātajām precēm un saņemtajiem pakalpojumiem”</p> <p>2. PVN 1: Pārskata par priekšnodokļa un nodokļa summām, kas iekļautas pievienotās vērtības nodokļa deklarācijā, II daļa "Par precēm, kas saņemtas no Eiropas Savienības dalībvalstīm"</p> <p>3. PVN 1: Pārskata par priekšnodokļa un nodokļa summām, kas iekļautas pievienotās vērtības nodokļa deklarācijā, III daļa "Aprēķinātais nodoklis par piegādātajām precēm un sniegtajiem pakalpojumiem"</p> <p>Minētajās PVN deklarācijas pielikuma daļās ir jānorāda izvērsti deklarējamo darījumu uzskaitījums attiecībā uz PVN par iekšzemē un Eiropas Savienībā iegādātajām precēm un saņemtajiem pakalpojumiem un aprēķināto nodokli par iekšzemē piegādātajām precēm un sniegtajiem pakalpojumiem.</p> <p>Ņemot vērā būtisko norādāmās informācijas apjomu, minēto atskaišu sagatavošana un iesniegšana NM šobrīd rada būtisku administratīvu slogu.</p> <p>Pētījumā ietverto citu valstu prakses izpēte liecina, ka PVN deklarācijas pielikumos pamatā tiek prasīts izvērsti norādīt Eiropas Savienībā veiktus preču piegādes un pakalpojumu sniegšanas darījumus, nepieprasot papildu informāciju par iekšzemē veiktajiem darījumiem un no Eiropas Savienības saņemtajām precēm un pakalpojumiem.</p>				
<p>PVN-5. Rēķinu paraugu ieviešana</p> <p>Neskatoties uz to, ka PVN likumā ir sniegts PVN rēķina nepieciešamo rekvizītu uzskaitījums, praksē ir gadījumi,</p>	01.01.2014	FM, VID	Izstrādāt un publicēt VID apstiprinātus PVN rēķinu paraugus attiecībā uz raksturīgākajiem PVN darījumu veidiem.	FM, VID budžeta ietvaros

<p>kad ir dažādas interpretācijas par rēķinā iekļaujamo informāciju.</p> <p>Lai novērstu dažādās interpretācijas, būtu lietderīgi publicēt VID apstiprinātus PVN rēķinu paraugus attiecībā uz raksturīgākajiem PVN darījumu veidiem.</p>				
<p>PVN-6. Noteikt limitu darījumu proporcijai</p> <p>PVN likums nosaka pamatlīdzekļu iekārtām ar vērtību virs 50 000 LVL priekšnodokļa korekciju veikšanu 5 gadu laikā. Priekšnodokļa korekcija ir veicama attiecībā pret proporciju darījumu nodrošināšanai, kas dod tiesības atskaitīt priekšnodokli, un tādu darījumu nodrošināšanai, kas nedod tiesības atskaitīt priekšnodokli.</p> <p>Administratīvā sloga mazināšanai viens no respondentu ieteikumiem ir noteikt limitu minētajai darījumu proporcijai, no kuras šādas korekcijas būtu jāveic, ar nolūku attiecināt minēto likuma normu uz NM, kuri pamatā izmanto konkrēto pamatlīdzekli tādu darījumu nodrošināšanai, kas nedod tiesības atskaitīt priekšnodokli.</p>	01.01.2014	FM, VID	Noteikt limitu minētajai darījumu proporcijai, no kuras šādas korekcijas būtu jāveic, ar nolūku attiecināt minēto likuma normu uz NM, kuri pamatā izmanto konkrēto pamatlīdzekli tādu darījumu nodrošināšanai, kas nedod tiesības atskaitīt priekšnodokli.	FM, VID budžeta ietvaros
<p>PVN-7. Pagarināt PVN deklarāciju iesniegšanas termiņu</p> <p>Šobrīd PVN deklarācijas ir pienākums iesniegt līdz nākamā mēneša 20. datumam, kas seko PVN taksācijas periodam. Kā vēlams uzlabojums tika minēts deklarēšanas termiņu pagarinājums. Tika minēts, ka, pagarinot deklarēšanas termiņu no nākamā mēneša 20. datuma uz vēlāku (piemēram, līdz mēneša beigām), līdz ar papildu laiku grāmatvedības dokumentu aprītei varētu samazināties PVN deklarācijas labojumu nepieciešamība.</p>	01.01.2014	FM, VID	Noteikt PVN deklarāciju iesniegšanas termiņu līdz taksācijas periodam sekojošā mēneša beigām.	FM, VID budžeta ietvaros

Līdz ar minēto būtu jāizskata iespēja noteikt vēlāku PVN deklarāciju iesniegšanas termiņu.				
--	--	--	--	--

Administratīvo prasību raksturojums UIN jomā: problēmas un veicamie pasākumi

Administratīvo prasību raksturojums UIN jomā

UIN likums un UIN likuma piemērošanu skaidrojošie MK noteikumi nosaka virkni dokumentu formu un veidlapu UIN deklarēšanas un piemērošanas prasību izpildei. Kopumā ir identificēti 17 iesniedzamie dokumenti. Tajā skaitā, ir divas nodokļa deklarācijas, seši deklarācijas pielikumi un 10 iesniegumu, paziņojumu un citu veidlapu / dokumentu veidi.

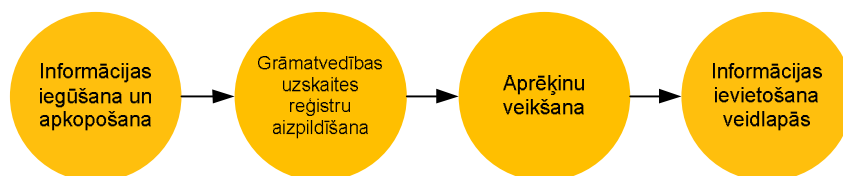
Normatīvie akti UIN jomā uzliek par pienākumu NM iesniegt UIN deklarāciju un UIN avansa maksājuma aprēķinu reizi gadā. Arī atsevišķi pārskati par nodokļu atlaižu piemērošanu, tonnāžas nodokļa deklarācija un tā avansa aprēķins iesniedzami reizi gadā. Savukārt UIN pārskats par nerezidenta gūtajiem ienākumiem un samaksāto nodokli Latvijas Republikā, kā arī izziņa par izmaksām saistītiem uzņēmumiem iesniedzami reizi mēnesī, atkarībā no tā, vai attiecīgajā mēnesī ir veiktas deklarējamās izmaksas.

Normatīvie akti grāmatvedības jomā nosaka, ka ar UIN saistīto dokumentu uzglabāšanas ilgums pamatā ir 5 gadi, izņemot, ja ilgāk par 5 gadiem tiek piemērots īpašais UIN piemērošanas režīms, tad dokumenti glabājami visu attiecīgo periodu. Grāmatvedības dokumenti ir glabājami papīra vai elektroniskā formā.

„Soli pa solim” darbību apskats attiecībā uz dokumentu aizpildīšanu UIN jomā

„Soli pa solim” darbību apskats attiecībā uz dokumentu aizpildīšanu UIN jomā norit, izdalot četrus darbību soļus. Skat. Attēls 2-6

Attēls 2-6

Attiecīgie, Attēlā 2-6 norādītie soļi ir šādi:

Informācijas iegūšana un apkopošana - deklarēšanas prasību izpildei nepieciešamās informācijas un datu iegūšana, apkopošana, lai atlasītu deklarācijās u.c. veidlapās prasītos datus (piem., dokumentu izskatīšana un izvērtēšana no UIN aspekta, lai noteiktu atbilstošo virsgrāmatas kontu, piemēram, reprezentatīvie izdevumi, ar saimniecisko darbību tieši nesaistītie izdevumi utml.).

Grāmatvedības uzskaites reģistru aizpildīšana - uzņēmuma datu reģistru, žurnālu aizpildīšana, lai izpildītu nodokļa darījumu deklarēšanas un uzskaites prasības. Mūsdienās vairums uzņēmumu datu ievadei grāmatvedības reģistros lieto datorizētus risinājumus (grāmatvedības programmatūru).

Aprēķinu veikšana - deklarācijās, deklarāciju pielikumos, paziņojumos, iesniegumos u.c. veidlapās prasīto aprēķinu veikšana (piem., pamatlīdzekļu nodokļu nolietojuma aprēķins, UIN vajadzībām atskaitāmo procentu maksājumu aprēķins u.c.).

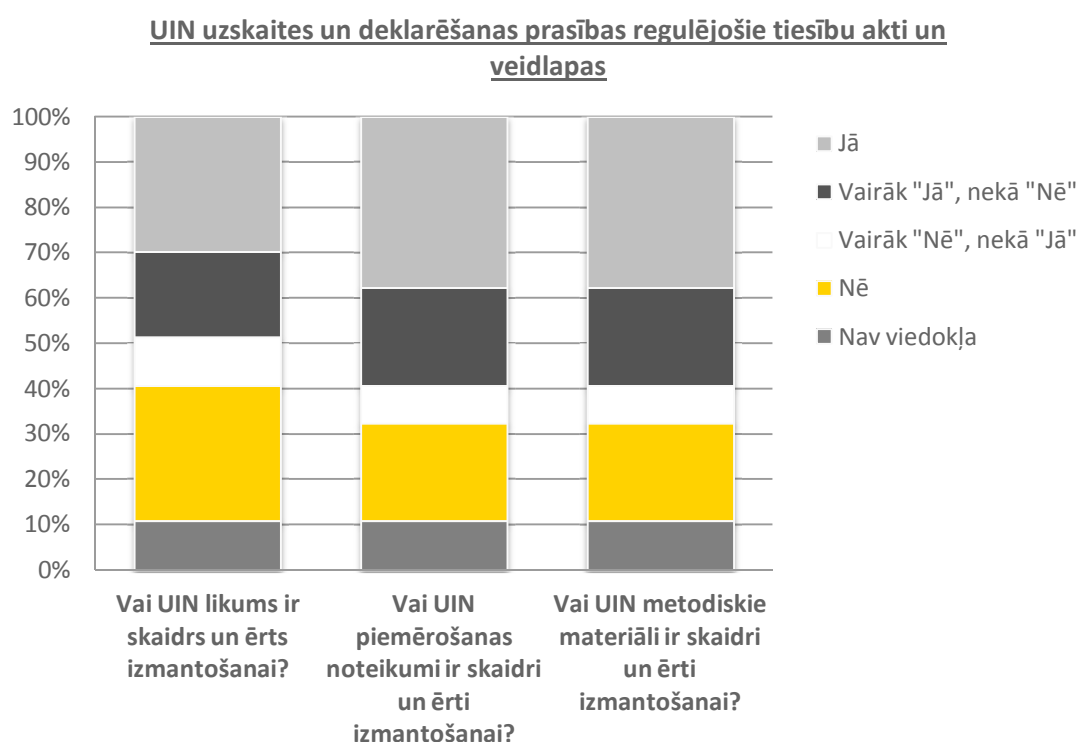
Informācijas ievietošana veidlapās - informācijas ievietošana prasītajās veidlapās (piem., UIN deklarācijas aizpildīšana EDS), informācijas pareizības pārbaude, atrasto kļūdu labošana.

Pētījumā tika apzināta respondentu pieredze un viedoklis saistībā ar UIN uzskaites un deklarēšanas prasības regulējošajiem tiesību aktiem un iesniedzamajiem dokumentiem. Tika apzināts respondentu viedoklis saistībā ar normatīvajā aktā iekļauto prasību izklāsta skaidrību, iekļauto sadaļu izvietojuma lietošanas ērtumu, kā arī kopējo normatīvo aktu un to skaidrojošo informatīvo materiālu novērtējumu, izdalot šādas trīs kategorijas:

- ▶ UIN likums;
- ▶ MK izstrādātie UIN likuma piemērošanas noteikumi un citi uz UIN likuma pamata izdotie tiesību akti;
- ▶ VID izstrādātie metodiskie materiāli UIN likuma piemērošanai.

Respondentu paustā viedokļa apkopojuma pārskatu skat. Attēlā 2-7.

Attēls 2-7

Attiecībā uz UIN likuma skaidrību, pozitīvo un negatīvo atbilžu sadalījums bija salīdzinoši līdzīgs. Kā traucējošas pamatā tika minētas grūtības darbā ar atsaucēm uz citiem likuma pantiem, tomēr kopumā paustā attieksme bija pozitīva.

UIN likuma piemērošanas MK noteikumi tika vērtēti pamatā pozitīvi. Tika negatīvi atzīmēts lielais MK noteikumu skaits, izsakot vēlmi likuma skaidrojumus, pēc iespējas, apvienot mazākā skaitā skaidrojošo dokumentu.

Jautājumā par VID metodiskajiem materiāliem attiecībā uz UIN likuma piemērošanu ir neliels pozitīvo atbilžu pārsvars. Negatīvo atbilžu sniedzēju atbildes pamatojumā pārsvarā tika minēta pieredze par kādas konkrētajam NM svarīgas specifiskas situācijas apraksta un piemēra neesamību metodiskajos materiālos. Sprotot, ka metodisko materiālu pamata uzdevums ir sniegt likuma piemērošanas piemērus tipiskās situācijās, kopumā VID metodisko materiālu skaidrība un ērtība var tikt vērtēta pozitīvi.

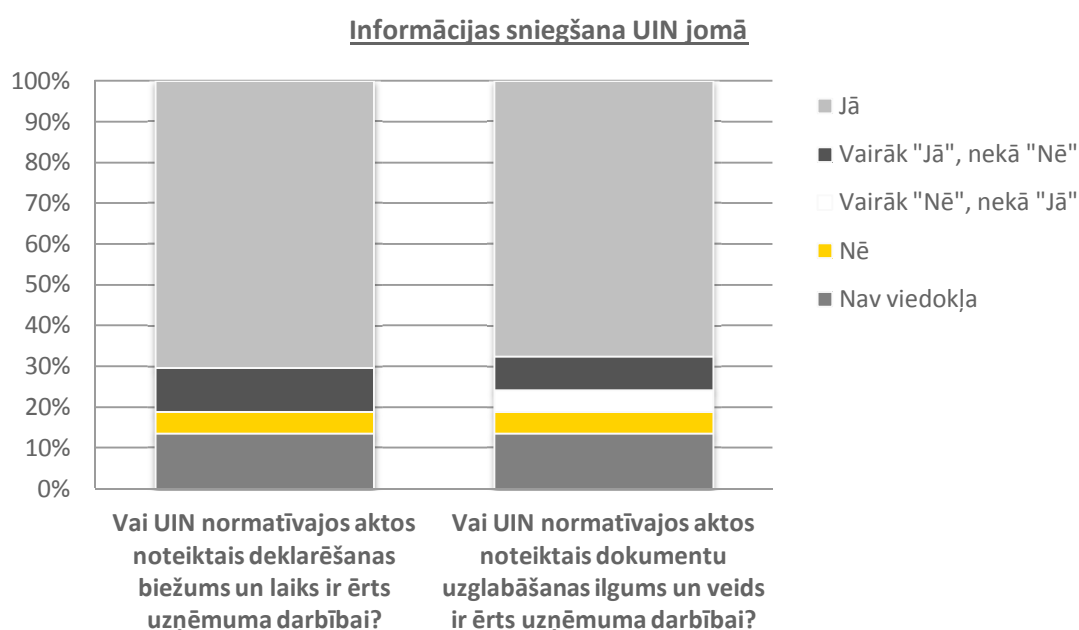
Dažāda lieluma uzņēmumu vidū, pozitīvā vērtējuma attiecībā bija novērojams balanss un pozitīvs vērtējums tiks sniegts šādā īpatsvarā: vidējie/lielie - 55%, mazie - 56%, mikro

uzņēmumi - 52%. Apskatot attiecīgo sadalījumu no pārstāvētās nozares viedokļa, ir redzams, ka pozitīvo atbilžu īpatsvars pakalpojumu sniedzēju uzņēmumu vidū ir lielāks (67%), salīdzinot ar uzņēmumiem, kuru pamatdarbība ir ražošana, rūpniecība un eksports (54%) vai būvniecība (25%).

Apskatot UIN likuma izvirzītās administratīvās prasības, pētījumā tika apzināts respondentu viedoklis, saistībā ar informācijas sniegšanu UIN jomā. Attēlā 2-8 ir attēlots respondentu viedokļu apkopojums saistībā ar šādām sadaļām:

- ▶ UIN normatīvajos aktos noteiktais UIN deklarēšanas biežums;
- ▶ UIN normatīvajos aktos noteiktais dokumentu uzglabāšanas ilgums un veids.

Attēls 2-8

Saistībā ar UIN likuma noteikto darījumu deklarēšanas biežuma ērtumu, vairāk kā 70% no respondentiem sniedza pozitīvas atbildes. Pārsvarā tas ir pamatojams ar to, ka UIN taksācijas perioda deklarācija ir jāsniedz vienu reizi gadā un tās veidošanā ir iespējama augsta automatizācijas pakāpe. Arī attiecībā uz normatīvajos aktos noteikto dokumentu glabāšanas ilgumu un veidu tika pamatā saņemtas pozitīvas atbildes.

Pētījuma ietvaros tika veikts sniegto atbilžu vērtējums saistībā ar informācijas iesniegšanu UIN jomā, izdalot atbildes atbilstoši uzņēmuma lielumam un nozarei, kurā aptaujā iekļautais uzņēmums veic saimniecisko darbību.

Dažāda lieluma uzņēmumu vidū, pozitīvā vērtējuma īpatsvars bija nedaudz izteiktāks mazo (83%) un mikro (82%) uzņēmumu vidū, tiem seko vidējie/lielie (68%) uzņēmumi. Apskatot attiecīgo sadalījumu no pārstāvētās nozares viedokļa, pozitīvo atbilžu īpatsvarā tika novērots balanss, sniedzot šādu pozitīvo atbilžu attiecību: būvniecības uzņēmumi - 75%, ražošanas, rūpniecības un eksporta uzņēmumi - 74%, uzņēmumi, kuru pamatdarbība ir pakalpojumu sniegšana - 75%.

Administratīvā sloga raksturojums UIN jomā

Novērtējot respondentu administratīvo slogu saistībā ar normatīvo aktu izvirzītajām prasībām, tika apzināta informācija par respondentu vidējo laika ieguldījumu, izdalot šādas sadaļas:

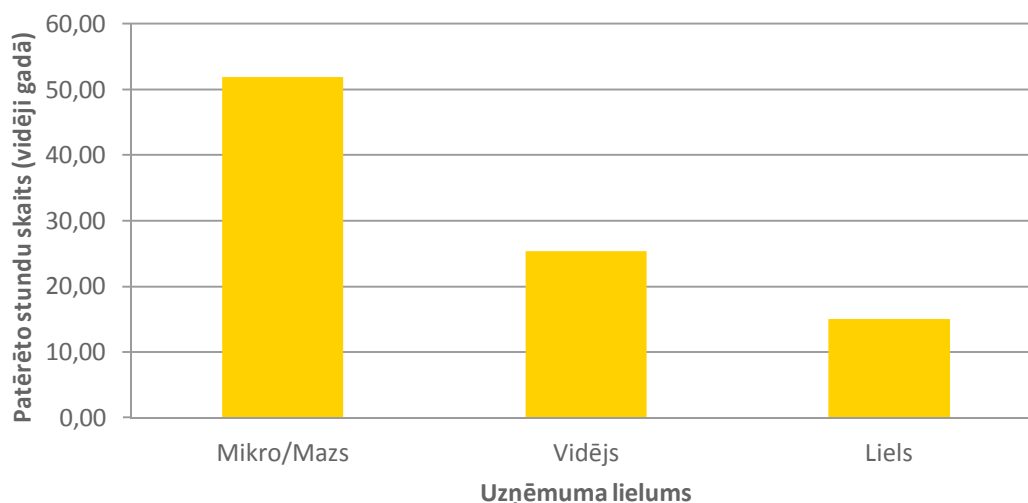
- ▶ Informācijas iegūšana un apstrāde;
- ▶ Sanāksmes;
- ▶ Pārvaldošo iestāžu veiktās pārbaudes;
- ▶ Informācijas iesniegšana.

Attiecībā uz informācijas iegūšanu (normatīvo aktu pētīšana u.c.), uzņēmuma nodokļu piemērošanas jautājumu sanāksmēm un pārvaldošo iestāžu veiktajām pārbaudēm, interviju laikā tika secināts, ka laika patēriņš būtiski atšķiras, rodoties netipiskām situācijām nodokļu piemērošanā, bieži vien ārpus uzņēmuma ikdienas „rutīnas” saimnieciskās darbības.

Pētījuma laikā tika noteikts, ka ar UIN apliekamā ienākuma noteikšanā būtiska ir pareiza virsgrāmatas izdevumu un ieņēmumu posteņu klasifikācija UIN mērķiem un administratīvā sloga apmērs UIN jomā nav saistāms ar uzņēmuma darījumu skaitu, kas ir noteicošs rādītājs PVN deklarāciju aizpildīšanas administratīvā sloga izvērtējumā. Līdz ar to administratīvās darbībās patērētais laiks tika analizēts salīdzinājumā pret uzņēmuma lielumu, saskaņā ar Komisijas 2003. gada 6. maija lēmumā 2003/361/EK par mazo un vidējo uzņēmumu definīciju noteiktajiem sadalījuma kritērijiem (mikro(sīks), mazs, vidējs, liels). Respondentu paustā viedokļa apkopojuma pārskatu skat. Attēlā 2-9.

Attēls 2-9

Informācijas ievietošana prasītajās UIN veidlapās, informācijas pareizības pārbaude, atrasto kļūdu labošana

Attiecībā uz UIN deklarēšanas laika patēriņu, tāpat kā attiecībā uz PVN, tika pozitīvi atzīmēta augstā darījumu automatizācijas pakāpes iespējamība, kas ļauj laiku pamatā veltīt UIN piemērošanas noteikšanai gadījumos ar netipiskiem darījumiem. Veicot ieņēmumu un izmaksu pozīciju klasificēšanu virsgrāmatā UIN deklarācijas mērķiem, kā arī izmantojot grāmatvedības programmu automatizācijas iespējas, tiek ievērojami samazināts UIN deklarācijas aizpildīšanai nepieciešamais laika apjoms.

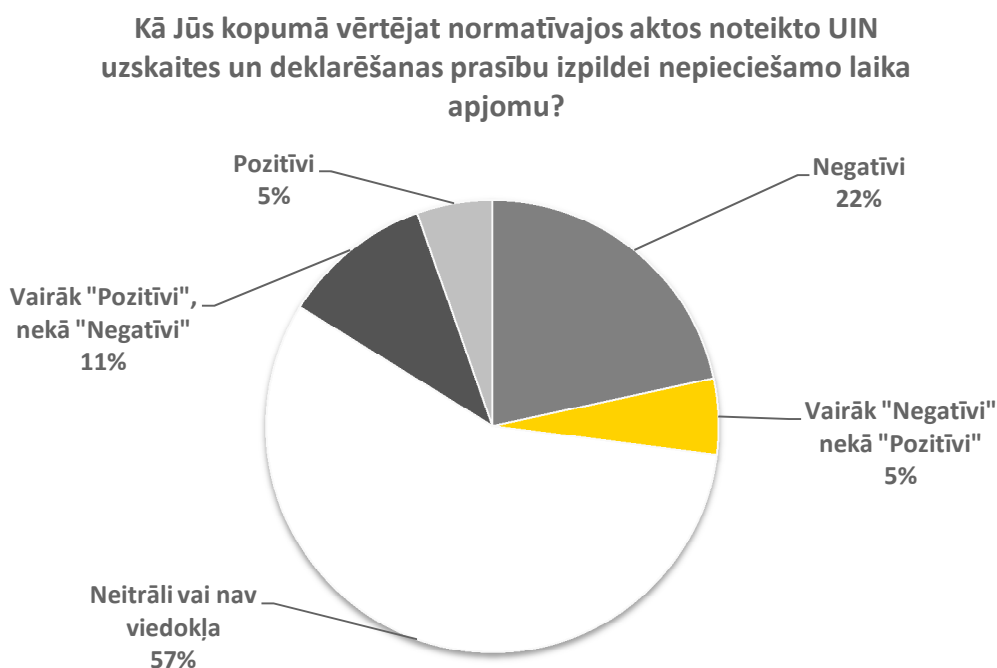
Attēlā 2-9 novērojamā ieguldāmā laika patēriņa attiecība starp dažāda mēroga uzņēmumiem pamatā var tikt izskaidrota ar mazu un vidēju uzņēmumu salīdzinoši mazākām iespējām ieviest komplicētu grāmatvedības datu vadības sistēmu un atbilstošas grāmatvedības procedūras, kuras nodrošina augstu datu apstrādes automatizācijas pakāpi.

Apskatot saņemto atbilžu sadalījumu atbilstoši pārstāvētajam sektoram, tika konstatēts, ka būvniecības un pakalpojumu nozarēs ir nepieciešams vidēji īsāks laiks UIN veidlapu aizpildīšanai, salīdzinot ar laika patēriņu šīm darbībām ražošanas, rūpniecības un eksporta uzņēmumu vidū.

Izvērtējot nepieciešamo laika apjomu administratīvo prasību izpildei UIN jomā, tika konstatēts, ka respondenti nevar nodalīt laiku, kas nepieciešams katrai no „soli pa solim” analīzē identificētajām darbībām. Pētījuma gaitā tika konstatēts, ka var būt neiespējami atšķirt ikdienas saimnieciskās izmaksas saistībā ar uzņēmējdarbības vadību no izmaksām, kuras ir saistītas ar administratīvo prasību un normatīvo aktu prasību izpildi. Ir secināts, ka papildus darbības, kuras ir nepieciešamas tikai nodokļu uzskaites prasībām bieži vien tiek veiktas kopīgi ar darbībām, kuras ir nepieciešamas uzņēmējdarbības nodrošināšanai. Līdz ar minēto, pētījuma gaitā tika konstatēts, ka uzņēmumi, ikdienas saimnieciskās darbības procesu laikā, neveic padziļinātu ar nodokļu uzskaiti saistīto administratīvo funkciju identifikāciju un izdalīšanu no saimnieciskās darbības procesu administratīvajām darbībām ar mērķi veikt minēto ar nodokļu uzskaiti saistīto administratīvo funkciju laika patēriņa noteikšanu. Atbilstoši, laika patēriņa izdalījums starp "soli pa solim" darbību posmiem nevar tikt sniegts, jo praksē respondenti šādu informāciju neapkopo un līdz ar to šāda informācija netika sniegta. Vispārīgi tika norādīts, ka UIN jomā lielākā daļa laika tiek veltīta aprēķinu veikšanai un informācijas ievietošanai veidlapās. Tomēr šāds secinājums nav viennozīmīgs, jo tika minēts, ka būtisku laika daļu aizņem arī noteiktu izmaksu klasificēšana UIN mērķiem datu ievades procesā grāmatvedības programmā.

Kopējais respondentu vērtējums attiecībā uz normatīvajos aktos noteikto UIN uzskaites un deklarēšanas prasību izpildei nepieciešamo laika apjomu ir attēlots Attēlā 2-10.

Attēls 2-10

Attēlā 2-10 redzamais augstais neitrālā novērtējuma īpatsvars ir pamatā izskaidrojams ar to, ka, lai arī normatīvajos aktos noteikto UIN deklarēšanas prasību izpildei nepieciešamais laika apjoms ir būtisks, tiek pamatā izprasta šo darbību nepieciešamība nodokļu uzskaites vajadzībām. Intervijās sniegtais negatīvais novērtējums visbiežāk tika balstīts uz negatīvu pieredzi (augstu laika patēriņu) saistībā ar pienākumu sagatavot un sniegt dokumentāciju, kas nepieciešama nodokļu konvencijās un UIN likumā noteikto nodokļa atvieglojumu vai atbrīvojumu piemērošanai izmaksām nerezidentiem, kā arī augsto administratīvo slogu saistībā ar darījumu deklarēšanu ar saistītajiem uzņēmumiem.

Identificētās problēmas un veicamie pasākumi UIN jomā

Interviju laikā tika apkopota informācija par respondentu identificētajām problēmām un ieteikumiem administratīvā sloga samazināšanā UIN jomā, t. sk. noskaidrots respondentu viedoklis par iespējamo iesniedzamās informācijas dublēšanos un iespējām samazināt sniedzamās informācijas apjomu. Zemāk tabulā 2-2 ir apkopotas respondentu identificētās problēmas UIN jomā un šajā sakarā veicamie pasākumi.

Tabula Nr. 2-2 Identificētās problēmas un veicamie pasākumi UIN jomā

Sasaiste ar pamatnostādnēs noteiktajiem politikas mērķiem, rīcības virzieniem vai uzdevumiem	MĒRĶIS: vienkārši un kvalitatīvi pakalpojumi uzņēmējdarbībā: vairāk e-pakalpojumu!			Paredzētais finansējums (LVL) un tā avoti
Pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija un iesaistītās institūcijas	Tiešās darbības	Paredzētais finansējuma avots (latos) un tā apmēri
Rīcības virziens mērķa sasniegšanai:	5. Nodokļi			
<p>UIN-1. Noteikt iespējas izmantot otras valsts rezidenta apliecības formu starptautiskajos līgumos par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu noteikto nodokļu atvieglojumu piemērošanai</p> <p>Latvijas noslēgtie starptautiskie līgumi par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu nosaka noteiktus nodokļu atvieglojumus un samazinātas nodokļu likmes to valstu rezidentiem, ar kuriem Latvija noslēgusi minētos līgumus.</p> <p>Saskaņā ar 2001. gada 30. aprīļa MK noteikumiem Nr. 178, ja izmaksātājs maksājumu saņēmējam veic maksājumus, kuriem starpvalstu nodokļu līgumā ir noteikta aplikšana ar nodokļiem pēc samazinātas likmes vai ir noteikts atbrīvojums no aplikšanas ar nodokļiem Latvijā, maksājumu saņēmējs pirms maksājumu izmaksas</p>	01.01.2014	FM, VID	<p>Pieņemt citu valstu nodokļu administrāciju izsniegto apliecību attiecīgās valsts noteiktajā formā, ja vien apliecība satur nepieciešamo informāciju pēc būtības (ir norāde - ka konkrētā persona ir rezidents atbilstoši Latvijas un attiecīgās valsts konvencijai par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu).</p> <p>Atcelt prasību saņemt rezidenta apliecību - iesniegumu četros eksemplāros Latvijas MK noteikumos noteiktajā formā, kā arī atcelt prasību apstiprināt rezidenta apliecību - iesniegumu Latvijas VID.</p>	FM, VID budžeta ietvaros

<p>iesniedz izmaksātājam aizpildītu noteikta parauga rezidenta apliecību - iesniegumu nodokļu atvieglojumu piemērošanai. Minētie MK noteikumi nosaka, ka rezidenta apliecība - iesniegums ir aizpildāms MK noteikumu noteiktajā formā četros eksemplāros un ir apstiprināms gan otras valsts nodokļu administrācijā, gan VID.</p> <p>VID minēto apliecību pieņem vienīgi konkrētajā noteiktajā formā un atvieglojumu piemērošanai netiek pieņemtas citas valsts nodokļu administrācijas noteiktajā formā izsniegtās rezidenta apliecības, kurās ir apliecināta maksājuma saņēmēja nodokļu rezidence attiecīgajā valstī atbilstoši Latvijas un šīs valsts noslēgtajai nodokļu konvencijai. Turklāt, rezidenta apliecība - iesniegums ir apstiprināms arī VID, kas ir formāla prasība, jo būtisks nodokļu atvieglojumu saņemšanai ir citas valsts nodokļu administrācijas apliecinājums par rezidenci, tomēr arī šīs prasības neizpilde NM liedz tiesības piemērot nodokļu atvieglojumus.</p> <p>Līdz ar minēto, NM rodas būtisks administratīvs slogs nodokļu konvencijās noteikto nodokļu atvieglojumu piemērošanai, uzliekot par pienākumu noformēt rezidenta apliecību - iesniegumu četros eksemplāros noteiktā formā un apstiprināt divās nodokļu administrācijās.</p>				
<p>UIN-2. Palielināt limitu, no kura jāsniedz informācija UIN deklarācijas 2. pielikumā „Darījumi ar saistītiem uzņēmumiem (personām)”</p> <p>Saskaņā ar 2011. gada 20. decembra MK noteikumiem Nr. 981 UIN deklarācijas 2. pielikumu aizpilda par jebkuriem darījumiem, kas veikti ar saistītu ārvalstu uzņēmumu vai komercsabiedrību, kura ir atbrīvota no UIN</p>	01.01.2014	FM, VID	<p>Saskaņā ar likuma „Par nodokļiem un nodevām” 15.² pantu NM ir jāpamato darījumu ar saistītiem uzņēmumiem (personām) atbilstība tirgus cenai, ja NM neto apgrozījums pārskata gadā pārsniedz vienu miljonu latu un darījuma summa pārsniedz 10 000 latu. Noteikt, ka UIN deklarācijas 2. pielikums ir jāaizpilda tikai</p>	FM, VID budžeta ietvaros

<p>vai kura izmanto citos Latvijas Republikas likumos noteiktās UIN atlaides vai atvieglojumus, vai ar uzņēmumu saistītu personu, vai saistītu uzņēmumu, kas ar nodokļa maksātāju veido vienu UIN likuma 14.¹ pantā noteikto uzņēmumu grupu.</p> <p>Praksē NM veidojas administratīvais slogs, aizpildot UIN deklarācijas 2. pielikumu ar darījumiem, kuru summas ir nebūtiskas.</p>			<p>NM, kuru neto apgrozījums pārskata gadā pārsniedz vienu miljonu latu, par darījumiem ar saistītiem uzņēmumiem (personām), kuru summa pārsniedz 10 000 latu, tādējādi samazinot pārējo NM administratīvo slogu.</p>	
<p>UIN-3. Atcelt prasību koriģēt apliekamo ienākumu par procentu maksājumiem saskaņā ar CSP noteikto procentu likmi</p> <p>Saskaņā ar UIN likuma 6.⁴ pantu NM ar UIN apliekamo ienākumu palielina par procentu maksājumiem, kas pārsniedz procentu maksājumu summu, kura aprēķināta, parādu saistībai piemērojot 1,2 reizes palielinātu CSP noteikto taksācijas perioda pēdējā mēneša vidējo īstermiņa kredītu likmi kredītiestādēs.</p> <p>NM, nosakot procentu likmi darījumos ar saistītiem uzņēmumiem, nav iespējas prognozēt taksācijas perioda pēdējā mēneša vidējo īstermiņa kredītu likmi kredītiestādēs. Līdz ar to pat gadījumos, kad procentu likme tiek noteikta atbilstoši tirgus likmēm, NM var būt jāveic ar UIN apliekamā ienākuma korekcijas.</p> <p>Tādējādi NM rodas administratīvais slogs, veicot CSP datu analīzi, lai prognozētu iespējamo procentu likmi un savlaicīgi veiktu pārrunas ar darījumu partneriem, lai novērstu dubultu nodokļu uzlikšanu.</p>	01.01.2014	FM, VID	<p>Atcelt prasību koriģēt apliekamo ienākumu par procentu maksājumiem, kas pārsniedz procentu maksājumu summu, kura aprēķināta, parādu saistībai piemērojot 1,2 reizes palielinātu CSP noteikto taksācijas perioda pēdējā mēneša vidējo īstermiņa kredītu likmi kredītiestādēs.</p>	FM, VID budžeta ietvaros
UIN-4. Izstrādāt izziņas formu, kas apstiprināma	01.06.2013	FM, VID	Izstrādāt izziņas formu, kas apstiprināma	FM, VID budžeta

<p>procentu un autoratlīdzības maksājumu saņēmēju nodokļu administrācijā Padomes 2003.gada 3.jūnija Direktīvā 2003/49/EK noteikto atvieglojumu piemērošanai attiecībā uz procentiem un autoratlīdzības maksājumiem, izziņā norādot atsauci uz Direktīvu (nevis UIN likumu)</p> <p>Lai piemērotu samazinātas UIN likmes procentu un autoratlīdzības maksājumiem ES saistītiem uzņēmumiem, saskaņā ar UIN likuma 3. panta divpadsmito daļu NM ir nepieciešams saņemt rezidences valsts nodokļu administrācijas izsniegtu izziņu par maksājuma saņēmēja atbilstību UIN likumā noteiktajām prasībām.</p> <p>Tā kā citu valstu nodokļu administrācijas nesniedz izziņas par atbilstību Latvijas UIN likuma prasībām un likums nenosaka vienotu formu rezidences valsts nodokļu administrācijas izziņai, NM pašam ir jāizstrādā dokuments, pamatojoties uz UIN likuma prasībām, kas apstiprināms attiecīgās ES valsts nodokļu administrācijā.</p>			<p>procentu un autoratlīdzības maksājumu saņēmēju nodokļu administrācijā Padomes 2003.gada 3.jūnija Direktīvā 2003/49/EK noteikto atvieglojumu piemērošanai attiecībā uz procentiem un autoratlīdzības maksājumiem, izziņā norādot atsauci uz Direktīvu (nevis UIN likumu)</p> <p>Ņemot vērā to, ka UIN procentu un autoratlīdzības maksājumiem nerezidentiem, izņemot nerezidentus zemu nodokļu un beznodokļu valstīs un teritorijās, tiks atcelts 2014. gada 1. janvārī, minētā problēma ir aktuāla tikai 2013. gadā.</p>	ietvaros
<p>UIN-5. Noteikt VID pienākumu atmaksāt pārmaksātās UIN summas bez papildu kontroles pasākumu veikšanas un atcelt nokavējuma naudas gadījumos, ja, mainoties avansa maksājuma grafikam, prognoze atšķiras no faktiskās situācijas</p> <p>Ņemot vērā ekonomisko situāciju, atsevišķiem NM veidojas UIN pārmaksa UIN avansa maksājumu rezultātā. Pieprasot VID UIN pārmaksas atmaksu, VID veic kontroles pasākumus, kas uzliek NM papildu administratīvo slogu, sniedzot VID skaidrojumus un papildu informāciju.</p>	01.01.2014	FM, VID	<p>Noteikt VID pienākumu atmaksāt pārmaksātās UIN summas bez papildu kontroles pasākumu veikšanas un atcelt nokavējuma naudas gadījumos, ja, mainoties avansa maksājuma grafikam, prognoze atšķiras no faktiskās situācijas.</p>	FM, VID budžeta ietvaros

Saskaņā ar UIN likuma 23. panta 1.1 daļu ir iespēja pārskatīt UIN avansa maksājumu apmēru, ņemot vērā NM pamatotus aprēķinus, tomēr gadījumos, ja starpība starp taksācijas periodam aprēķināto nodokli un NM uz prognozes pamata veikto UIN avansa maksājumu apmēru pārsniedz 20% no aprēķinātās UIN summas, tiek piemērota nokavējuma nauda, kas ir pamats NM nesniegt VID iesniegumu par avansa maksājumu pārskatīšanu.				
--	--	--	--	--

Specifiskas normas un riski prasību atcelšanai

Attiecībā uz informācijas dublēšanos UIN deklarācijā un citos dokumentos tika minēta informācijas dublēšanās atkarības pārskatā un UIN deklarācijas 2. pielikumā.

Atkarības pārskatā norāda darījumus, kurus atkarīgā sabiedrība pārskata gada laikā noslēgusi ar valdošo uzņēmumu vai citu uzņēmumu, kas apvienots koncernā ar valdošo uzņēmumu, kā arī darījumus, kurus atkarīgā sabiedrība noslēgusi šo uzņēmumu interesēs vai pamudinājuma rezultātā. UIN deklarācijas 2. pielikumā NM norāda informāciju par jebkuriem darījumiem, kas veikti ar saistītu ārvalstu uzņēmumu vai komercsabiedrību, kura ir atbrīvota no UIN vai kura izmanto citos Latvijas Republikas likumos noteiktās UIN atlaides vai atvieglojumus, vai ar uzņēmumu saistītu personu, vai saistītu uzņēmumu, kas ar nodokļa maksātāju veido vienu UIN likuma 14.¹ pantā noteikto uzņēmumu grupu. Turklāt, UIN deklarācijas 2. pielikumā jānorāda tirgus vērtības noteikšanas metode UIN mērķiem un atšķirības no tirgus cenas, ja tādas ir. Ņemot vērā šo dokumentu atšķirīgo mērķi un tikai daļēju informācijas pārklāšanos, UIN deklarācijas 2. pielikuma atcelšana VID liegtu iespēju saņemt informāciju par NM izmantotajām tirgus vērtības noteikšanas metodēm un darījumiem ar ārvalstu saistītiem uzņēmumiem, kas nav koncerna dalībnieki.

2.2. Administratīvo prasību raksturojums IIN jomā: problēmas un veicamie pasākumi

Administratīvo prasību raksturojums IIN jomā

IIN likums un IIN likuma piemērošanu skaidrojošie MK noteikumi nosaka virkni dokumentu formu un veidlapu IIN deklarēšanas un piemērošanas prasību izpildei. Kopumā ir noteiktas septiņas iesniedzamo dokumentu veidlapas, kuras jāsniedz uzņēmumam. Tajā skaitā, ir divi IIN paziņojumi un pieci pārskatu, ziņojumu un iesniegumu veidi.

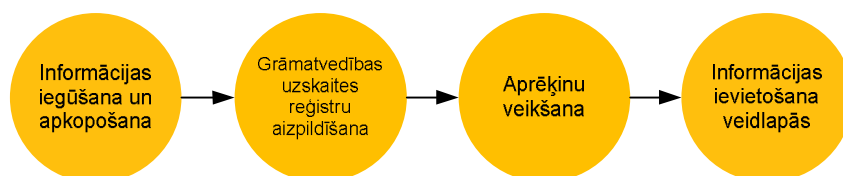
Normatīvie akti IIN jomā uzliek par pienākumu darba devējam reizi mēnesī iesniegt ziņojumu par VSAOI no darba ņēmēju darba ienākumiem, IIN un uzņēmējdarbības riska nodevu pārskata mēnesī (ziņojumā ietverta informācija par IIN, VSAOI un riska nodevu), kā arī IIN pārskatu par fiziskās personas - nerezidenta gūtajiem ienākumiem un samaksāto nodokli LR, ja šādi maksājumi veikti. Savukārt paziņojums par fiziskai personai izmaksātajām summām (kopsavilkums) un informācija par darbā iekārtotajiem jūrniekiem sniedzama reizi gadā.

Normatīvie akti grāmatvedības jomā nosaka, ka ar IIN saistīto dokumentu uzglabāšanas ilgums ir 5 gadi. Dokumenti, kas pamato algas aprēķināšanu, glabājami 75 gadus. Grāmatvedības dokumenti glabājami papīra vai elektroniskā formā.

„Soli pa solim” darbību apskats attiecībā uz dokumentu aizpildīšanu IIN jomā

„Soli pa solim” darbību apskats attiecībā uz dokumentu aizpildīšanu IIN jomā norit, izdalot četrus darbību soļus. Skat. Attēls 2-11

Attēls 2-11

Attiecīgie, Attēlā 2-11 norādītie soļi ir šādi:

Informācijas iegūšana un apkopošana - deklarēšanas prasību izpildei nepieciešamās informācijas un datu iegūšana, apkopošana, lai atlasītu ziņojumā / pārskatā / paziņojumā u.c. veidlapās prasītos datus (piem., līgumu izvērtēšana, fiziskās personas nodokļu maksātāja statusa izvērtēšana utt.).

Grāmatvedības uzskaites reģistru aizpildīšana - uzņēmuma datu reģistru, žurnālu aizpildīšana, lai izpildītu nodokļa darījumu deklarēšanas un uzskaites prasības. Mūsdienās vairums uzņēmumu datu ievadei grāmatvedības reģistros lieto datorizētus risinājumus (grāmatvedības programmatūru).

Aprēķinu veikšana - ziņojumā / pārskatā / paziņojumā u.c. veidlapās prasīto aprēķinu veikšana (piem., maksājamā nodokļa apmēra aprēķins).

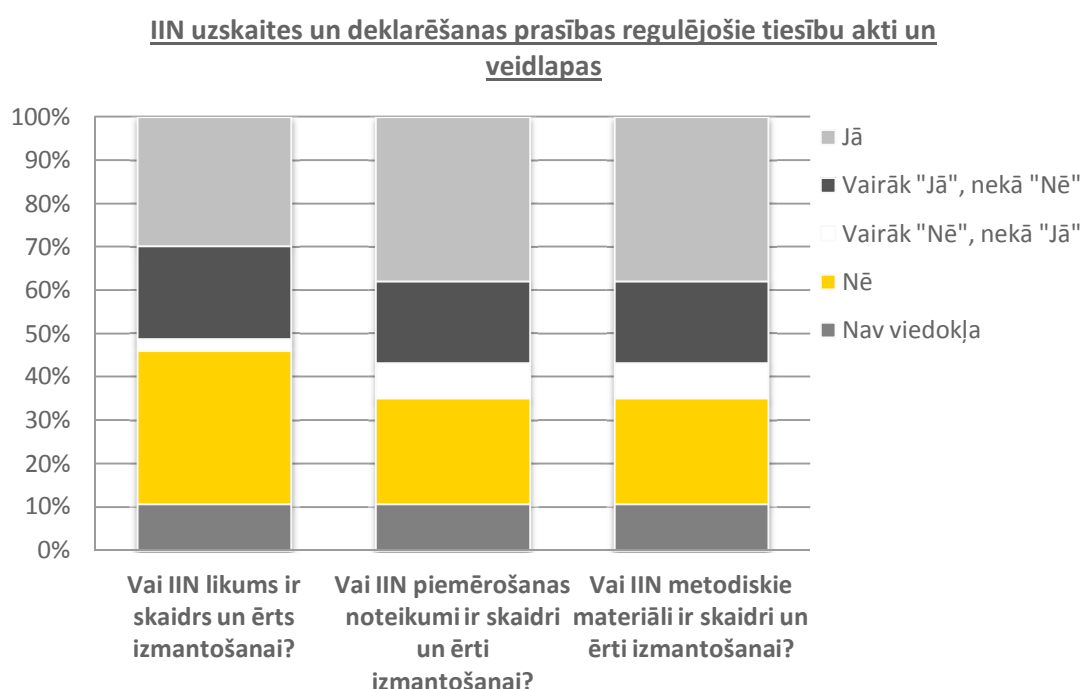
Informācijas ievietošana veidlapās - informācijas ievietošana prasītajās veidlapās (piem., ziņojuma / pārskata / paziņojuma aizpildīšana EDS), informācijas pareizības pārbaude, atrasto kļūdu labošana.

Pētījumā tika apzināta respondentu pieredze un viedoklis saistībā ar IIN uzskaites un deklarēšanas prasības regulējošajiem tiesību aktiem un uzņēmuma saistībām IIN jomā. Tika apzināts respondentu viedoklis saistībā ar normatīvajos aktos iekļauto prasību izklāsta skaidrību, iekļauto sadaļu izvietojuma lietošanas ērtumu, kā arī kopējo normatīvā akta izklāsta novērtējumu, izdalot šādas trīs kategorijas:

- ▶ IIN likums;
- ▶ MK izstrādātie IIN likuma piemērošanas noteikumi un citi uz IIN likuma pamata izdotie tiesību akti;
- ▶ VID izstrādātie metodiskie materiāli attiecībā IIN likuma piemērošanai.

Respondentu paustā viedokļa apkopojuma pārskatu skat. Attēlā 2-12.

Attēls 2-12

Pamatojoties uz aptaujas datiem jautājumos par IIN likuma skaidrību, ir redzams, ka pozitīvo un negatīvo atbilžu skaits bija līdzīgs. Kopumā attieksme bija pozitīva, saprotot, ka apjomīga likuma izklāsts nevar tikt pasniegts vienkāršotā veidā. No respondentu loka aptuveni 35% atbildēja, ka likums pamatā nav skaidri un ērti izmantojams, pamatojot to ar likuma teksta sarežģīto formulējumu, taču jāmin, ka būtiski ieteikumi IIN likuma teksta vienkāršošanai netika identificēti.

MK noteikumi attiecībā uz IIN likuma piemērošanu tika vērtēti pamatā pozitīvi. Aptuveni katram ceturtajam respondentam bija negatīvs viedoklis; savu nostāju respondenti pārsvarā pamatoja ar to, ka plašo skaidrojošo dokumentu skaitu vajadzētu pēc iespējas apvienot mazāka skaita skaidrojošajos dokumentos.

Pozitīvā (atbildes „Jā” un „Vairāk „Jā” nekā „Nē””) un negatīvā (atbildes „Nē” un „Vairāk „Nē” nekā „Jā””) vērtējuma sadalījums no uzņēmumu lieluma viedokļa bija šāds: pozitīvo atbilžu pārsvars bija vidējo/lielo uzņēmumu vidū (60%), tam sekoja mazie uzņēmumi (59%) un mikro uzņēmumi (48%).

Apskatot attiecīgo sadalījumu no pārstāvētās nozares viedokļa ir redzams, ka pozitīvo atbilžu īpatsvars pakalpojumu sniedzēju uzņēmumu vidū ir lielāks (83%), salīdzinot ar

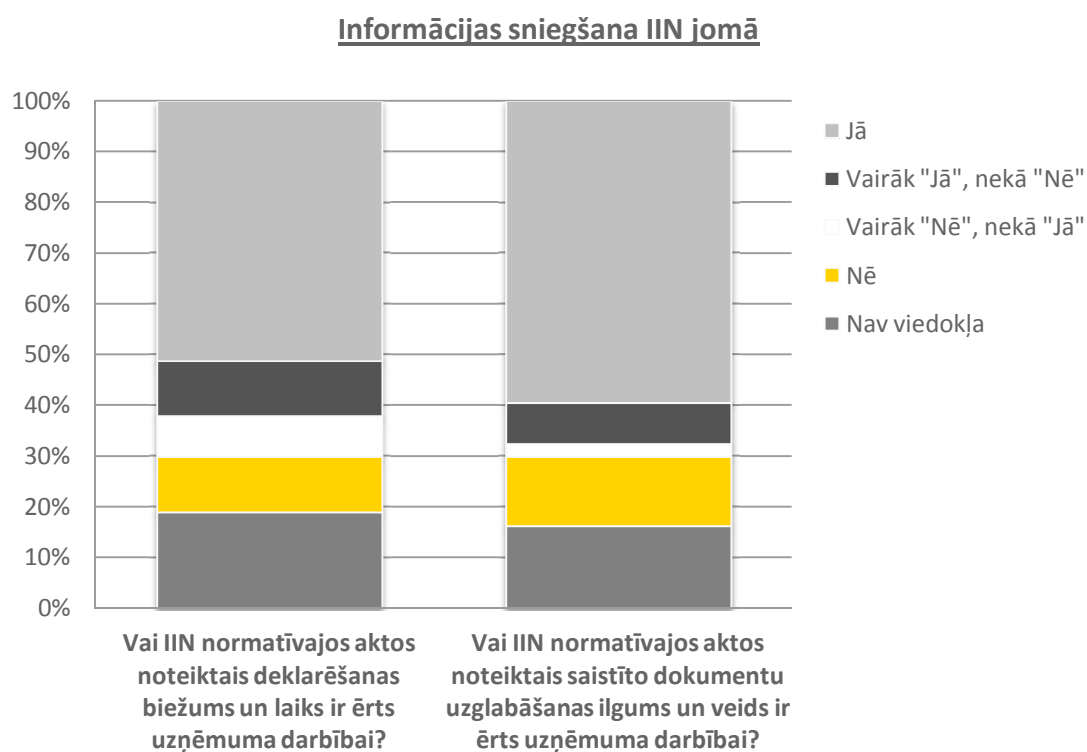
uzņēmumiem, kuru pamatdarbība ir ražošana, rūpniecība un eksports (53%) vai būvniecība (33%).

Jautājumā par VID metodiskajiem materiāliem IIN likuma piemērošanai ir manāms neliels pozitīvo vērtējumu īpatsvars. Respondenti, kuri bija snieguši negatīvas atbildes, pamatoja tās pārsvarā ar konkrētu metodisko materiālu trūkumu specifiskām situācijām, kas rada lieku laika patēriņu NM, veicot nodokļu piemērošanas pareizības izpēti konkrētajās situācijās. Kopumā VID metodisko materiālu skaidrība un ērtība tiek vērtēta pozitīvi.

Apskatot IIN likuma izvirzītās administratīvās prasības, pētījumā tika apzināts respondentu viedoklis saistībā ar informācijas sniegšanu IIN jomā. Attēlā 2-13 ir attēlots respondentu viedokļu apkopojums saistībā ar šādām sadaļām:

- ▶ IIN normatīvajos aktos noteiktais deklarēšanas biežums;
- ▶ IIN normatīvajos aktos noteiktais dokumentu uzglabāšanas ilgums un veids.

Attēls 2-13

Jautājumā par IIN deklarēšanas biežuma ērtumu lielākā daļa respondentu sniedza pozitīvas atbildes. Liela daļa respondentu aptaujās minēja, ka deklarēšanas regularitāte ir pieņemama. Negatīvs viedoklis bija samērā mazam respondentu skaitam un viens no negatīva vērtējuma iemesliem bija saistībā ar administratīvo slogu, kas rodas, aizpildot detalizētu informāciju IIN pārskatā par fiziskās personas - nerezidenta gūtajiem ienākumiem un samaksāto nodokli Latvijas Republikā, kā arī paziņojumos par fiziskajām personām izmaksātajām summām.

IIN normatīvajos aktos noteiktais saistīto dokumentu uzglabāšanas veids tika vērtēts pamatā pozitīvi un vairākums respondentu nesaskatīja būtiskas problēmas saistībā ar IIN dokumentu uzglabāšanu.

Pētījuma ietvaros tika veikts sniegto atbilžu vērtējums saistībā ar informācijas iesniegšanu IIN jomā, izdalot atbildes atbilstoši uzņēmuma lielumam un nozarei, kurā aptaujā iekļautais uzņēmums veic saimniecisko darbību.

Dažāda lieluma uzņēmumu vidū, pozitīvā vērtējuma īpatsvars bija nedaudz izteiktāks vidējo/lielo (60%) uzņēmumu vidū, tiem seko mazie (59%) un mikro (48%) uzņēmumi. Apskatot attiecīgo sadalījumu no pārstāvētās nozares viedokļa, pozitīvo atbilžu attiecība bija šāda: būvniecības uzņēmumi - 50%, ražošanas, rūpniecības un eksporta uzņēmumi - 65%, savukārt vislielākā pozitīvo atbilžu attiecība tika konstatēta to uzņēmumu vidū, kuru pamatdarbība ir pakalpojumu sniegšana - 88%.

Administratīvā sloga raksturojums IIN jomā

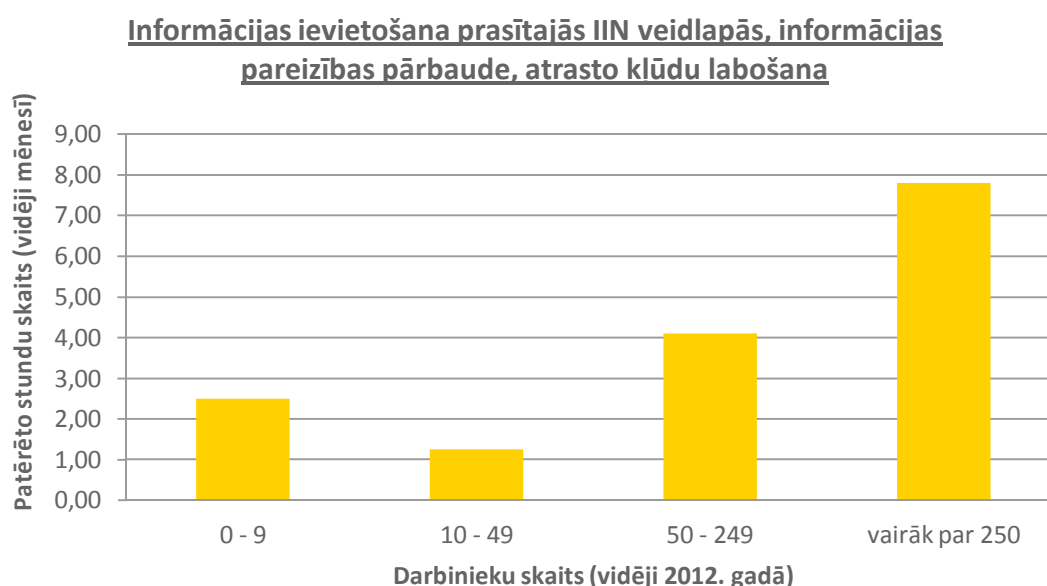
Novērtējot respondentu administratīvo slogu saistībā ar normatīvo aktu izvirzītajām prasībām, tika apzināta informācija par respondentu vidējo laika ieguldījumu, izdalot šādas sadaļas:

- ▶ Informācijas iegūšana un apstrāde;
- ▶ Sanāksmes;
- ▶ Pārvaldošo iestāžu veiktās pārbaudes;
- ▶ Informācijas iesniegšana.

Viens no būtiskākajiem regulārajiem laika patēriņa veidiem saistībā ar laika ieguldījumu tipveida darījumu veikšanā ir laiks, kas nepieciešams informācijas ievietošanai prasītajās IIN veidlapās, kas ietver arī informācijas pareizības pārbaudi un atrasto kļūdu labošanu.

Ņemot vērā, ka ziņojumā par valsts sociālās apdrošināšanas obligātām iemaksām no darba ņēmēju darba ienākumiem, iedzīvotāju ienākuma nodokli un uzņēmējdarbības riska nodevu pārskata mēnesī ir iekļaujama informācija par nodokļu maksājumiem saistībā ar uzņēmuma darbiniekiem, tika noteikts, ka administratīvais slogs ir tieši saistīts ar uzņēmuma vidējo darbinieku skaitu. Respondentu paustā viedokļa apkopojuma pārskatu skat. Attēlā 2-14.

Attēls 2-14

Gadījumos, kad šāda informācija respondentam bija pieejama, apkopojot respondentu sniegto informāciju par laika patēriņu starp informācijas ievietošanu prasītajās IIN veidlapās, informācijas pareizības pārbaudi un atrasto kļūdu labošanu, tika secināts, ka vidējais laika patēriņš mēnesī ir attiecīgi 29%, 35%, 36% no kopējā laika patēriņa par informācijas ievietošanu prasītajās IIN veidlapās, informācijas pareizības pārbaudi un atrasto kļūdu labošanu.

Kā jau tika minēts, ir novērojama saikne starp uzņēmuma darbinieku skaitu un IIN deklarēšanas prasību izpildei nepieciešamo laika patēriņu.

Pētījuma laikā tika konstatēta salīdzinoši zemā IIN deklarējamo pozīciju automatizācijas iespējamība, līdz ar nepieciešamību izvērtēt līgumiskās attiecības ar attiecīgo fizisko personu, kā arī fiziskās personas nodokļu maksātāja statusu un rezidenci no nodokļu piemērošanas aspekta, lai izvērtētu attiecībā uz konkrēto darījumu aizpildāmo veidlapu.

Attēlā 2-14 redzamais stundu patēriņa sadalījums papildus pamato iepriekš minēto. Pretēji situācijai ar UIN un PVN, kur ir augstas grāmatvedības procesu automatizācijas iespējas, IIN saistību deklarēšanā liela mēroga uzņēmumiem, kuriem ir dažāda veida līgumi ar fiziskām personām (uzņēmuma līgums, autoratlīdzības līgums u.c.) ar dažādu nodokļa maksātāja statusu (piemēram, pašnodarbinātā persona) un nodokļu rezidences statusu (rezidenti un nerezidenti), kopumā ir jāpavada ilgāks laiks IIN saistību deklarēšanā.

Apskatot saņemto atbilžu sadalījumu uzņēmuma lieluma griezumā, apstiprinājās iepriekš pamatā novērotā saikne starp uzņēmuma lielumu un patērējamo laiku informācijas ievietošanai attiecīgajās veidlapās: jo vairāk darbinieku, attiecīgi atbilstoši attēlam 2-14 arī lielāks laika patēriņš. Atbilstoši, mikro un maziem uzņēmumiem, kuriem vidēji ir mazāks darbinieku skaits, tika novērots mazāks kopējais laika patēriņš informācijas ievietošanai prasītajās IIN veidlapās, salīdzinot ar vidējiem un lieliem uzņēmumiem.

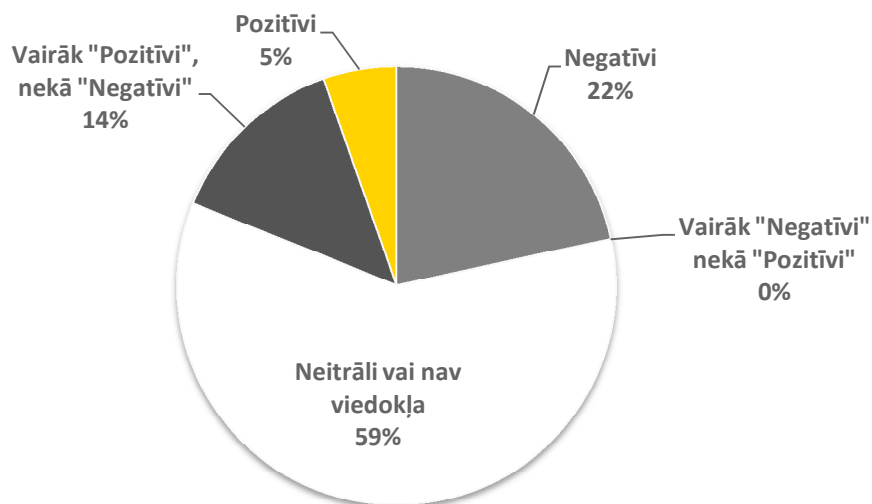
Apskatot atbilžu sadalījumu atbilstoši pārstāvētajam sektoram, tika konstatēts, ka būvniecības un pakalpojumu nozarē pārsvarā ir salīdzinoši mazāks skaits darbinieku, līdz ar to arī ir nepieciešams īsāks laiks attiecīgo veidlapu aizpildīšanai, salīdzinot ar laika patēriņu šīm darbībām ražošanas, rūpniecības un eksporta uzņēmumu vidū.

Izvērtējot nepieciešamo laika apjomu administratīvo prasību izpildei IIN jomā, tika konstatēts, ka respondenti nevar nodalīt laiku, kas nepieciešams katrai no „soli pa solim” analizē identificētajām darbībām. Atbilstoši, laika patēriņa izdalījums starp "soli pa solim" darbību posmiem nevar tikt sniegts, jo praksē respondenti šādu informāciju neapkopo un līdz ar to šāda informācija netika sniegta. Vispārīgi tika norādīts, ka IIN jomā lielākā daļa laika tiek veltīta informācijas iegūšanai un apkopošanai ar mērķi aizpildīt veidlapās norādāmos datus.

Kopējais respondentu vērtējums attiecībā uz normatīvajos aktos noteikto IIN uzskaites un deklarēšanas prasību izpildei nepieciešamo laika apjomu ir attēlots Attēlā 2-15.

Attēls 2-15

Kā Jūs kopumā vērtējat normatīvajos aktos noteikto IIN uzskaites un deklarēšanas prasību izpildei nepieciešamo laika apjomu?

Attēlā 2-15 redzamais augstais neitrālā novērtējuma īpatsvars ir pamatā izskaidrojams ar to, ka, lai arī normatīvajos aktos noteikto IIN deklarēšanas prasību izpildei nepieciešamais laika apjoms ir būtisks, pamatā tiek izprasta šo darbību nepieciešamība nodokļu uzskaites vajadzībām.

Attiecībā uz IIN deklarēšanas prasību izpildei nepieciešamā laika apjoma novērtējumu pozitīvo un negatīvo atbilžu sadalījumā bija vērojams balanss. Starp negatīvo atbilžu sniedzējiem, kā traucējošais tika pamatā minēts administratīvais slogs, līdz ar pienākumu sniegt detalizētu informāciju veidlapā „Paziņojums par fiziskajām personām izmaksātajām summām”, kā arī saistībā ar nerezidentu gūtajiem ienākumiem.

Identificētās problēmas un veicamie pasākumi IIN jomā

Tabula Nr. 2-3 Identificētās problēmas un veicamie pasākumi IIN jomā

Sasaiste ar pamatnostādnēs noteiktajiem politikas mērķiem, rīcības virzieniem vai uzdevumiem	MĒRĶIS: vienkārši un kvalitatīvi pakalpojumi uzņēmējdarbībā: vairāk e-pakalpojumu!			Paredzētais finansējums (LVL) un tā avoti
Pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija un iesaistītās institūcijas	Tiešās darbības	Paredzētais finansējuma avots (latos) un tā apmēri
Rīcības virziens mērķa sasniegšanai:	5. Nodokļi			
IIN-1. Vienkāršot veidlapu „Paziņojums par fiziskajām personām izmaksātajām summām (kopsavilkums)” Paziņojumā par fiziskajām personām izmaksātajām summām šobrīd ir norādāma informācija par ienākuma izmaksas datumu, līdz ar to gadījumos, ja viena veida ienākums tiek izmaksāts vairākos datumos, tas jānorāda par katru izmaksu atsevišķi, kas rada administratīvo slogu NM, apkopojot informāciju par katru veikto izmaksu.	01.01.2014	FM, VID	Izslēgt paziņojuma „Paziņojums par fiziskajām personām izmaksātajām summām (kopsavilkums)” 04. rindu „Ienākuma izmaksas datums” un dot iespēju NM summēt paziņojumā izmaksas fiziskām personām pa ienākumu veidiem, nenorādot konkrētus ienākuma izmaksas datumus, aizstājot šo informāciju ar ienākuma izmaksas mēnesi.	FM, VID budžeta ietvaros
IIN-2. Vienkāršot pārskatu par fiziskās personas - nerezidenta gūtajiem ienākumiem un samaksāto	01.01.2014	FM, VID	Attiekties no detalizētas informācijas norādīšanas pārskatā par nerezidenta adresi un grozīt veidlapu, uzliekot par	FM, VID budžeta ietvaros

<p>nodokli Latvijas Republikā</p> <p>Pārskata veidlapā nepieciešams sniegt ļoti detalizētu informāciju par nerezidentu, t. sk. adresi rezidences valstī. Turklāt, EDS sistēmā nevar aizpildīt pārskatu, ja netiek norādīts, piemēram, pasta indekss.</p> <p>Tāpat NM ir apgrūtināta informācijas apzināšana par gadījumiem, kad nerezidents saskaņā ar VID datiem ir kļuvis par Latvijas Republikas rezidentu.</p>			<p>pienākumu obligāti norādīt tikai rezidences valstī.</p> <p>levisst kārtību, lai EDS sistēmā NM, kurš sniedzis pārskatu par attiecīgo nerezidentu, saņemtu brīdinājumu, ja nerezidents saskaņā ar VID datiem ir kļuvis par Latvijas Republikas rezidentu.</p>	
<p>IIN-3. Uzlabot maksājumu attiecināšanu</p> <p>Attiecībā uz maksājumiem par fiziskām personām – nerezidentiem, praksē VID sistēmā parādās nodokļa parāds, jo VID ne vienmēr var precīzi attiecināt maksājumus, kas veikti par konkrēto fizisko personu.</p> <p>Ņemot vērā to, ka maksātājs ir juridiska persona, ir konstatēti gadījumi, kad saņemtie maksājumi tiek attiecināti uz konkrēto juridisko personu, nevis fizisko personu, par kuru konkrētie maksājumi ir tikuši veikti.</p>	01.01.2014	FM, VID	<p>Sadarbībā ar Valsts kasi uzlabot maksājumu attiecināšanu gadījumos, kad maksājumus par fizisko personu veic juridiskas personas, ņemot vērā juridiskās personas norādīto informāciju par maksājuma mērķi.</p>	FM, VID budžeta ietvaros

2.3. Administratīvo prasību raksturojums VSAOI jomā: problēmas un veicamie pasākumi

Administratīvo prasību raksturojums VSAOI jomā

VSAOI likums un VSAOI likuma piemērošanu skaidrojošie MK noteikumi nosaka pamatā VSAOI saistību deklarēšanu, izmantojot divas veidlapas - „Ziņas par darba ņēmējiem” un „Ziņojums par valsts sociālās apdrošināšanas obligātām iemaksām no darba ņēmēju darba ienākumiem, iedzīvotāju ienākuma nodokli un uzņēmējdarbības riska nodevu pārskata mēnesī”.

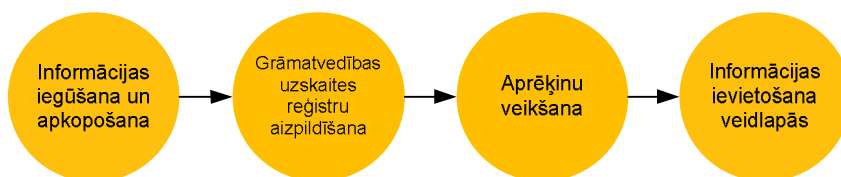
Normatīvie akti VSAOI jomā uzliek par pienākumu darba devējam reizi mēnesī iesniegt ziņojumu par VSAOI no darba ņēmēju darba ienākumiem, IIN un uzņēmējdarbības riska nodevu pārskata mēnesī (ziņojumā ietverta informācija par IIN un VSAOI).

Normatīvie akti grāmatvedības jomā nosaka, ka ar VSAOI saistīto dokumentu uzglabāšanas ilgums pamatā ir 5 gadi. Savukārt, dokumenti, kas pamato algas aprēķināšanu ir glabājami 75 gadus. Grāmatvedības dokumenti glabājami papīra vai elektroniskā formā.

„Soli pa solim” darbību apskats attiecībā uz dokumentu aizpildīšanu VSAOI jomā

„Soli pa solim” darbību apskats attiecībā uz dokumentu aizpildīšanu VSAOI jomā norit, izdalot četrus darbību soļus. Skat. Attēls 2-16

Attēls 2-16

Attiecīgie, Attēlā 2-16 norādītie soļi ir šādi:

Informācijas iegūšana un apkopošana - deklarēšanas prasību izpildei nepieciešamās informācijas un datu iegūšana, apkopošana, lai atlasītu ziņojumā / pārskatā / paziņojumā u.c. veidlapās prasītos datus (piem., līgumu izvērtēšana, fiziskās personas nodokļu maksātāja statusa izvērtēšana utt.).

Grāmatvedības uzskaites reģistru aizpildīšana - uzņēmuma datu reģistru, žurnālu aizpildīšana, lai izpildītu nodokļa darījumu deklarēšanas un uzskaites prasības. Mūsdienās vairums uzņēmumu datu ievadei grāmatvedības reģistros lieto datorizētus risinājumus (grāmatvedības programmatūru).

Aprēķinu veikšana - ziņojumā / pārskatā / paziņojumā u.c. veidlapās prasīto aprēķinu veikšana (piem., maksājamā nodokļa apmēra aprēķins).

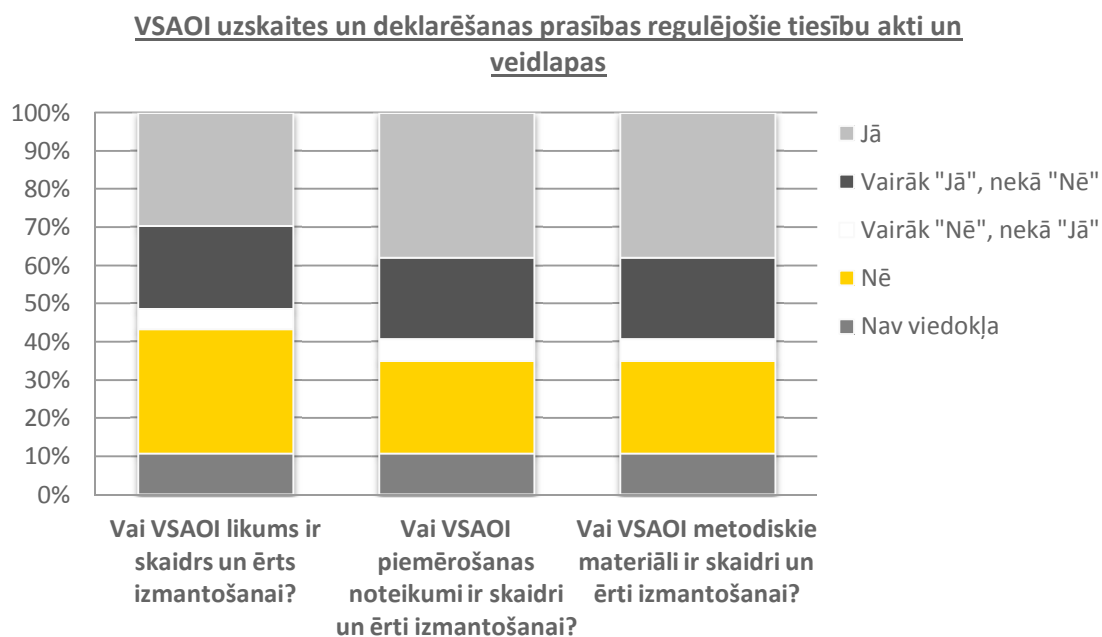
Informācijas ievietošana veidlapās - informācijas ievietošana prasītajās veidlapās (piem., ziņojuma / pārskata / paziņojuma aizpildīšana EDS), informācijas pareizības pārbaude, atrasto kļūdu labošana.

Pētījumā tika apzināta respondentu pieredze un viedoklis saistībā ar VSAOI uzskaites un deklarēšanas prasības regulējošajiem tiesību aktiem un saistībām VSAOI jomā. Tika apzināts respondentu viedoklis saistībā ar normatīvajā aktā iekļauto prasību izklāsta skaidrību, iekļauto sadaļu izvietojuma lietošanas ērtumu, kā arī kopējo normatīvā akta izklāsta novērtējumu, izdalot šādas trīs kategorijas:

- ▶ VSAOI likums;
- ▶ MK izstrādātie VSAOI likuma piemērošanas noteikumi un citi uz VSAOI likuma pamata pieņemtie tiesību akti;
- ▶ VID izstrādātie metodiskie materiāli VSAOI likuma piemērošanai.

Respondentu paustā viedokļa apkopojuma pārskatu skat. Attēlā 2-17.

Attēls 2-17

Attiecībā uz VSAOI likuma un informatīvo materiālu skaidrību, tāpat kā atbildēs par citiem pētījumā iekļautajiem nodokļu veidiem, pozitīvo un negatīvo atbilžu sadalījums bija salīdzinoši līdzīgs.

MK noteikumi attiecībā uz VSAOI likuma piemērošanu tika vērtēti pamatā pozitīvi. Tika negatīvi atzīmēts lielais MK noteikumu skaits, izsakot vēlmi likuma skaidrojumus, pēc iespējas, apvienot mazākā skaitā skaidrojošo dokumentu.

Jautājumā par VID metodiskajiem materiāliem VSAOI likuma piemērošanai ir neliels pozitīvo atbilžu pārsvars. Negatīvo atbilžu sniedzēju atbildes pamatojumā pārsvarā tika minēta pieredze par kādas konkrētajam NM svarīgas specifiskas situācijas apraksta un piemēra neesamību metodiskajos materiālos. Saprotot, ka metodisko materiālu pamata uzdevums ir sniegt likuma piemērošanas piemērus tipiskās situācijās, kopumā VID metodisko materiālu skaidrība un ērtība var tikt vērtēta pozitīvi.

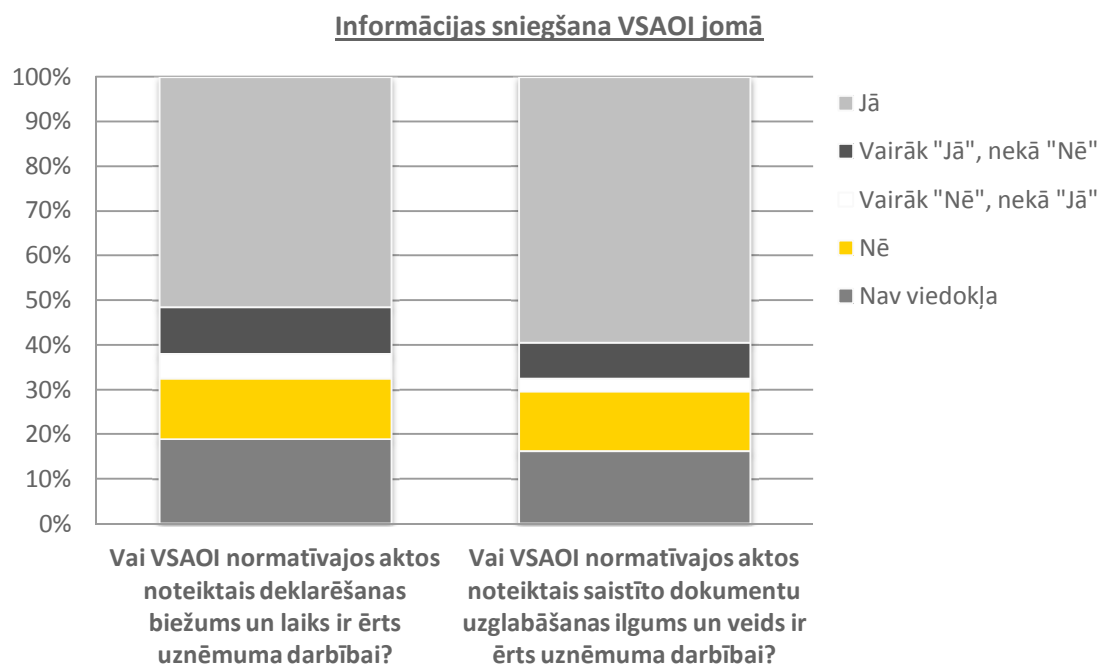
Pozitīvā (atbildes „Jā” un „Vairāk „Jā” nekā „Nē””) un negatīvā (atbildes „Nē” un „Vairāk „Nē” nekā „Jā””) vērtējuma sadalījums no uzņēmumu lieluma viedokļa bija šāds: pozitīvo atbilžu pārsvars bija mazo uzņēmumu vidū (64%), tam sekoja lielie/vidējie uzņēmumi (60%) un mikro uzņēmumi (52%).

Apskatot attiecīgo sadalījumu no pārstāvētās nozares viedokļa, ir redzams, ka pozitīvo atbilžu īpatsvars pakalpojumu sniedzēju uzņēmumu vidū ir lielāks (75%), salīdzinot ar uzņēmumiem, kuru pamatdarbība ir ražošana, rūpniecība un eksports (56%) vai būvniecība (42%).

Apskatot VSAOI likuma izvirzītās administratīvās prasības, pētījumā tika apzināts respondentu viedoklis saistībā ar informācijas sniegšanu VSAOI jomā. Attēlā 2-18 ir attēlots respondentu viedokļu apkopojums saistībā ar šādām sadaļām:

- ▶ VSAOI normatīvajos aktos noteiktais deklarēšanas biežums;
- ▶ VSAOI normatīvajos aktos noteiktais dokumentu uzglabāšanas ilgums un veids.

Attēls 2-18

Saistībā ar ziņojuma par VSAOI iesniegšanas biežuma ērtumu vairāk kā 60% no respondentiem sniedza pozitīvas atbildes. Vairāki respondenti intervijās minēja ziņu sniegšanas regularitāti kā pozitīvu faktoru, minot, ka, ziņu sniegšana retākos intervālos, iespējams, būtu lielāks slogs, apkopojot informāciju par garākiem laika periodiem.

Apskatot jautājumu par VSAOI deklarēšanas biežumu, ir jāmin, ka kā vēlams uzlabojums tika minēts deklarēšanas termiņu pagarinājums, piemēram, līdz nākamā mēneša beigām.

Pētījuma ietvaros tika veikts sniegto atbilžu vērtējums saistībā ar informācijas iesniegšanu VSAOI jomā, izdalot atbildes atbilstoši uzņēmuma lielumam un nozarei, kurā aptaujā iekļautais uzņēmums veic saimniecisko darbību.

Dažāda lieluma uzņēmumu vidū, pozitīvā vērtējuma īpatsvars bija nedaudz izteiktāks mazo (72%) uzņēmumu vidū, tam sekojot lieliem/vidējiem (68%) un mikro (64%) uzņēmumiem. Apskatot attiecīgos sadalījumus no pārstāvētās nozares viedokļa, pozitīvo atbilžu attiecība bija šāda: būvniecības uzņēmumi - 50%, ražošanas, rūpniecības un eksporta uzņēmumi - 65%, savukārt vislielāko pozitīvo atbilžu attiecība tika konstatēta to uzņēmumu vidū, kuru pamatdarbība ir pakalpojumu sniegšana - 88%.

Administratīvā sloga raksturojums VSAOI jomā

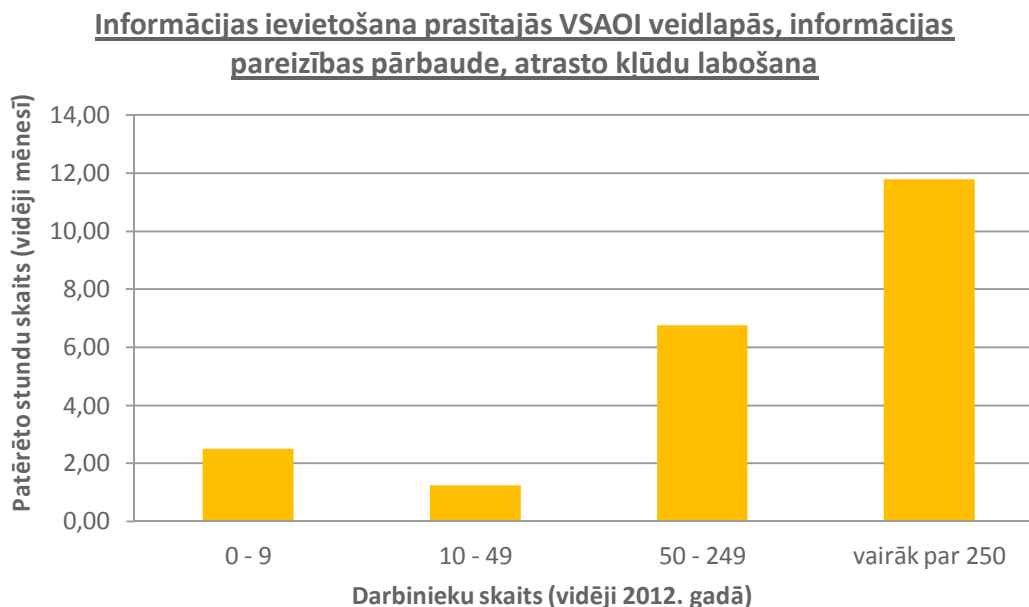
Novērtējot respondentu administratīvo slogu saistībā ar normatīvo aktu izvirzītajām prasībām, tika apzināta informācija par respondentu vidējo laika ieguldījumu, izdalot šādas sadaļas:

- ▶ Informācijas iegūšana un apstrāde;

- ▶ Sanāksmes;
- ▶ Pārvaldošo iestāžu veiktās pārbaudes;
- ▶ Informācijas iesniegšana.

Tā kā VSAOI, lielākoties, ir saistītas ar uzņēmuma darbiniekiem, tika apkopota informācija par laika patēriņu attiecībā uz VSAOI saistību izpildi pret uzņēmuma darbinieku skaitu. Respondentu paustā viedokļa apkopojuma pārskatu skat. Attēlā 2-19.

Attēls 2-19

Kā jau tika minēts, ir novērojama saikne starp uzņēmuma darbinieku skaitu un VSAOI deklarēšanas prasību izpildei nepieciešamo laika patēriņu. Attēlā 2-19 redzamais stundu patēriņa sadalījums lielā mērā ir līdzīgs situācijai IIN jomā, kur uzņēmumiem ar lielu darbinieku skaitu kopumā ir jāpavada ilgāks laiks attiecīgā nodokļa deklarēšanas pienākumu izpildē.

Gadījumos, kad šāda informācija respondentam bija pieejama, apkopojot respondentu sniegto informāciju par laika patēriņu starp informācijas ievietošanu prasītajās VSAOI veidlapās, informācijas pareizības pārbaudi un atrasto kļūdu labošanu, tika secināts, ka vidējais laika patēriņš mēnesī ir attiecīgi 29%, 35%, 36% no kopējā laika patēriņa par informācijas ievietošanu prasītajās IIN veidlapās, informācijas pareizības pārbaudi un atrasto kļūdu labošanu.

Apskatot saņemto atbilžu sadalījumu uzņēmuma lieluma griezumā, apstiprinājās iepriekš pamatā novērotā saikne starp uzņēmuma lielumu un patērējamo laiku informācijas ievietošanai attiecīgajās veidlapās: jo vairāk darbinieku, attiecīgi atbilstoši attēlam 2-19 arī lielāks laika patēriņš. Atbilstoši, mikro un maziem uzņēmumiem, kuriem vidēji ir mazāks darbinieku skaits, tika novērots mazāks kopējais laika patēriņš informācijas ievietošanai prasītajās VSAOI veidlapās, salīdzinot ar vidējiem un lieliem uzņēmumiem.

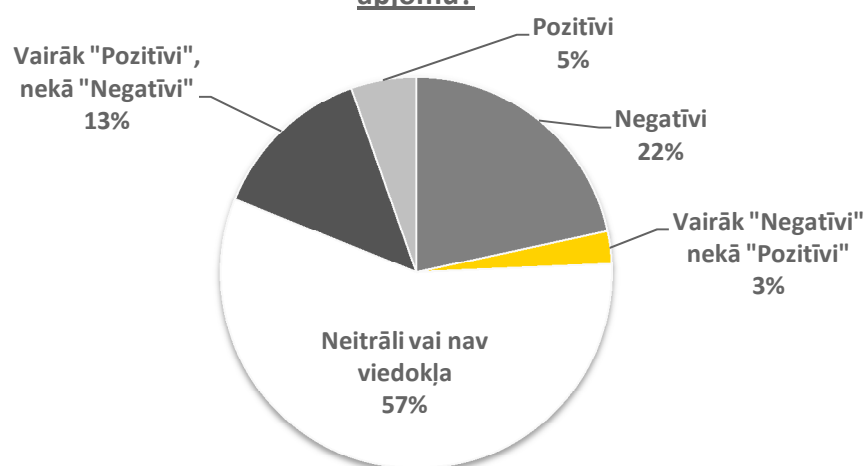
Apskatot atbilžu sadalījumu atbilstoši pārstāvētajam sektoram, tika konstatēts, ka būvniecības un pakalpojumu nozarē pārsvarā ir salīdzinoši mazāks skaits darbinieku, līdz ar to arī ir nepieciešams īsāks laiks VSAOI veidlapu aizpildīšanai, salīdzinot ar laika patēriņu šīm darbībām ražošanas, rūpniecības un eksporta uzņēmumu vidū.

Izvērtējot nepieciešamo laika apjomu administratīvo prasību izpildei VSAOI jomā, tika konstatēts, ka respondenti nevar nodalīt laiku, kas nepieciešams katrai no „soli pa solim” analīzē identificētajām darbībām. Atbilstoši, laika patēriņa izdalījums starp "soli pa solim" darbību posmiem nevar tikt sniegts, jo praksē respondenti šādu informāciju neapkopo un līdz ar to šāda informācija netika sniegta. Vispārīgi tika norādīts, ka VSAOI jomā lielākā daļa laika tiek veltīta informācijas ievietošanai veidlapās.

Kopējais respondentu vērtējums attiecībā uz normatīvajos aktos noteikto VSAOI uzskaites un deklarēšanas prasību izpildei nepieciešamo laika apjomu ir attēlots Attēlā 2-20

Attēls 2-20

Kā Jūs kopumā vērtējat normatīvajos aktos noteikto VSAOI uzskaites un deklarēšanas prasību izpildei nepieciešamo laika apjomu?

Attiecībā uz VSAOI deklarēšanas prasību izpildei nepieciešamā laika apjoma novērtējumu, pozitīvo un negatīvo atbilžu sadalījumā bija vērojams balanss. Starp negatīvo atbilžu sniedzējiem, kā traucējošais pamatā tika minēts administratīvais slogs līdz ar nepieciešamību savlaicīgi sniegt datus par darbiniekiem pārskatā „Ziņas par darba ņēmējiem”.

Identificētās problēmas un veicamie pasākumi VSAOI jomā

Tabula Nr. 2-4 Identificētās problēmas un veicamie pasākumi VSAOI jomā

Sasaiste ar pamatnostādnēs noteiktajiem politikas mērķiem, rīcības virzieniem vai uzdevumiem	MĒRĶIS: vienkārši un kvalitatīvi pakalpojumi uzņēmējdarbībā: vairāk e-pakalpojumu!			Paredzētais finansējums (LVL) un tā avoti
Pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija un iesaistītās institūcijas	Tiešās darbības	Paredzētais finansējuma avots (latos) un tā apmēri
Rīcības virziens mērķa sasniegšanai:	5. Nodokļi			
VSAOI-1. Vienkāršot veidlapu „Ziņojums par valsts sociālās apdrošināšanas obligātām iemaksām no darba ņēmēju darba ienākumiem, iedzīvotāju ienākuma nodokli un uzņēmējdarbības riska nodevu pārskata mēnesī” NM ir jāaizpilda par katru darba ņēmēju informācija par nostrādāto stundu skaitu mēnesī, kas NM rada administratīvo slogu minētās informācijas apkopošanā par katru no darba ņēmējiem.	01.01.2014	FM, VID	Dzēst Ziņojumā par valsts sociālās apdrošināšanas obligātām iemaksām no darba ņēmēju darba ienākumiem, iedzīvotāju ienākuma nodokli un uzņēmējdarbības riska nodevu pārskata mēnesī 11. rindu „Nostrādāto stundu skaits mēnesī”.	FM, VID budžeta ietvaros
VSAOI-2. Pagarināt termiņu ziņu sniegšanai par darba ņēmējiem, kuri ir mainījuši vai zaudējuši likumā "Par valsts sociālo apdrošināšanu"	01.01.2014	FM, VID	Pagarināt termiņu ziņu sniegšanai par darba ņēmējiem, kuri ir mainījuši vai zaudējuši likumā "Par valsts sociālo	FM, VID budžeta ietvaros

<p>noteikto darba ņēmēja statusu.</p> <p>Saskaņā ar normatīvajiem aktiem darba devējam ir jāsniedz ziņas VID par darba ņēmējiem, kuri ir mainījuši vai zaudējuši likumā "Par valsts sociālo apdrošināšanu" noteikto darba ņēmēja statusu, tai skaitā par darba ņēmējiem, kuriem ir piešķirts vai beidzies bērna kopšanas atvaļinājums vai atvaļinājums bez darba algas saglabāšanas (tostarp atvaļinājums bez darba algas saglabāšanas, kas piešķirts darbiniekam, kura aprūpē un uzraudzībā pirms adopcijas apstiprināšanas tiesā ar bāriņtiesas lēmumu nodots aprūpējamais bērns), - ne vēlāk kā triju darbdienu laikā pēc statusa maiņas vai zaudēšanas.</p> <p>Informācijas sniegšana šādā īsā termiņā rada NM administratīvo slogu.</p>			<p>apdrošināšanu" noteikto darba ņēmēja statusu.</p>	
---	--	--	---	--

Kā pozitīva tika vērtēta iespēja deklarēt IIN un VSAOI no darba ienākumiem vienotā ziņojumā - Ziņojumā par valsts sociālās apdrošināšanas obligātām iemaksām no darba ņēmēju darba ienākumiem, iedzīvotāju ienākuma nodokli un uzņēmējdarbības riska nodevu pārskata mēnesī. Informācijas dublēšanās netika konstatēta.

Specifiskas normas un riski prasību atcelšanai

Interviju laikā tika atzīmēts laika patēriņš līdz ar prasībām savlaicīgi sniegt ziņas par katru no darbā pieņemtajiem un no darba atbrīvotajiem darba ņēmējiem. Saskaņā ar normatīvajiem aktiem darba devējam ir jāsniedz ziņas VID:

- ▶ par personām, kuras uzsāk darbu, - ne vēlāk kā vienu dienu, pirms persona uzsāk darbu, ja ziņas tiek sniegtas papīra formā, vai ne vēlāk kā vienu stundu, pirms persona uzsāk darbu, ja ziņas tiek sniegtas elektroniski elektroniskajā deklarēšanas sistēmā;
- ▶ par darba ņēmējiem, kuri ir mainījuši vai zaudējuši likumā "Par valsts sociālo apdrošināšanu" noteikto darba ņēmēja statusu, tai skaitā par darba ņēmējiem, kuriem ir piešķirts vai beidzies bērna kopšanas atvaļinājums vai atvaļinājums bez darba algas saglabāšanas (tostarp atvaļinājums bez darba algas saglabāšanas, kas piešķirts darbiniekam, kura aprūpē un uzraudzībā pirms adopcijas apstiprināšanas tiesā ar bāriņtiesas lēmumu nodots aprūpējamais bērns), - ne vēlāk kā triju darbdienu laikā pēc statusa maiņas vai zaudēšanas.

Attiecībā uz informācijas sniegšanu par personām, kuras uzsāk darbu, minētie pasākumi tika ieviesti „ēnu ekonomikas” samazināšanas pasākumu ietvaros. Šajā sakarā jāmin arī pamatā saprotošā respondentu attieksme attiecībā pret minētajiem pienākumiem, līdz ar VID nepieciešamību cīnīties pret „ēnu ekonomiku”. Tādējādi, pasākumi administratīvā sloga samazināšanai attiecībā uz personām, kuras uzsāk darbu, netika ieteikti.

2.4. Vērtējums par EDS, sistēmas ērtumu lietotājam, lai kvalitatīvi izpildītu tam noteiktās prasības

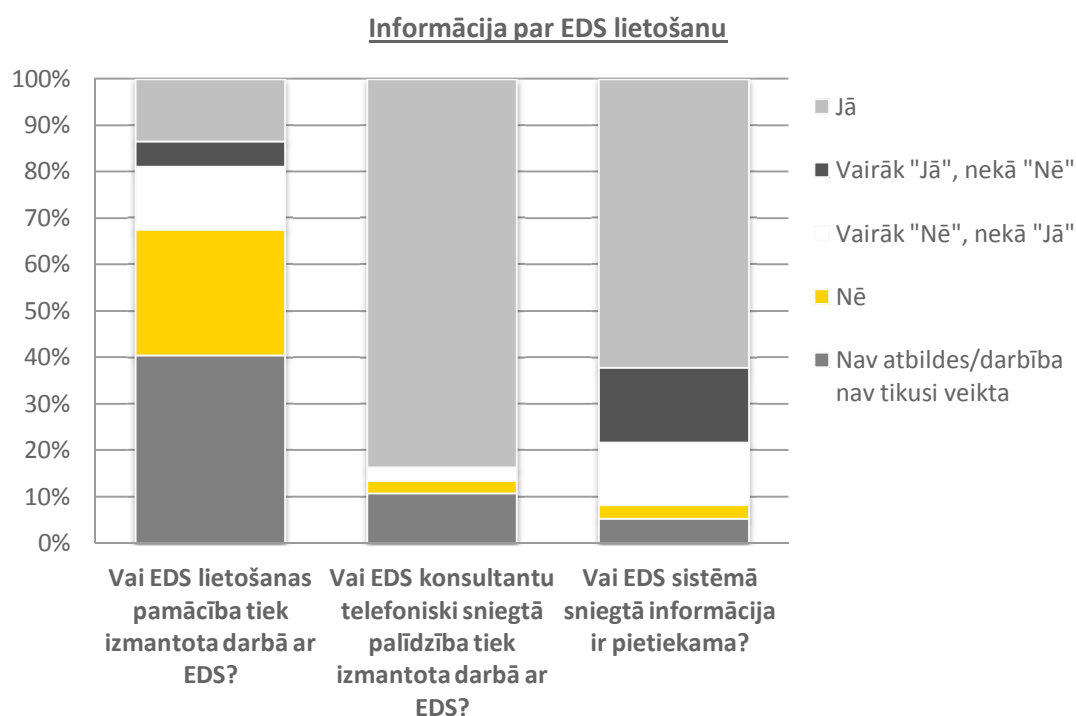
Veicamie pasākumi EDS jomā

Pētījumā tika apzināta respondentu pieredze un viedoklis saistībā ar EDS lietošanas ērtumu, lai izpildītu nepieciešamās nodokļu deklarēšanas prasības. Tika apzināts respondentu viedoklis, izdalot šādas kategorijas:

- ▶ Informācijas pieejamība par EDS lietošanu;
- ▶ EDS lietotāju saskarne;
- ▶ Darbs ar EDS dokumentiem;
- ▶ EDS datu importa funkcionalitāte;
- ▶ EDS novērtējums un ieteikumi.

Attiecībā uz informācijas pieejamību tika identificēti trīs galvenie informācijas par EDS iegūšanas veidi: EDS lietošanas pamācība, EDS konsultantu telefoniski sniegtās konsultācijas, EDS sistēmā iekšēji sniegtā informācija. Respondentu paustā viedokļa apkopojuma pārskatu skat. Attēlā 2-21.

Attēls 2-21

No interviju pārskata ir redzams, ka visvairāk tiek izmantotas EDS konsultantu telefoniski sniegtās konsultācijas. Turklāt ir jāpiemin, ka atsauksmes par EDS konsultantu telefoniski sniegto konsultāciju informācijas precizitāti un noderību kopumā ir pozitīvākas, nekā par VID darbinieku telefoniski sniegtajām konsultācijām nodokļu piemērošanas jautājumos.

Lai arī ir novērojams neliels skaits komentāru par informācijas nepietiekamību pašā EDS, kopumā informācijas pietiekamība tiek vērtēta pozitīvi. Tas ir izskaidrojams pamatā ar to, ka

informācija ir nepieciešama, pārsvarā izzinot EDS pielietojumu netipiskās situācijās, kas gadās salīdzinoši reti, un papildus informācijas norādīšana EDS lietotāju saskarnē vai dokumentu formās varētu radīt negatīvu ietekmi uz to funkcionalitāti tipisku (zināmu) darbību veikšanā.

Interviju rezultāti saistībā ar informāciju par EDS lietošanu tika apkopoti arī, ņemot vērā respondentu loka struktūras sadalījumu. Kā nozīmīgākie ietekmējošie faktori tika pieņemti respondenta uzņēmuma lielums un nozare, kurā respondents veic saimniecisko darbību.

Apskatot pozitīvo (atbildes „Jā” un „Vairāk „Jā” nekā „Nē””) un negatīvo (atbildes „Nē” un „Vairāk „Nē” nekā „Jā””) vērtējumu sadalījumu atbilstoši respondentu lielumam, tika konstatēts, ka lielu/vidēju uzņēmumu lokā šajos jautājumos tika sniegtas vidēji 64% pozitīvas atbildes, mazo uzņēmumu vidū 63% un mikro uzņēmumu vidū, attiecīgi, 55%.

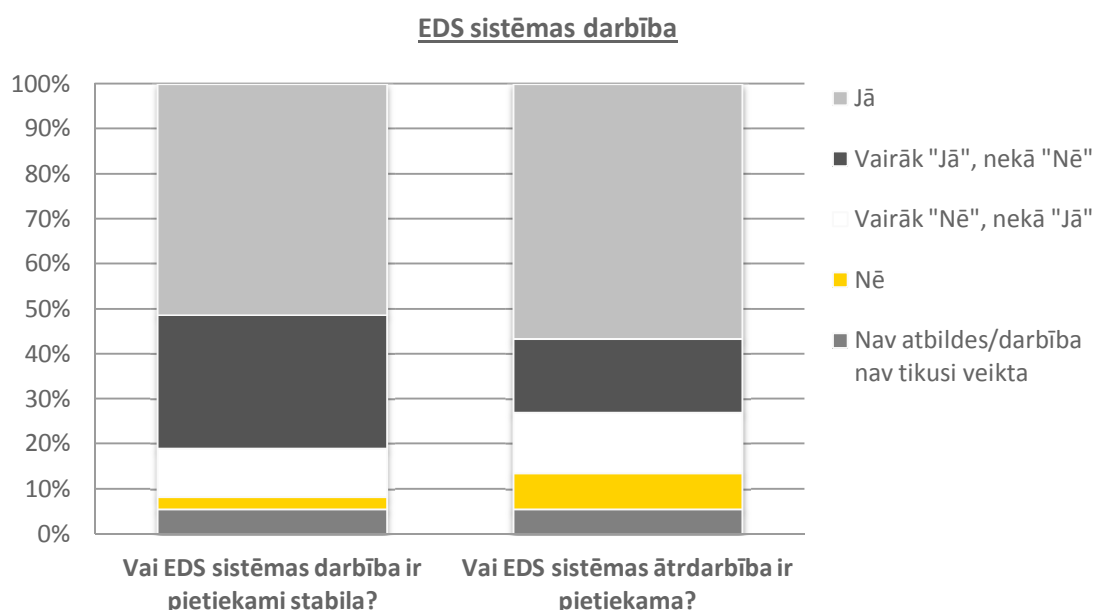
Vērtējot rezultātus atbilstoši respondenta pārstāvētajai nozarei, tika konstatēts, ka būvniecības un pakalpojuma nozaru pārstāvji sniedza pozitīvu vērtējumu vidēji 58% gadījumos, savukārt ražošanas, rūpniecības un eksporta uzņēmumi – 62% gadījumos.

Saistībā ar EDS darbību, pamatā tika izdalīti divi jautājumi:

- ▶ EDS darbības stabilitāte;
- ▶ EDS ātrdarbība.

Respondentu paustā viedokļa apkopojuma pārskatu skat. Attēlā 2-22.

Attēls 2-22

Vērtējot EDS sistēmas stabilitāti un ātrdarbību, pamatā tika sniegtas pozitīvas atbildes. Nereti tika papildus pozitīvi atzīmēti EDS darbības uzlabojumi salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem. Attiecībā uz negatīvajiem vērtējumiem ir arī jāņem vērā iespējamās atšķirības konkrētā respondenta informācijas sistēmas tehniskajā nodrošinājumā, kas var būtiski ietekmēt gan tiešsaistes saiknes ar EDS sistēmu stabilitāti, gan EDS sistēmas ātrdarbību.

Apkopojot saņemto respondentu viedokli par EDS sistēmas darbību, ņemot vērā respondentu segmentāciju, tika konstatēts, ka starp pētījumā iekļautajiem mazajiem

uzņēmumiem visi sniedza pozitīvu atbildi šajā jautājumu grupā, savukārt pozitīvo atbilžu sadalījums starp vidējiem/lieliem uzņēmumiem bija 71% un starp mikro uzņēmumiem - 59%.

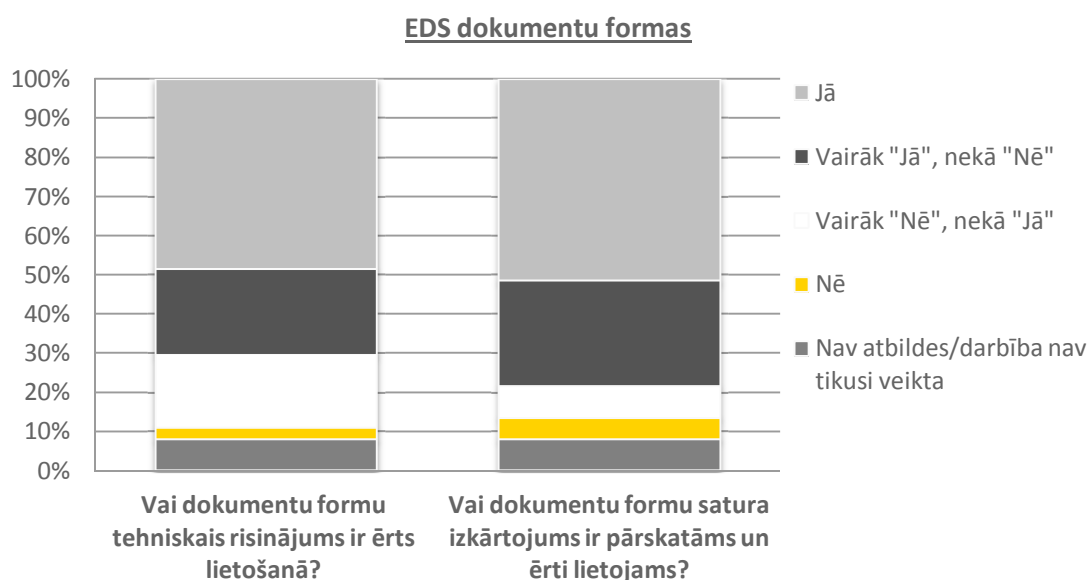
Raugoties no pārstāvēto nozaru viedokļa, tika konstatēts šāds pozitīvo vērtējumu sadalījums: būvniecība un pakalpojumi - 63%, savukārt ražošanas, rūpniecības un eksporta uzņēmumi - 79%.

Respondentu viedoklis un vērtējums par EDS dokumentu formām tika apzināts, izdalot šādus divus aspektus:

- ▶ EDS dokumentu formu tehniskais risinājums;
- ▶ EDS dokumentu formu satura izkārtojums.

Respondentu paustā viedokļa apkopojuma pārskatu skat. Attēlā 2-23.

Attēls 2-23

Apskatot pārskata rezultātus, ir redzams, ka kopumā dokumentu formu tehniskais risinājums un satura izkārtojums tiek vērtēti pozitīvi. Pamatā pozitīvi tiek atzīmēta jaunā PVN deklarācijas forma, kurā ir apvienoti PVN deklarācijas pielikumi, kuri līdz šim bija jāiesniedz kā atsevišķi dokumenti. Kā viens no dokumentu formu negatīviem komentāriem ir nelielais vienlaicīgi attēlojamās informācijas daudzums dažādās ievadformās (piemēram, PVN deklarācijās pielikumos vienlaicīgi attēlojamās 10 rindas).

Saistībā ar EDS dokumentu formu tehnisko risinājumu un satura izkārtojumu tika apkopotas saņemtās respondentu atbildes, vērtējot no uzņēmuma lieluma un pārstāvētās nozares aspekta. Tika konstatēts, ka vidēji 79% gadījumos pozitīvu atbildi sniedza vidēji/lieli uzņēmumi, savukārt mazu uzņēmumu vidū šis rādītājs bija 89% un mikro uzņēmumu vidū, attiecīgi, 64%.

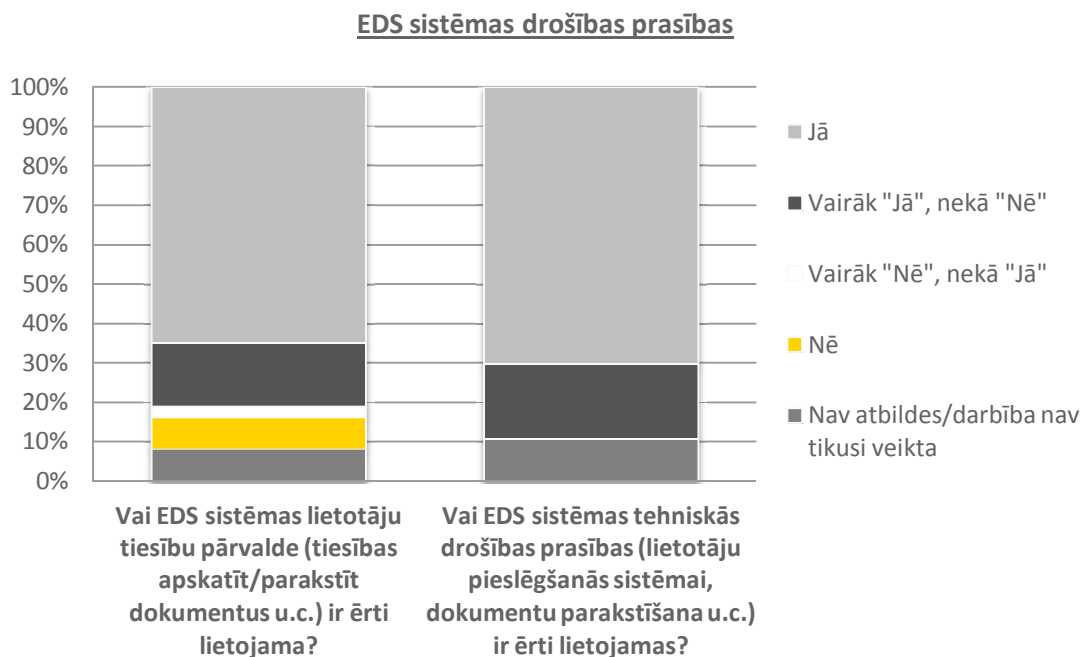
Vērtējot minēto jautājumu atbilstoši respondentu pārstāvētajām nozarēm, tika konstatēts šāds pozitīvo atbilžu īpatsvara sadalījums: būvniecība un pakalpojumi ir 88%, savukārt ražošanas, rūpniecības un eksporta uzņēmumi, attiecīgi, 73%.

Atsevišķi tika apskatīts arī administratīvais slogs līdz ar EDS lietotāju tiesību pārvaldes funkcionalitāti un EDS sistēmas drošības prasībām. Atbilstoši, tika uzdoti šādi jautājumi:

- ▶ „Vai EDS sistēmas lietotāju tiesību pārvalde (tiesības apskatīt/parakstīt dokumentus u.c.) ir ērti lietojama?”
- ▶ „Vai EDS sistēmas tehniskās drošības prasības (lietotāju pieslēgšanās sistēmai, dokumentu parakstīšana u.c.) ir ērti lietojamas?”

Respondentu paustā viedokļa apkopojuma pārskatu skat. Attēlā 2-24.

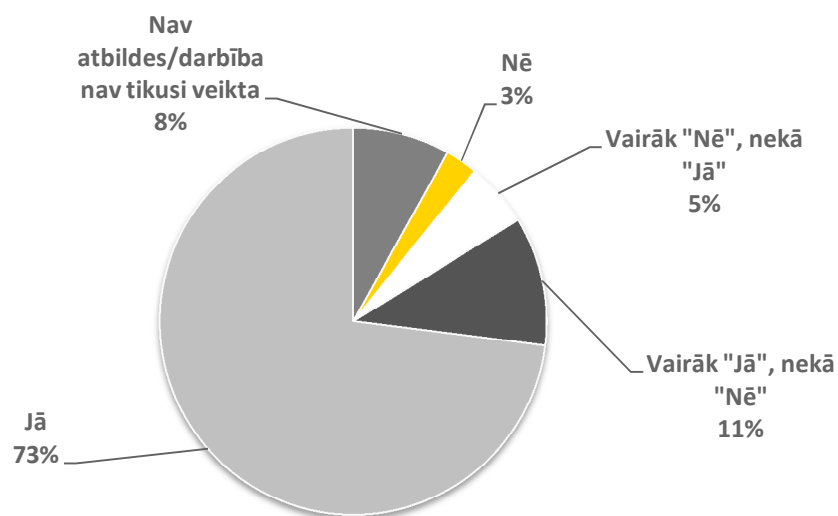
Attēls 2-24

Apskatot pārskata rezultātus, ir redzams, ka kopumā EDS lietotāju pārvalde un EDS drošības prasības tiek vērtēti pozitīvi. Šajā jautājumā gan būtu jāmin tas, ka saistībā ar minētajiem jautājumiem tika bieži vien atzīmēta negatīva pieredze, uzsākot darbu ar EDS. Minētā negatīvā pieredze tika pausta saistībā ar pēc noklusējuma ierobežotajām tiesību pārvaldnieka tiesībām strādāt ar dokumentiem un vajadzību mainīt sistēmas uzstādījumus saistībā ar nepieciešamo dokumentu veidu tiesību piešķiršanu. Pozitīvās atbildes saistībā ar lietotāju tiesību deleģēšanu un drošības prasību ievērošanu ir izskaidrojamas ar to, ka tās tiek veiktas salīdzinoši reti un ikdienas rutīnas darbību veikšanā tās parasti nav jārisina.

Veiktajā pētījumā, saistībā ar EDS, tika iekļauts arī jautājums par respondentu viedokli EDS sistēmas izmantošanai arī citos saziņas veidos ar valsts pārvaldes institūcijām, uz ko pamatā tika saņemts pozitīvs novērtējums. Respondentu paustā viedokļa apkopojuma pārskatu skat. Attēlā 2-25.

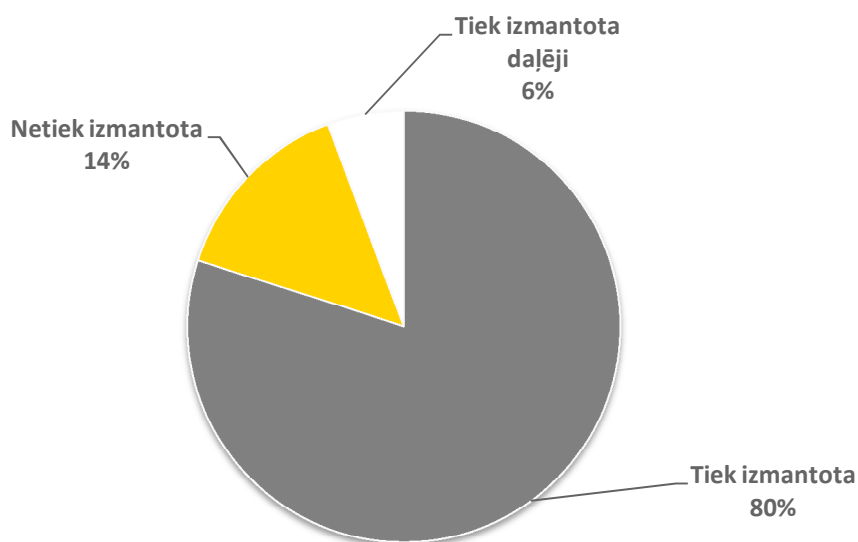
Vai EDS sistēma būtu izmantojama arī citos saziņas veidos ar valsts pārvaldes institūcijām?

Pētījuma ietvaros tika izzināta respondentu prakse saistībā ar EDS datu importa funkcionalitātes izmantošanu. Interviju laikā sniegtajās atbildēs par minētās funkcionalitātes pielietojumu tika konstatēts attēlā 2-26 norādītais atbilžu sadalījums

Attēls 2-26

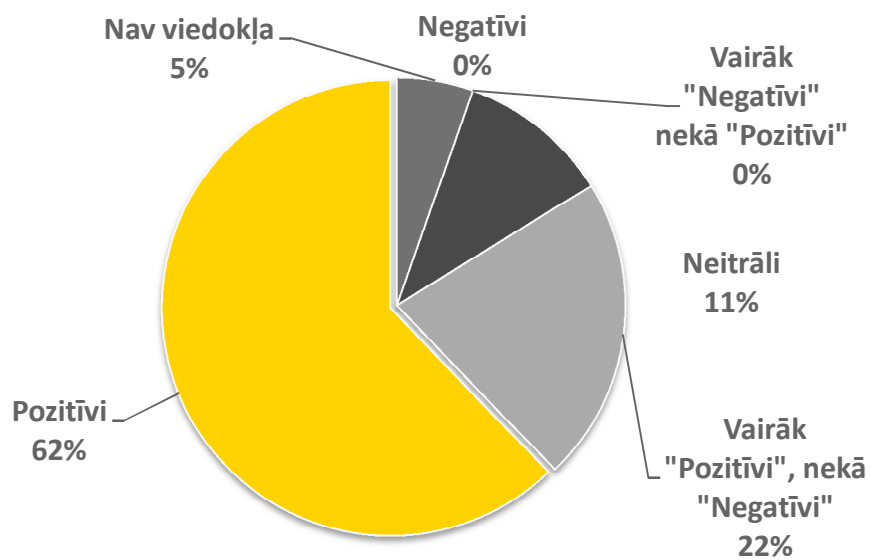
Vai tiek izmantota EDS datu importa funkcionalitāte?

Atbilstoši attēlā 2-26 norādītajam, ir redzams, ka vairums no pētījumā iekļautajiem uzņēmumiem izmanto EDS automātisko datu importa funkcionalitāti. 6% no respondentiem ir atzīmējuši, ka minēto funkcionalitāti izmanto daļēji, atsevišķām darbībām, savukārt 14% no respondentiem datus EDS ievada vienīgi manuāli. Problēmas saistībā ar minēto procesu netika identificētas.

Noslēgumā tika apzināts respondentu viedoklis par EDS sistēmu kopumā. Paustā viedokļa apkopojuma pārskatā (skat. Attēlā 2-27) ir redzams, ka vairāk kā 80% respondentu EDS sistēmu vērtē pozitīvi un nav sniegtas izteikti negatīvas atbildes.

Kā Jūs kopumā vērtējat EDS sistēmu?

Priekšlikumi nepieciešamajiem uzlabojumiem EDS jomā

Tabula Nr. 2-6 Priekšlikumi nepieciešamajiem uzlabojumiem EDS jomā

Sasaiste ar pamatnostādnēs noteiktajiem politikas mērķiem, rīcības virzieniem vai uzdevumiem	MĒRĶIS: vienkārši un kvalitatīvi pakalpojumi uzņēmējdarbībā: vairāk e-pakalpojumu!			Paredzētais finansējums (LVL) un tā avoti
Pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija un iesaistītās institūcijas	Tiešās darbības	Paredzētais finansējuma avots (latos) un tā apmēri
Rīcības virziens mērķa sasniegšanai:	5. Nodokļi			
EDS-1. Datu ievades pareizības pārbaudes uzlabošana PVN deklarācijā Atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai PVN deklarācijas aizpildīšanas kārtībai, PVN deklarāciju pielikumos tiek izvērstā veidā atainota PVN deklarācijas atsevišķajās ailēs norādītā informācija. Ņemot vērā to, ka šai informācijai būtu jāsakrīt, informācija varētu tikt automātiski ievietota pamata deklarācijā no pielikumos norādīto darījumu atbilstošajām kopsummām.	01.01.2014	VID	PVN deklarācijas ailēs norādāmo informāciju automātiski iegūt no aizpildītajos PVN pielikumos norādītās informācijas, atstājot arī iespēju veikt korekcijas manuāli. Ieviešot šo pasākumu, tiktu samazināts NM administratīvais slogs, līdz ar mazāku nepieciešamo laiku PVN deklarācijas ievadei un ievades pareizības pārbaudei. Turklāt, tiktu novērsta kļūdu rašanās iespējamība, līdz ar summu nesakrītību starp PVN deklarāciju un tās pielikumiem.	VID budžeta ietvaros
EDS-2. Paredzēt iespēju iesniegt nodokļu deklarācijas	01.01.2014	VID	Paredzēt iespēju iesniegt nodokļu	VID budžeta

<p>pirms termiņa</p> <p>Šobrīd EDS neparedz iespēju nodokļa deklarācijas iesniegt (parakstīt) pirms taksācijas perioda beigām.</p> <p>Praksē ir situācijas, kad uzņēmumam būtu vienkāršāk un lētāk organizēt nodokļu uzskaites darba plūsmu, iesniedzot deklarāciju pirms taksācijas perioda beigām gadījumos, kad nodokļu deklarācijas saturs jau ir iepriekš zināms, ja šāda iespēja tiktu paredzēta.</p>			<p>deklarācijas un citus ar tām saistītos dokumentus pirms taksācijas perioda beigām.</p> <p>ieviešot šo pasākumu, tiktu mazināts NM administratīvais slogs saistībā ar darba organizācijas plānošanu.</p>	ietvaros
<p>EDS-3. Palielināt pieļaujamu viena faila izmēru EDS pievienojamajiem dokumentiem</p> <p>Šobrīd EDS ir noteikti ierobežojumi uz papildus iesniedzamo dokumentu - viena pievienotā faila izmērs nedrīkst pārsniegt 5 MB.</p> <p>Praksē ir situācijas, kad minētais ierobežojums ir zemāks, nekā nepieciešams, lai pievienotu liela apjoma dokumentus (piemēram, apjomīgu dokumentu ieskanētas kopijas).</p>	01.01.2014	VID	<p>Palielināt maksimāli pieļaujamā viena faila izmēru.</p> <p>ieviešot minēto pasākumu, tiks novērsta situācijas, kad faila izmēra ierobežojuma dēļ, gadījumos, kad turpmāka faila arhivēšana nav iespējama, NM nevar iesniegt EDS nepieciešamo informāciju.</p> <p>Gadījumos, kad ir iespējama faila papildu arhivēšana ar nolūku panākt faila atbilstību minētajam ierobežojumam, tiktu samazināts laika patēriņš, kas NM nepieciešams, lai veiktu šādas tehniskas darbības ar iesniedzamajiem dokumentiem.</p>	VID budžeta ietvaros
<p>EDS-4. Datu ievades pareizības pārbaudes uzlabošana UIN deklarācijā</p> <p>Normatīvie akti šobrīd paredz UIN atlaides attiecībā uz veiktajiem ziedojumiem. Minētais atvieglojums ir spēkā vienīgi līdz noteiktam ziedojumu apmēram, kuru pārsniedzot, UIN atvieglojums vairs nevar tikt piemērots.</p>	01.01.2014	VID	<p>EDS UIN deklarācijas veidlapā ieviest datu pareizības kontroli attiecībā uz norādītā UIN atvieglojuma limita sasniegšanu.</p> <p>ieviešot šo pasākumu, tiktu mazināts NM administratīvais slogs saistībā ar datu ievades pareizības pārbaudi.</p>	VID budžeta ietvaros
EDS-5. Ieviest datu eksporta iespēju no nodokļa	01.01.2014	VID	Nodrošināt iesniegto dokumentu un VID	VID budžeta

<p>deklarācijām</p> <p>Situācijās, kad darbā ar grāmatvedības uzskaites informāciju ir nepieciešams izmantot informāciju no EDS (piemēram, informāciju no jau iesniegtajiem dokumentiem vai informāciju par nodokļu nomaksas stāvokli), ir nepieciešams piemērots datu eksporta formāts.</p>			<p>sniegtās informācijas eksportu no EDS, izmantojot populārākos datu eksporta formātus (piem. .xlsx; .csv; .xml u.c.).</p> <p>ieviešot šo pasākumu, tiks ietaupīts NM patērētais laiks un līdz ar to administratīvais slogs, kas šobrīd rodas, iegūstot informāciju no EDS bez automātiskas datu eksporta iespējas.</p>	ietvaros
<p>EDS-6. Pasākumi UIN avansa maksājumu aprēķina ievades ērtības uzlabošanai</p> <p>Aizpildot UIN avansa maksājumu aprēķinu, NM ir jānorāda informācija par taksācijas periodā samaksāto UIN avansa maksājumu kopējo apmēru.</p> <p>Turklāt, aprēķinot UIN avansa maksājumus, UIN summa ir jākorrigē atbilstoši CSP noteiktajam pirmstaksācijas gada kopējam patēriņa cenu indeksam (vai kopējam patēriņa cenu indeksam pirmstaksācijas periodā, kas aprēķināts, reizinot CSP noteiktos pirmstaksācijas perioda ikmēneša patēriņa cenu indeksus, ja taksācijas periods nesakrīt ar kalendāra gadu).</p> <p>NM administratīvais slogs UIN avansa aprēķināšanai tiktu samazināts, ja tiktu atvieglota pieeja minētajai informācijai, to informatīvi vai automātiska aprēķina veidā iekļaujot UIN avansa maksājumu aprēķina veidlapā deklarācijas sagatavošanas brīdī.</p>	01.01.2014	VID	<p>UIN deklarācijas sagatavē iekļaut informāciju par NM taksācijas periodā samaksāto UIN avansa maksājumu apmēru, kā arī informāciju par CSP noteiktajiem patēriņa cenu indeksiem, kas izmantojami UIN avansa maksājumu aprēķinā.</p> <p>NM tiktu samazināts administratīvais slogs, ņemot vērā to, ka NM nebūs nepieciešams uzņēmuma, VID un citos valsts reģistros meklēt informāciju par samaksātā UIN avansa maksājumu apmēru un CSP noteiktajiem patēriņa cenu indeksiem.</p>	VID budžeta ietvaros
<p>EDS-7. Atvieglot stingrās uzskaites kvīšu izlietojuma atskaites aizpildīšanu</p> <p>Pildot EDS pārskatu „Pārskats par numurēto un VID teritoriālajā iestādē reģistrēto kvīšu izlietojumu”, ir</p>	01.01.2014	VID	<p>Pārskatā „Pārskats par numurēto un VID teritoriālajā iestādē reģistrēto kvīšu izlietojumu” iekļaut informāciju par stingrās uzskaites kvīšu reģistrācijas datumu un kārtas numuru no iepriekšējā</p>	VID budžeta ietvaros

<p>jānorāda informācija par minēto kvīšu sākuma atlikumu, tostarp kvīšu reģistrēšanas datumu, kā arī numerāciju. Pārskats ir jāiesniedz minēto kvīšu lietotājiem vienu reizi ceturksnī.</p> <p>Ņemot vērā, ka minētajā pārskatā ir jānorāda secīga informācija par minēto kvīšu izlietojumu, gadījumos, kad ir turpināts lietot iepriekš reģistrētu kvīšu komplektu, katrā nākamā perioda informācija par kvīšu sākuma atlikumu sakrīt ar iepriekšējā perioda beigu atlikumu.</p>			<p>taksācijas periodā norādītā izlietojuma beigu atlikuma.</p> <p>ieviešot šo pasākumu, tiktu mazināts NM administratīvais slogs saistībā ar informācijas meklēšanu saistībā ar informācijas norādīšanu par numurēto un VID teritoriālajā iestādē reģistrēto kvīšu izlietojumu.</p>	
<p>EDS-8. Palielināt nodokļu deklarāciju pielikumos attēlojamo ierakstu skaitu</p> <p>Šobrīd vairāku deklarāciju dokumentu ievada formās (piemēram PVN deklarācijas pielikums „PVN 1-I”) vienlaicīgi uz ekrāna tiek attēlotas vienīgi 10 ierakstu rindas. Veicot vairāk kā 10 ierakstus, lietotājam ir jāpārvietojas starp vairākām ievadformas lapām.</p> <p>Līdz ar minēto, veicot lielu skaitu ierakstu, lietotājam ir apgrūtināti pārskatīt visus veiktos ierakstus (piemēram, datu manuālas pārbaudes nolūkā).</p>	01.01.2014	VID	<p>ieviešot iespēju nodokļu deklarāciju ievadformās attēlot lielāku ierakstu skaitu (piemēram, neierobežota skaita ierakstus vai 100 ierakstus vienā lapā, vai paredzēt iespēju lietotājam pašam definēt vēlamo attēloto ierakstu skaitu).</p>	VID budžeta ietvaros
<p>EDS-9. Pārejas perioda noteikšana normatīvo aktu izmaiņu gadījumos</p> <p>NM, kuri izmanto EDS datu importa funkcionalitāti, ir saskārušies ar grūtībām, ka normatīvo aktu izmaiņu gadījumā nav pietiekami daudz laika pirms attiecīgās deklarācijas vai cita dokumenta iesniegšanas, lai ieviestu nepieciešamos labojumus uzņēmuma grāmatvedības sistēmā.</p>	01.01.2014	FM	<p>ieviešot izmaiņas normatīvajos aktos, paredzēt pietiekami garu pārejas periodu NM grāmatvedības sistēmu pielāgošanai normatīvo aktu izmaiņām.</p>	FM budžeta ietvaros
<p>EDS-10. Informēšana par izmaiņām EDS</p>	01.01.2014	VID	<p>ieviešot plašākas informēšanas iespējas par izmaiņām EDS sistēmā, piemēram, nosūtot</p>	VID budžeta

NM ne vienmēr ir informēts par EDS sistēmas jaunākajām izmaiņām un uzlabojumiem.			informatīvu e-pastu EDS lietotājiem.	ietvaros
EDS-11. Vairāku dokumentu vienlaicīga parakstīšana Šobrīd EDS dokumentus var parakstīt pa vienam, tomēr būtu noderīga iespēja parakstīt vairākus dokumentus vienlaicīgi.	01.01.2014	VID	ieviest iespēju EDS parakstīt vairākus iesniedzamos dokumentus vienlaicīgi.	VID budžeta ietvaros
EDS-12. NMDS sistēmas uzlabošana Pastāv atšķirības NMDS sistēmā uzreiz redzamajos datos un datos, kuri tiek saņemti pēc NM nodokļu nomaksas stāvokļa informācijas aktualizācijas pieprasījuma. Turklāt negatīvi tika atzīmēts minētā aktualizācijas pieprasījuma ilgais izpildes laiks.	01.01.2014	VID	Uzlabot NMDS sistēmas sniegtās informācijas veidu un attēlojumu, kā arī ātrdarbību.	VID budžeta ietvaros
EDS-13. Lietotāju skaita un lietotāju tiesību apjoma noteikšana Šobrīd EDS (un citas saistītās VID sistēmas) no lietotāju tiesību viedokļa nošķir divus lietotāju veidus - „Tiesību pārvaldnieks” un „Pārējie lietotāji”, turklāt kā „Tiesību pārvaldnieks” var būt norādīta vienīgi viena persona. „Tiesību pārvaldnieks” veic darbības ar lietotāju tiesību rediģēšanu EDS. Praksē ir gadījumi, kad būtu vēlama iespēja NM norādīt vairākas personas ar „Tiesību pārvaldnieks” lietotāju statusu, pamatā, lai būtu iespējama savstarpēja aizvietošana kāda konkrēta darbinieka prombūtnes laikā. papildus tam, šobrīd, pirmo reizi uzsākot darbu ar EDS, gan lietotāju veidam „Tiesību pārvaldnieks”, gan „Pārējie lietotāji”, sākotnēji nav piešķirtas tiesības darbam ar dokumentiem. Tiesības attiecīgajā EDS sadaļā gan sev, gan citiem piešķir lietotājs	01.01.2014	VID	Paredzēt iespēju NM norādīt vairākas personas ar „Tiesību pārvaldnieks” lietotāja tiesībām. Papildus tam noteikt, ka lietotāju veidam „Tiesību pārvaldnieks”, uzsākot darbu ar EDS, jau pēc noklusējuma paredzēt maksimāli iespējamās tiesības darbam ar visiem dokumentiem. Pēc nepieciešamības „Tiesību pārvaldnieks” var atsevišķas tiesības ierobežot.	VID budžeta ietvaros

„Tiesību pārvaldnieks”.				
EDS-14. Iesniegšanas termiņu kavējumu novēršana Atsevišķos gadījumos EDS iesniegtais dokuments tehnisku nepilnību dēļ tiek noraidīts un šādā gadījumā tiek uzskatīts, ka dokuments nav bijis iesniegts vispār. Līdz ar to var rasties situācija, ka NM nodokļu deklarācijas iesniegšanas termiņš tiek kavēts formālu iesniedzamajā dokumenta veidlapā norādītās informācijas nepilnību rezultātā, lai arī deklarācija pēc būtības satur nodokļu saistību deklarēšanai nepieciešamo informāciju.	01.01.2014	VID	Diferencēt situācijas, kurās dokumentiem pārbaudes rezultātā EDS tiek piešķirts statuss „Noraidīts”, ar mērķi noteikt gadījumus, kuros dokumenta iesniegšanas termiņš var netikt uzskatīts par nokavētu. Noteikt, ka šādos gadījumos veicama telefoniska saziņa ar NM ar mērķi informēt par iesniegtā dokumenta noraidīšanas faktu, lai savlaicīgi novērstu dokumentā identificētās nepilnības.	VID budžeta ietvaros

2.5. Administratīvo prasību raksturojums - starptautiskā prakse (labās prakses piemēru apraksts).

Igaunija

Nodokļu normatīvo aktu noteiktās administratīvās prasības

Igaunijā PVN, IIN, UIN, VSAOI administrēšanu veic viena iestāde - Igaunijas nodokļu un muitas administrācija. Administratīvās prasības noteiktas vispārējā likumā par nodokļiem, speciālajos nodokļu likumos un grāmatvedības likumos. Igaunijā sevišķa reģistrēšanās nodokļu vajadzībām nepieciešama tikai PVN vajadzībām. Atsevišķos gadījumos arī nerezidentiem var būt nepieciešams reģistrēties.

PVN

Pārsniedzot 16000 EUR ar PVN apliekamu darījumu summu, ir nepieciešams reģistrēties nodokļu administrācijas reģionālajā birojā trīs dienu laikā. Reģistrācijai sagatavojama noteiktas formas veidlapa (KR). Rēķini izsniedzami rakstveidā vai elektroniski. Par darījumiem zem 160 EUR iespējami vienkāršoti rēķini. PVN atmaksas pieprasījums iesniedzams elektroniski.

PVN deklarācijas iesniedzamas līdz nākamā mēneša 20. datumam. Ja persona ir reģistrējusies PVN vajadzībām vismaz 12 mēnešus, deklarācijas iesniedzamas tikai elektroniski. PVN deklarācija (kaibedeklaration - KMD) satur 23 ailes. PVN deklarācijai pievienojams pārskats par preču piegādēm un sniegtajiem pakalpojumiem ES (vai atsevišķā pielikumā - šo darījumu korekcijas), norādot darījuma partnera informāciju, preču (atsevišķi - trīsstūrveida darījumu) un pakalpojumu apliekamo vērtību. Nav atsevišķs iekšzemes darījumu pārskats. PVN deklarācijas pielikums INF1 jāaizpilda tikai, ja komersantam ir skaidras naudas grāmatvedība, kas praksē ir retos gadījumos.

Saskaņā ar Finanšu ministra noteikumiem PVN vajadzībām jāglabā dokumenti par apliekamajiem darījumiem, priekšnodokli, maksājamo PVN, atskaitāmo priekšnodokli un cita informācija, kas ir nozīmīga PVN deklarācijas sagatavošanā. Izsniegto un saņemto rēķinu kopijas un citi grāmatvedības dokumenti hronoloģiskā kārtībā jāuzglabā 7 gadus no to izsniegšanas. Muitas deklarācijas - skaitot termiņu no nākamā gada sākuma.

UIN, VSAOI, IIN

Darba devējam jādeklarē un jāmaksā ieturētais IIN un VSAOI par taksācijas mēnesi līdz nākamā mēneša 10. datumam (taksācijas periods - viens mēnesis). Ir izveidota vienota veidlapa (TSD), kurā tiek deklarēts gan UIN, gan ieturējuma nodokļi, gan IIN, gan sociālais nodoklis, gan darbnespējas apdrošināšanas iemaksas. TSD deklarācijai nepieciešamības gadījumā aizpildāmi arī līdz 7 pielikumi. TSD pirmā daļa satur 6 ailes, bet otrā daļa 9 ailes. Attiecīgajos pielikumos jānorāda:

1. pielikums - maksājumi un ieturētais nodoklis rezidentiem fiziskām personām;
2. pielikums - maksājumi un ieturētais nodoklis nerezidentiem fiziskām personām;
3. pielikums - maksājumi un ieturētais nodoklis nerezidentiem juridiskām personām;
4. pielikums - maksājumi par papildu labumiem bez darba algas (fringe benefit);
5. pielikums - ziedojumi, dāvanas, izklaides izdevumi;
6. pielikums - ar saimniecisko darbību nesaistīti izdevumi, citi maksājumi no pastāvīgās pārstāvniecības;

7. pielikums - dividenžu izmaksas, izmaksas no pamatkapitāla, izmaksāta cita peļņa.

Aizpildot 1. pielikumu, norādāms aprēķinātais sociālais nodoklis, ar sociālo nodokli apliekamie maksājumi, ieturētais ienākuma nodoklis, ar ienākuma nodokli apliekamie maksājumi, norādot maksājumu veidus (kodus), ieturētā bezdarba apdrošināšanas prēmija, ienākums, no kura aprēķināma bezdarba apdrošināšanas prēmija, kā arī obligātās iemaksas pensiju fondā. Nedaudz mazāk detalizēti norādāma informācija arī 2. pielikumā.

Atkarībā no tā, kādi ienākumi un nodokļi tiek deklarēti (kādas TSD deklarācijas pielikumi tiek aizpildīti), var būt nepieciešams aizpildīt līdz 12 pārskatiem, kur detalizēti jānorāda attiecīgā informācija. Praksē pārsvarā nepieciešams aizpildīt INF 1 un INF 14 pārskatus. Pastāv šādi INF pārskati:

- ▶ INF 1 - izmaksātās dividendes vai cita peļņa, pamatkapitāla izmaksas;
- ▶ INF 2 - hipotekārā kredīta procenti;
- ▶ INF 3 - izglītības izdevumi;
- ▶ INF 4 - saņemtās dāvanas un ziedojumi;
- ▶ INF 5 - papildu apdrošināšanas prēmijas;
- ▶ INF 6 - brīvprātīgi veiktās iemaksas pensiju fondā;
- ▶ INF 9 - izmantotās dāvanas un ziedojumi;
- ▶ INF 11 - neapliekamas dividendes un cita uzkrātā peļņa;
- ▶ INF 12 - nerezidentiem izmaksātie procenti;
- ▶ INF 14 - privāta autotransporta izmantošana gada periodā;
- ▶ INF 15 - par darījumiem ar nekustamo īpašumu;
- ▶ INF 16 - rezidentiem izmaksātie procenti un segtā apdrošināšana.

Deklarācijas iesniedzamas elektroniski. Attaisnojuma dokumenti jā saglabā 7 gadus.

Pēc personas pieprasījuma līdz nākamā gada 1. februārim sagatavojama un izsniedzama TSM veidlapa, kas ir apliecinājums par rezidentam - fiziskai personai veiktajām izmaksām, ieturēto ienākuma nodokli un VSAOI. Veidlapas pirmajā daļā norādāms izmaksātais ienākums, tā veids (norādot arī ienākuma veida kodu), apliekamais apmērs, izmaksas datums, nodokļa likme un ieturētā ienākuma nodokļa summa. Veidlapas otrajā daļā norādāmas obligātās iemaksas pensiju fondā (atsevišķi - no vecāku pabalsta aprēķinātās), samaksātā bezdarba apdrošināšanas prēmija, ar sociālo nodokli apliekamais ienākums un ieturētais sociālais nodoklis.

Pēc personas pieprasījuma līdz nākamā gada 1. februārim sagatavojama un izsniedzama TSM1 veidlapa, kas ir apliecinājums par nerezidentam - fiziskai personai veiktajām izmaksām, ieturēto ienākuma nodokli un VSAOI. Veidlapas pirmajā daļā norādāms izmaksātais ienākums, tā veids (norādot arī ienākuma veida kodu), apliekamais apmērs, izmaksas datums, nodokļa likme un ieturētā ienākuma nodokļa summa. Veidlapas otrajā daļā norādāma samaksātā bezdarba apdrošināšanas prēmija, ar sociālo nodokli apliekamais ienākums un ieturētais sociālais nodoklis.

Pēc personas pieprasījuma līdz nākamā gada 1. februārim sagatavojama un izsniedzama arī TM1 veidlapa par juridiskajām personām nerezidentiem veiktajām izmaksām un ieturēto ienākuma nodokli. Atšķirībā no TSM1 veidlapas, šajā nav otrā daļa, kurā tiek norādīts ieturētais sociālais nodoklis.

Nodokļu maksātāju iesniegumu sagatavošanas atvieglošanai ir izveidotas dažādas iesniegumu veidlapas:

- ▶ TM3 par nodokļu konvencijas piemērošanu, lai novērstu dubultu aplikšanu ar nodokļiem;
- ▶ R par rezidences noteikšanu;
- ▶ R2 par nerezidentu darbības uzsākšanu Igaunijā ar filiāles vai patstāvīgās pārstāvniecības starpniecību, kas nav ierakstīta Komercreģistrā vai par nerezidentu darba devēju;
- ▶ un citas veidlapas.

Pasākumi administratīvā sloga mazināšanai

Igaunijā administratīvā sloga samazināšanas programma sākās 2005. gadā. Par administratīvā sloga mazināšanu komersantiem ir atbildīga Ekonomikas un komunikācijas ministrija.⁵ Lai samazinātu personu administratīvo slogu, Igaunija ieviesa aizliegumu valsts iestādēm atkārtoti ievākt vienus un tos pašus datus un veidot datubāzes ar dublējošiem datiem, kas tika noteikts Publiskās informācijas likuma 43. pantā. 2001. gadā tika izveidota sistēma (X-road), kurā tika apvienotas visas eksistējošās datubāzes un izveidota vienota pieeja un datu apmaiņa starp 66 datubāzēm. Arī Igaunijas nodokļu un muitas administrācija aktīvi iesaistās šajos projektos, lai nodrošinātu elektronisku informācija apmaiņu ne tikai starp valsts iestādēm, bet arī ar iedzīvotājiem. No 2010. gada arī uzņēmumu gada pārskati iesniedzami tikai elektroniskā formā un valsts nevar vēlreiz pieprasīt datus, kas jau ir ietverti gada pārskatā vai atrodas citās datubāzēs.⁶

Ar iedzīvotāja identifikācijas karti iespējams piekļūt E-Nodokļu administrācijas (un E-Muitas administrācijas) sistēmai (līgums par piekļuvi jāslēdz tikai komersantiem). Šī sistēma ieviesta kopš 2000. gada un nodrošina ātru un vienkāršu pakalpojumu saņemšanu visas diennakts laikā. 2008. gadā kopumā 95% no nodokļu administrācijas klientiem ir izmantojuši šo sistēmu, plaši izmantojot elektronisku deklarāciju iesniegšanu:

- ▶ UIN, VSAOI un IIN ieturējumi - 96,8%;
- ▶ PVN - 97,6%;
- ▶ IIN deklarācijas - 92,4%;
- ▶ Muitas deklarācijas - 99,8%.⁷

Elektroniskā sistēma ļauj lielā mērā jau aizpildīt TDS veidlapas ailes (vienā veidlapā apvienotas ieturētā IIN, VSAOI un UIN deklarācijas kopā ar 7 pielikumiem un papildu pielikumiem) ar nodokļu administrācijas rīcībā esošo informāciju.⁸ Elektroniskā deklarāciju iesniegšana ievērojami samazina laiku, kāds tiek patērēts deklarācijas iesniegšanai, kā arī tiek samazinātas kļūdu iespējas.⁹ Pētījumā tika konstatēts, ka PVN deklarācijas iesniegšanas laiks samazinās par 63 minūtēm (katru mēnesi), ja tā tiek iesniegta elektroniski.¹⁰ Savukārt

⁵ http://www.egoprise.eu/fileadmin/Achievements/AdmBurd_BSR-Countries_Final_Report_Version_1.1.pdf - 22. lpp.

⁶ http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/admin_burden/best_practice_report/docs/bp_report_signature_en.pdf - 45. lpp.

⁷ http://www.google.co.uk/url?q=http://www.riserid.eu/fileadmin/user_upload/Datei/5_konferenz/S4_09_Estonian_Tax_and_Customs_Board_K_Aleksandrov.pps&sa=U&ei=YN1SUdiHCYbKswa2y4GQAg&ved=OCBcQFJAA&usg=AFQjCNEKnfal8eEAikkISU5mX82oa4zNtg

⁸ Tarmo Kalvet, Marek Tiits, Hille Hinsberg (toimetajad). *E-teenuste kasutamise tulemuslikkus ja mõju*. Tallinn: Balti Uuringute Instituut ja Poliitikauuringute Keskus Praxis, 2013. - 76. lpp.

⁹ *Ibid.* 78. lpp

¹⁰ *Ibid.* 78.-79. lpp

TDS deklarācijas iesniegšana elektroniskā formā aizņem par 90 minūtēm mazāk nekā papīra formā. Arī TDS deklarācija iesniedzama katru mēnesi.¹¹ Tātad elektronisku, jau ar iepriekš piedāvātiem datiem aizpildītu, PVN un TDS deklarāciju iesniegšana katru mēnesi vidēji ietaupīs 153 minūtes laika.

Salīdzinājums ar Latviju

PVN

Attiecībā uz administratīvajām prasībām PVN jomā, Igaunijā ir ievērojami zemāks reģistrēšanās sliekšnis nekā Latvijā, kas Igaunijā rada potenciālu papildu slogu PVN jomā. Salīdzinot ar Igauniju, kur taksācijas periods ir tikai kalendārais mēnesis, Latvijā taksācijas periodi ir noteikti elastīgāki (mēnesis/ceturksnis/pusgads), ņemot vērā darījumu vērtību un darījumus ES teritorijā. Arī Lietuvā ir elastīga pieeja taksācijas periodu noteikšanā.

Analizējot PVN deklarācijas formu, secināms, ka Latvijā, salīdzinot ar Igauniju, PVN deklarācijas pielikumos norādāma daudz detalizētāka informācija, jo Igaunijā pielikumā nepieciešams deklarēt tikai preču piegādes un sniegtos pakalpojumus ES. Savukārt Latvijā ir iesniedzams arī pārskats par priekšnodokļa un nodokļa summām (PVN1), kurā norādāma detalizēta informācija par iekšzemē iegādātajām precēm un saņemtajiem pakalpojumiem, par precēm un pakalpojumiem, kas saņemti no ES dalībvalstīm, par piegādātajām precēm un sniegtajiem pakalpojumiem, kas ievērojami palielina deklarācijas apjomu un sagatavošanas laiku un resursus, salīdzinot ar Igauniju.

PVN deklarācijas iesniegšanas termiņš ir vienāds, bet Igaunijā ir par 2 gadiem ilgāks attaisnojuma dokumentu glabāšanas posms.

Tabula Nr. 2-7 Igaunijā iesniedzamie PVN dokumenti

	Iesniedzamie dokumenti	Iesniegšanas periodiskums	Iesniegšanas termiņš	Glabāšanas laiks
Latvija	1 deklarācija + 7 pielikumi	mēnesis / ceturksnis / pusgads	20 dienu laikā	5 gadi
	1 deklarācija	gads	1. maijs	
Igaunija	1 deklarācija + 2 pielikumi (t.sk. 1 korekcijām)	mēnesis	20 dienu laikā	7 gadi

UIN, IIN un VSAOI

Ņemot vērā atšķirīgo UIN maksāšanas kārtību Igaunijā, administratīvo prasību raksturs un apjoms ar Latvijas situāciju UIN jomā nav objektīvi salīdzināms.

Kopumā Igaunijā IIN un VSAOI deklarēšanas vajadzībām ir sniedzama ar Latviju samērā līdzīga informācija. Atšķirībā no Latvijā sniedzamā ziņojuma, TSD deklarācijā nav norādāms obligāto iemaksu veikšanas datums un nostrādāto stundu skaits. Ja tiek pieprasīts TSM vai TSM1 apliecinājums, tad tajā norādāms ienākuma izmaksāšanas datums, līdzīgi kā Latvijas paziņojumā par fiziskajai personai izmaksātajām summām.

¹¹ Ibid. 79.-80. lpp.

Tabula Nr. 2-7 Igaunijā iesniedzamie UIN, IIN un VSAOI dokumenti

	Iesniedzamie dokumenti	Iesniegšanas periodiskums	Iesniegšanas termiņš	Glabāšanas laiks
Latvija	UIN: 1 deklarācija + 6 pielikumi + avansa aprēķins	gads	mēneša laikā pēc uzņēmuma gada pārskata apstiprināšanas	5 gadi
	IIN / VSAOI: 1 ziņojums	mēnesis	tiek noteikts	
	IIN: 1 paziņojums	gads vai pēc pieprasījuma	1. februāris vai pēc pieprasījuma	
Igaunija	1 deklarācija + 7 pielikumi (+ 12 pārskati)	mēnesis	10 dienu laikā	7 gadi

Lietuva

Nodokļu normatīvo aktu noteiktās administratīvās prasības

PVN, IIN, UIN administrēšanu veic viena iestāde - Lietuvas nodokļu administrācija, savukārt VSAOI administrē atsevišķa iestāde - Lietuvas sociālās apdrošināšanas iestāde (SoDra). Administratīvās prasības noteiktas vispārējā likumā par nodokļiem, speciālajos nodokļu likumos un grāmatvedības likumos.

PVN

Reģistrēšanās PVN vajadzībām nepieciešama, ja 12 mēnešu periodā apliekamie darījumi pārsniedz LTL 155 000 (EUR 44 891). Pamatā deklarācijas iesniedzamas līdz nākamā mēneša 25. datumam. Uzņēmumi, kuru iepriekšējā gada apgrozījums nepārsniedz LTL 200 000 (EUR 57 924), kā arī jaundibinātie uzņēmumi, kuri neplāno pārsniegt šo sliekšni, var prasīt kā taksācijas periodu noteikt pusgadu. Nodokļu administrācijai iespējams lūgt notiek citus taksācijas periodus, ja tam ir pamatota nepieciešamība. Ja kalendārā gada beigās nepieciešams veikt priekšnodokļa korekcijas, tad ir jāiesniedz gada deklarācija līdz nākamā gada 1. oktobrim.

Kopā ar taksācijas perioda deklarāciju līdz katra mēneša 25. datumam nepieciešams sniegt pārskatu par pārdotajām precēm vai sniegtajiem pakalpojumiem ES PVN maksātājiem, ja to piegādes/sniegšanas vieta ir cita ES dalībvalsts. Pārskatā norādāma darījuma partnera informācija un darījumu summas. Nav nepieciešams iekļaut darījumus, kuri nav apliekami vai apliekami ar 0% likmi.

Sākot no 2012. gada 22. janvāra tika likvidēta nepieciešamība aizpildīt atsevišķu pašapliekamā PVN (*reverse charge VAT*) reģistra žurnālu, kurā bija nepieciešams reģistrēt darījumus, norādot darījumu partnera nosaukumu, reģistrācijas kodu, saņemtās preces/pakalpojumus, dokumentu, kas apliecina darījumu, tā numuru un datumu, darījuma brīdi, apliekamo summu, maksājamo PVN. Turklāt, atsevišķās sadaļās bija nepieciešams norādīt atsevišķu veidu darījumus (piemēram, metāllūžņu vai kokmateriālu darījumus, saņemtās preces/pakalpojumus no bankrotā vai likvidācijā esošiem nodokļu maksātājiem u.c.). Šobrīd nepieciešams reģistrēt saņemtos un izsniegtos PVN rēķinus, bet atsevišķs pašapliekamā PVN reģistrs nav nepieciešams.

Attaisnojuma un grāmatvedības dokumenti jāuzglabā 10 gadus.

UIN

UIN deklarācijā aizpildāmas aptuveni 100 ailes, kas ir līdzvērtīgi Latvijas UIN deklarācijā sniedzamajam informācijas apjomam. Avansa UIN deklarācija satur UIN avansa maksājumu aprēķinu, ko var veikt pēc vairākām metodēm.

UIN deklarācijai var būt nepieciešams aizpildīt līdz 3 pielikumiem. C pielikums aizpildāms, ja ir ārvalstī gūts ienākums un ir iespējams kreditēt Lietuvā maksājamo UIN. E pielikums aizpildāms, ja tiek izmaksātas neapliekamas dividendes. K pielikums aizpildāms, ja saņemti ienākumi no ārvalsts personas ar izšķirošu ietekmi.

Atsevišķos gadījumos var būt nepieciešams iesniegt citus pārskatus, piemēram, gadījumos, ja izmaksātas vai saņemtas apliekamas dividendes, notikuši darījumi starp saistītām sabiedrībām, izmaksāts ienākums ārvalsts personām, kā arī, ja nepieciešams iesniegt pārskatu par sabiedrībām ar izšķirošu ietekmi.

Sākot no 2011. gada vairs nav nepieciešams aizpildīt UIN deklarācijas B pielikumu par peļņu/zaudējumiem no darījumiem ar vērtspapīriem un atvasinātajiem finanšu instrumentiem, bet tagad šī informācija iekļaujama UIN deklarācijas 96. un 98. ailē.

VSAOI

Ikmēneša VSAOI atskaite (SAM) par darbiniekiem jāiesniedz SoDra līdz nākamā mēneša 15. datumam. SAM atskaitē norāda atskaites iesniedzēju, periodus un kopsummas. Atskaitei ir divi pielikumi, bet darba devējiem privātajā sektorā jāaizpilda tikai pirmais pielikums, kurā tiek norādītas apdrošinātās personas, ar nodokli apliekamā summa un samaksātais nodoklis. Gadījumos, ja tiek izmaksātas autoratlīdzības, tad izmaksātā summa un ieturētais nodoklis jādeklarē atsevišķi.

Sākot no 2010. gada¹² ikmēneša VSAOI atskaitē vairs nav nepieciešams iesniegt SAMF4 (Annex for budget funds financial statement) un SAMF41 (Annex for state social insurance contributions) pielikumus, jo šī informācija iestādei būs jau pieejama elektroniski. Šie pielikumi bija paredzēti, lai salīdzinātu aprēķināto un samaksāto nodokli.

SAM atskaites iesniegšanai izmantojama elektroniskā sistēma (EDAS). Īpaša uzmanība tiek pievērsta informācijas apmaiņai ar citām valsts iestādēm, lai nodrošinātu datu apmaiņu.¹³

IIN

Deklarācija iesniedzama līdz mēneša 15. datumam. Deklarācijai ir divi pielikumi - pirmais iesniedzams par rezidentiem, otrs - par nerezidentiem. Deklarācijā jānorāda ar nodokli apliekamā summa un ieturētais ienākuma nodoklis. Deklarācijā ir neliels sniedzamās informācijas apjoms.

Pasākumi administratīvā sloga mazināšanai

Komerccarbības vides uzlabošana, veicinot ekonomisko izaugsmi, ir viena no Lietuvas Nacionālajā reformu plānā noteiktajām galvenajām strukturālajām reformām. Viens no reformu būtiskajiem elementiem ir administratīvā sloga mazināšana, kas ietver arī administratīvā sloga mazināšanu nodokļu administrācijas jomā.

2009. gadā tika izveidota Komerccarbības vides uzlabošanas komisija, kas sastāvēja galvenokārt no komersantu pārstāvjiem. 2010. gadā tika aktīvi uzsākta administratīvā sloga samazināšanas pasākumu ieviešana. Tika izvērtēti normatīvie akti un iesniegti 150 normatīvo aktu grozījumi. 2011. gadā administratīvais slogs tika novērtēts naudas izteiksmē. Aptuveni 60 ierēdņi tika apmācīti administratīvā sloga noteikšanā, aprēķināšanā un analīzē. Tika sagatavoti priekšlikumi administratīvā sloga samazināšanai par 30% līdz 2013. gadam. Tika ieviesti arī 90 steidzami pasākumi.¹⁴

2012. gadā tika realizēts administratīvā sloga mazināšanas darbību plāns, kurš noteica 24 pasākumus. Plāns tika izstrādāts, pamatojoties uz Eiropas Komisijas metodoloģiju, un vērsts uz 7 galvenajām nozarēm, kā vienu no tām aptverot arī nodokļu administrāciju.¹⁵ No 2012. gada 1. marta ir noteikta obligāta normatīvo aktu grozījumu administratīvā sloga izvērtēšana. Ekonomikas ministrija izvērtē grozījumus, kas var ietekmēt administratīvo slogu.¹⁶

2013. gada 1. jūlijā stāties spēkā Likums par administratīvā sloga mazināšanu, nosakot:

- ikgadējo administratīvā sloga mazināšanas plānu apstiprināšanu valdībā;

12 Order No V-766 of 24 December 2009 of the Director of the State Social Insurance Fund Board on the Approval of the Rules for Submitting Notification SAM on the Insured Persons for a Reporting Period (Official Gazette (Valstybės Žinios), No 157-7126)

13 <http://www.sodra.lt/get.php?f.3962> – 28. lpp.

14 http://www.ukmin.lt/en/business_environment/better_regulation_in_lithuania

15 http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nd/nrp2012_lithuania_en.pdf - 13. lpp.

16 http://www.ukmin.lt/en/business_environment/better_regulation_in_lithuania

- ▶ Saprātīga regulējuma uzraudzības komisijas (Smart Regulation Supervision Commission) izveidi;
- ▶ pienākumu arī pašvaldībām samazināt administratīvo slogu.¹⁷

Turpmākas iniciatīvas noteiktas Publiskās administrācijas pilnveides programmā 2012.-2020. gadam. Tiek plānots paplašināt elektronisko pakalpojumu sniegšanu un one-stop-shop principa ieviešanu, kā arī turpināt normatīvo aktu pilnveidošanu un administratīvā sloga samazinājuma novērtēšanu.¹⁸

Attiecībā uz nodokļu administratīvā sloga mazināšanu, tika veikti grozījumi, samazinot sniedzamo deklarāciju un pārskatu skaitu:

- ▶ atcelta nepieciešamība vest PVN darījumu žurnālu, aizstājot to ar elektronisku PVN rēķinu reģistru;
- ▶ atcelts UIN deklarācijas B pielikums par peļņu/zaudējumiem no darījumiem ar vērtspapīriem un atvasinātajiem finanšu instrumentiem;
- ▶ atcelti divi VSAOI atskaites pielikumi.

Salīdzinājums ar Latviju

PVN

PVN reģistrācijas sliekšnis ir līdzīgs Latvijā noteiktajam. Attiecībā uz PVN deklarēšanu, Lietuvā deklarāciju iesniegšanas termiņš ir garāks, nekā Latvijā un Igaunijā, tiek pieļauts arī noteikt elastīgākus taksācijas periodus, atkāpjoties no viena mēneša taksācijas perioda, kā tas ir Igaunijā. PVN deklarācijā pēc satura iekļaujama ļoti līdzīga informācija, kā tas ir Latvijā, bet PVN deklarācijai Lietuvā ir daudz mazāk pielikumu. Kopā ar PVN deklarāciju nepieciešams iesniegt un deklarēt preču piegādes un sniegtos pakalpojumus ES (arī korekcijas tiek veiktas vienā veidlapā, bet nākamajā taksācijas periodā), savukārt pārskats par priekšnodokļa un nodokļa summām un cita informācija nav jāsniedz.

Tabula Nr. 2-9 Lietuvā iesniedzamie PVN dokumenti

	Iesniedzamie dokumenti	Iesniegšanas periodiskums	Iesniegšanas termiņš	Glabāšanas laiks
Latvija	1 deklarācija + 7 pielikumi	mēnesis / ceturksnis / pusgads	20 dienu laikā	5 gadi
	1 deklarācija	gads	1. maijs	
Lietuva	1 deklarācija + 1 pielikums	mēnesis / pusgads / cits	25 dienu laikā	10 gadi

¹⁷ <http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/treciokas.pdf>

¹⁸ http://www.ukmin.lt/en/business_environment/better_regulation_in_lithuania

	1 deklarācija + 2 pielikumi (par nekustamā īpašuma izmantošanu)	gads	1. oktobris	
--	--	------	-------------	--

UIN

UIN deklarācijas iesniegšanas un sagatavošanas prasības Latvijā un Lietuvā ir līdzīgas, sniedzamais informācijas apjoms ir līdzvērtīgs. Būtiskas atšķirības nav konstatējamas, izņemot tās, kas saistītas ar nacionālo normatīvo aktu atšķirībām ar UIN apliekamā ienākuma noteikšanā.

Tabula Nr. 2-10 Lietuvā iesniedzamie UIN dokumenti

	iesniedzamie dokumenti	iesniegšanas periodiskums	iesniegšanas termiņš	Glabāšanas laiks
Latvija	1 deklarācija + 6 pielikumi + avansa aprēķins	gads	mēneša laikā pēc uzņēmuma gada pārskata apstiprināšanas	5 gadi
Lietuva	1 deklarācija + 3 pielikumi + avansa aprēķins	gads	15 dienu laikā	7 gadi

IIN un VSAOI

Lietuvā, atšķirībā no Latvijas, sniedzami atsevišķi pārskati un deklarācijas par IIN un VSAOI, jo ar šo nodokļu administrēšanu nodarbojas atsevišķas iestādes. Latvijā informācija par ieturēto IIN un VSAOI sniedzama vienotā ziņojumā, kas atvieglo administratīvo slogu. Pārskatos un ziņojumos par IIN un VSAOI būtiskas atšķirības nav identificējas, bet Lietuvā sniedzamais informācijas apjoms VSAOI atskaitēs ir ļoti neliels, piemēram, nav nepieciešams norādīt obligāto iemaksu veikšanas datumu un nostrādāto stundu skaitu.

Tabula Nr. 2-10 Lietuvā iesniedzamie IIN / VSAOI dokumenti

	iesniedzamie dokumenti	iesniegšanas periodiskums	iesniegšanas termiņš	Glabāšanas laiks
Latvija	IIN un VSAOI: 1 ziņojums	mēnesis	tiek noteikts	5 gadi
	IIN: 1 paziņojums	gads vai pēc pieprasījuma	1. februāris vai pēc pieprasījuma	

Lietuva	VSAOI: 1 pārskats + 1 pielikums	mēnesis	15 dienu laikā	7 gadi
	IIN: 1 deklarācija + 1 pielikums	mēnesis	15 dienu laikā	

Secinājumi par starptautisko praksi

PVN administrēšanas jomā ir nepārprotami secināms, ka gan Lietuvā, gan Igaunijā PVN deklarēšana ir ar ievērojami mazāku administratīvo slogu, proti, lai gan PVN deklarāciju saturs ir salīdzināms un analogs, tomēr PVN deklarēšanai Latvijā ir nepieciešams iesniegt daudz vairāk informācijas PVN deklarācijas pielikumos, kas praksē ievērojami palielina administratīvo slogu PVN jomā. Igaunijā un Lietuvā PVN deklarācijas pielikumā vienīgi sniedzama informācija par preču piegādēm un sniegtajiem pakalpojumiem ES. Pārējā informācija sniedzama PVN deklarācijā. Tajā pašā laikā, Latvijā tiek pieļauta elastīgāka pieeja taksācijas periodu noteikšanā nekā Igaunijā, kā arī Latvijā ir augstākais PVN reģistrēšanās sliekšnis, kas samazina administratīvo slogu nelieliem komersantiem.

Izanalizējot Lietuvas veiktos pasākumus administratīvā sloga samazināšanai PVN jomā, tika konstatēts, ka Lietuvā atcelts PVN darījumu žurnāls, aizstājot to ar elektronisku PVN rēķinu reģistru. Salīdzinot ar Latviju, tika konstatēts, ka Latvijā nepastāv prasība NM veikt PVN rēķinu reģistrāciju PVN rēķinu uzskaites žurnālā. Līdz ar to netiek ieteikta Lietuvas prakses pārņemšana šajā jomā, jo PVN rēķinu uzskaites žurnāla ieviešana Latvijā nevis samazinātu, bet gan palielinātu NM administratīvo slogu.

Ieteikums administratīvā sloga mazināšanai PVN jomā un pasākumi, kas būtu veicami, lai samazinātu PVN deklarācijas pielikumu skaitu Latvijā atbilstoši Lietuvas un Igaunijas labākajai praksei: atcelt PVN deklarācijas pielikumu PVN1, uzliekot attiecīgās informācijas ievākšanas pienākumu nodokļu administrācijai attiecīgu kontroles pasākumu ietvaros.

Ņemot vērā atšķirīgo UIN maksāšanas kārtību Igaunijā, administratīvo prasību raksturs un apjoms ar Latvijas situāciju nav objektīvi salīdzināms. Salīdzinot UIN deklarācijas iesniegšanas un sagatavošanas prasības Latvijā un Lietuvā, tika konstatēts, ka sniedzamais informācijas apjoms ir līdzvērtīgs un būtiskas atšķirības nav konstatējamas, izņemot tās, kas saistītas ar nacionālo normatīvo aktu atšķirībām ar UIN apliekamā ienākuma noteikšanā.

Attiecībā uz IIN un VSAOI deklarēšanas un ziņošanas pienākumiem Lietuvā nav identificējami izteikti labās prakses piemēri, jo administratīvās prasības ir samērā līdzīgas. Atšķirīga prakse eksistē Igaunijā, kur UIN, IIN un VSAOI deklarēšanas procedūras ir apvienotas vienā procesā, izveidojot vienotu pieeju. Savukārt Lietuvā IIN un VSAOI paziņojumi iesniedzami atsevišķi atsevišķām iestādēm.

Gan Lietuvā, gan Igaunijā atskaitēs, salīdzinot ar Latviju, sniedzams mazāks informācijas apjoms, proti, ne Lietuvā, ne Igaunijā VSAOI atskaitēs nav jānorāda obligāto iemaksu veikšanas datums un nostrādāto stundu skaits.

Ieteikums administratīvā sloga mazināšanai IIN un VSAOI jomā: izslēgt ziņojuma par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām no darba ņēmēju darba ienākumiem,

iedzīvotāju ienākuma nodokli un uzņēmējdarbības riska valsts nodevu pārskata mēnesī 10. un 11. aili.

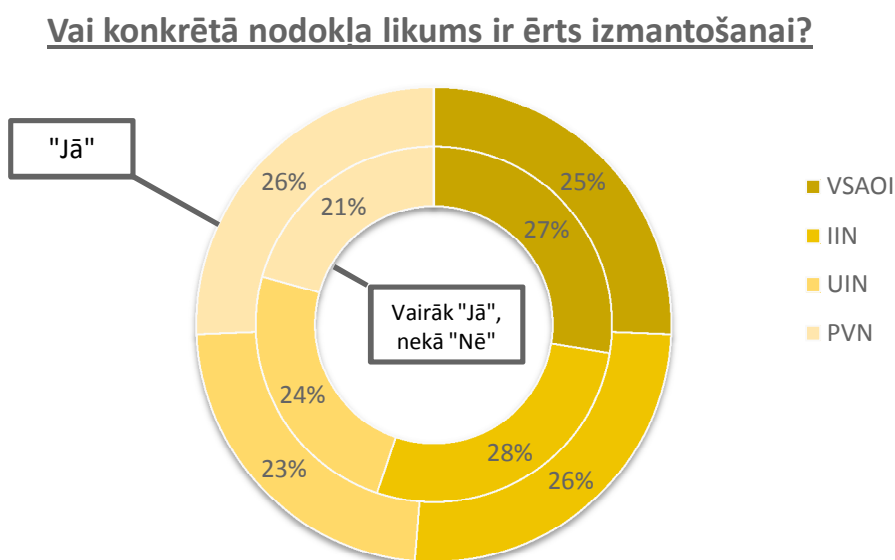
3. Kopsavilkums un secinājumi

3.1. Administratīvo prasību, kas izriet no PVN, IIN, UIN, VSAOI jomu regulējuma, kavējošā ietekme uz uzņēmējdarbību

Ziņojuma mērķis bija identificēt pārlietu birokrātiskas un administratīvo slogu radošas normatīvo aktu prasības, veicot Latvijas normatīvo aktu analīzi nodokļu jomā, kā arī veicot Latvijas komersantu intervēšanu, lai noskaidrotu uzņēmēju viedokli par iespējām samazināt administratīvo prasību nodokļu jomā kavējošo ietekmi uz uzņēmējdarbību.

Pētījuma ietvaros tika analizēts, vai dažādu nodokļu normatīvie akti, tai skaitā likumi ir skaidri un ērti izmantošanai, lai noteiktu respondentu attieksmi un sadalījumu attiecībā uz PVN, UIN, IIN, un VSAOI. Attēlā 3-1 ir salīdzināma nodokļu maksātāja attieksme pret likuma saprotamību un ērtumu izmantošanai.

Attēls 3-1

Kā redzams attēlā, respondenti uzskata, ka IIN likums ir visērtākais lietošanai, un 54% no aptaujātajiem respondentiem atbildēja pozitīvi par tā lietošanas ērtumu. Nākamais nodoklis no pozitīvo atbilžu aspekta bija VSAOI, par kuru kopumā 52% no aptaujātajiem respondentiem uzskatīja, ka minētie normatīvie akti ir saprotami un ērti lietošanai. Pēc tam sekoja PVN un UIN likumi un normatīvie akti, attiecībā uz kuriem 47% no aptaujātajiem respondentiem uzskata, ka normatīvie akti ir saprotami un ērti lietošanai. Kā traucējošas pamatā tika minētas grūtības darbā ar atsaucēm uz citiem likuma pantiem, tomēr kopumā attieksme bija pozitīva, saprotot, ka apjomīgu likumu izklāsts nevar tikt pasniegts vienkāršotā veidā. Tika negatīvi atzīmēts lielais MK noteikumu skaits, izsakot vēlmi likuma skaidrojumus, pēc iespējas, apvienot mazākā skaitā skaidrojošo dokumentu.

PVN jomā pozitīvā (atbildes „Jā” un „Vairāk „Jā” nekā „Nē””) un negatīvā (atbildes „Nē” un „Vairāk „Nē” nekā „Jā””) vērtējuma sadalījums starp dažāda lieluma uzņēmumiem tika sniegts šādā sadalījumā - pozitīvās atbildes bija 50% lielo/vidējo, 67% mazo un 55% mikro uzņēmumu vidū. Līdz ar to no uzņēmuma lieluma aspekta nav vērojamas būtiskas viedokļu atšķirības. Apskatot attiecīgo sadalījumu no pārstāvētās nozares viedokļa, tika konstatēts,

ka pozitīvo atbilžu īpatsvars ražošanas, rūpniecības un eksporta uzņēmumu vidū ir lielāks (62%), salīdzinot ar uzņēmumiem, kuru pamatdarbība ir pakalpojumu sniegšana (33%) vai būvniecība (25%). Pozitīvo atbilžu zemo īpatsvaru būvniecības jomā var skaidrot ar neseniem PVN likuma grozījumiem attiecībā uz būvniecību, tādējādi atbilžu īpatsvars var mainīties uzņēmējiem pielāgojoties jaunajiem likuma noteikumiem.

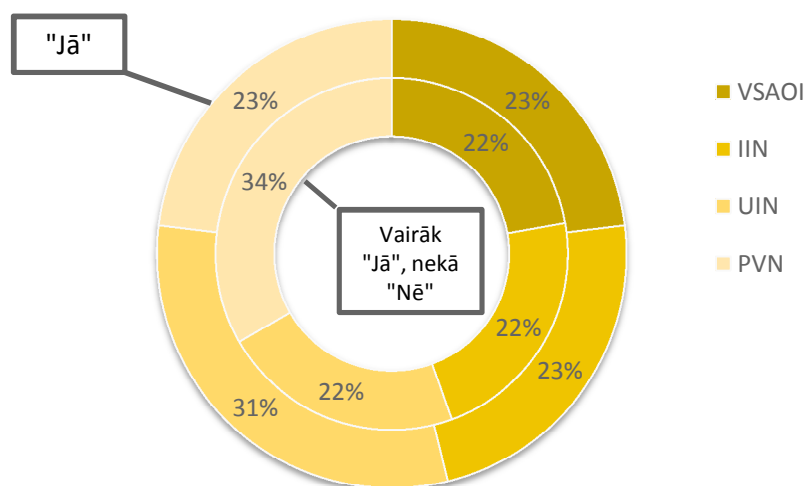
UIN jomā dažāda lieluma uzņēmumu vidū, pozitīvā vērtējuma attiecībā bija novērojams balanss un pozitīvs vērtējums tika sniegts šādā īpatsvarā: vidējie/lielie - 55%, mazie - 56%, mikro uzņēmumi - 52%. Apskatot attiecīgo sadalījumu no pārstāvētās nozares viedokļa, tika konstatēts, ka pozitīvo atbilžu īpatsvars pakalpojumu sniedzēju uzņēmumu vidū ir lielāks (67%), salīdzinot ar uzņēmumiem, kuru pamatdarbība ir ražošana, rūpniecība un eksports (54%) vai būvniecība (25%). Būvniecības sektora pārstāvji kā apgrūtinošu minēja grūtības darbā ar atsaucēm uz citiem likuma pantiem, nepietiekamus skaidrojumus likumā.

IIN jomā pozitīvā (atbildes „Jā” un „Vairāk „Jā” nekā „Nē””) un negatīvā (atbildes „Nē” un „Vairāk „Nē” nekā „Jā””) vērtējuma sadalījums no uzņēmumu lieluma viedokļa bija šāds: pozitīvo atbilžu pārsvars bija vidējo/lielo uzņēmumu vidū (60%), tam sekoja mazie uzņēmumi (59%) un mikro uzņēmumi (48%). Apskatot attiecīgo sadalījumu no pārstāvētās nozares viedokļa, tika konstatēts, ka pozitīvo atbilžu īpatsvars pakalpojumu sniedzēju uzņēmumu vidū ir lielāks (83%), salīdzinot ar uzņēmumiem, kuru pamatdarbība ir ražošana, rūpniecība un eksports (53%) vai būvniecība (33%). Iemesls būvniecības sektora pārstāvju salīdzinoši zēmam pozitīvo atbilžu īpatsvaram bija tāds pats, kā minēts augstāk attiecībā uz UIN jomu.

VSAOI jomā pozitīvā (atbildes „Jā” un „Vairāk „Jā” nekā „Nē””) un negatīvā (atbildes „Nē” un „Vairāk „Nē” nekā „Jā””) vērtējuma sadalījums no uzņēmumu lieluma viedokļa bija šāds: pozitīvo atbilžu pārsvars bija mazo uzņēmumu vidū (64%), tam sekoja lielie/vidējie uzņēmumi (60%) un mikro uzņēmumi (52%). Apskatot attiecīgo sadalījumu no pārstāvētās nozares viedokļa, ir redzams, ka pozitīvo atbilžu īpatsvars pakalpojumu sniedzēju uzņēmumu vidū ir lielāks (75%), salīdzinot ar uzņēmumiem, kuru pamatdarbība ir ražošana, rūpniecība un eksports (56%) vai būvniecība (42%).

Šī pētījuma ietvaros tika analizēta arī respondentu attieksme pret IIN, UIN, PVN un VSAOI nodokļu deklarēšanas biežumu un laiku. Intervijās respondenti tika aptaujāti, vai noteiktais deklarēšanas biežums un laiks ir ērts uzņēmuma darbībai.

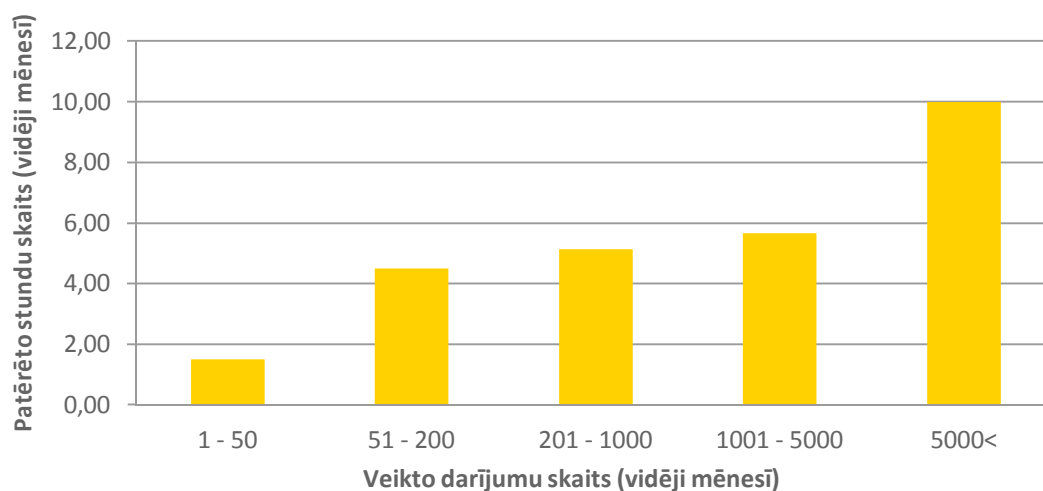
Vai konkrētā nodokļa deklarēšanas biežums un laiks ir ērts uzņēmuma darbībai?

Attēlā 3-2 ir redzams, ka vispozitīvākā attieksme vērojama PVN jomā, kur kopumā 57% no respondentiem atbildēja pozitīvi. UIN jomā kopumā 53% no respondentiem atbildēja pozitīvi. IIN un VSAOI jomās 45% no aptaujātajiem respondentiem atbildēja pozitīvi. Pozitīvā attieksme PVN jomā skaidrojama ar taksācijas perioda diferencēšanu atkarībā no darījumu vērtības un darījumiem ES teritorijā. Attiecībā uz UIN termiņš vērtēts pozitīvi, ņemot vērā to, ka minētā deklarācija iesniedzama vienu reizi gadā.

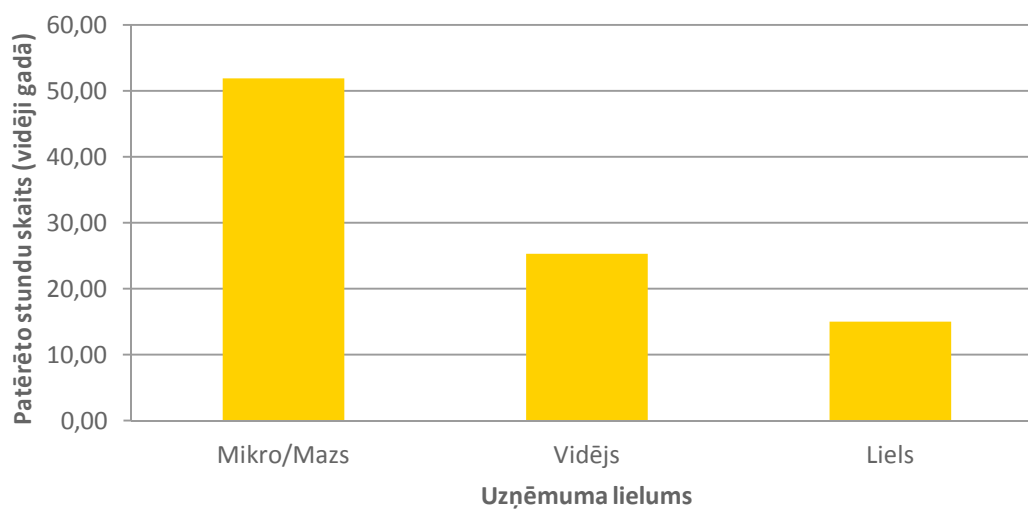
Attēls 3-3

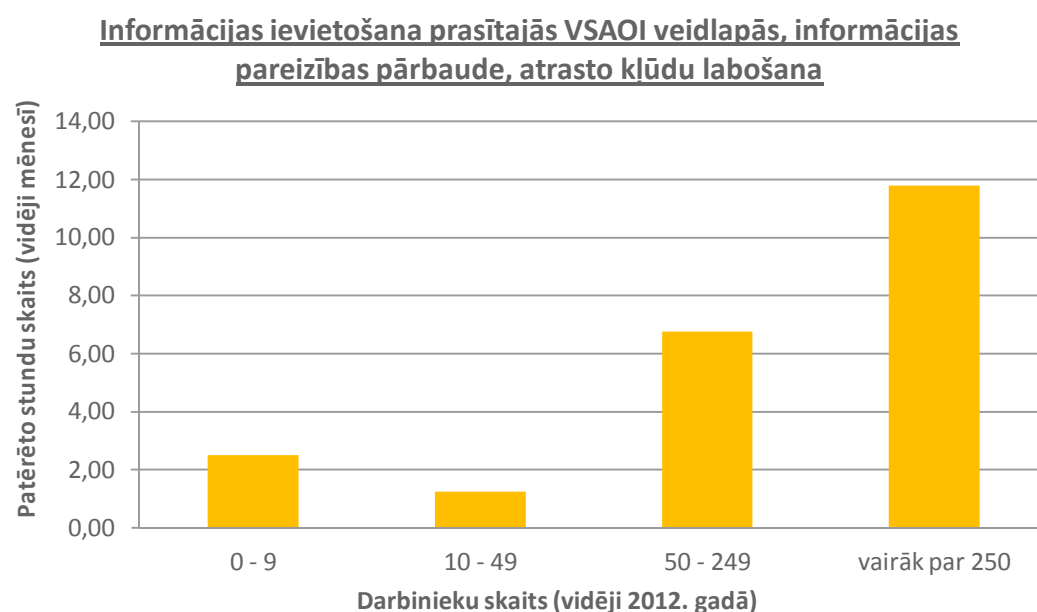
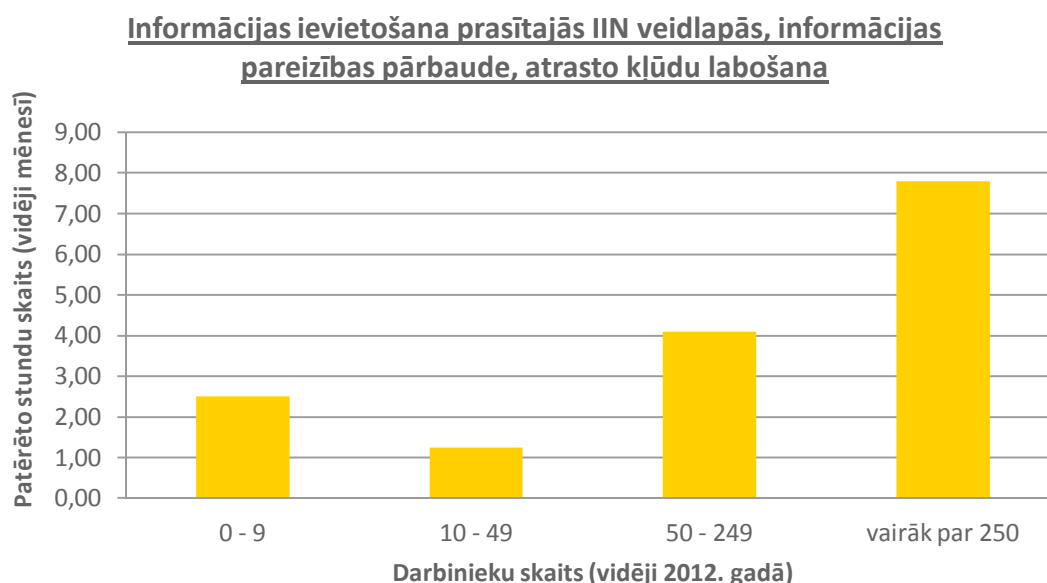
**Informācijas ievietošana prasītajās PVN veidlapās, informācijas
pareizības pārbaude, atrasto kļūdu labošana**

Attēls 3-4

**Informācijas ievietošana prasītajās UIN veidlapās, informācijas
pareizības pārbaude, atrasto kļūdu labošana**

Apskatot saņemto atbilžu sadalījumu attiecībā uz PVN uzņēmuma lieluma griezumā, apstiprinājās arī saikne starp darījumu skaitu un patērējamo laiku (nevis uzņēmuma lielumu un patērējamo laiku): jo vairāk darījumu, attiecīgi arī lielāks laika patēriņš. Atbilstoši, mikro un maziem uzņēmumiem, kuriem vidēji ir mazāks deklarējamo darījumu skaits, tika novērots mazāks kopējais laika patēriņš informācijas ievietošanai prasītajās PVN veidlapās, informācijas pareizības pārbaudei un atrasto kļūdu labošanai, salīdzinot ar vidējiem un lieliem uzņēmumiem. Tajā pašā laikā mikro un maziem uzņēmumiem ar lielāku darījumu skaitu, tika konstatēts augstāks laika patēriņš nekā lieliem un vidējiem uzņēmumiem ar mazāku darījumu skaitu. Līdz ar to netika konstatēta saikne starp laika patēriņu PVN deklarāciju aizpildīšanas jomā un uzņēmuma lielumu. Apskatot atbilstoši pārstāvētajam sektoram, tika konstatēts, ka būvniecības un pakalpojumu nozarēs pārsvarā ir salīdzinoši mazāks skaits darījumu, līdz ar to arī ir nepieciešams īsāks laiks minēto PVN veidlapu

aizpildīšanai, salīdzinot ar laika patēriņu šīm darbībām ražošanas, rūpniecības un eksporta uzņēmumu vidū.

Saistībā ar UIN, apskatot saņemto atbilžu sadalījumu atbilstoši pārstāvētajam sektoram, tika konstatēts, ka būvniecības un pakalpojumu nozarēs ir nepieciešams vidēji īsāks laiks UIN veidlapu aizpildīšanai, salīdzinot ar laika patēriņu šīm darbībām ražošanas, rūpniecības un eksporta uzņēmumu vidū.

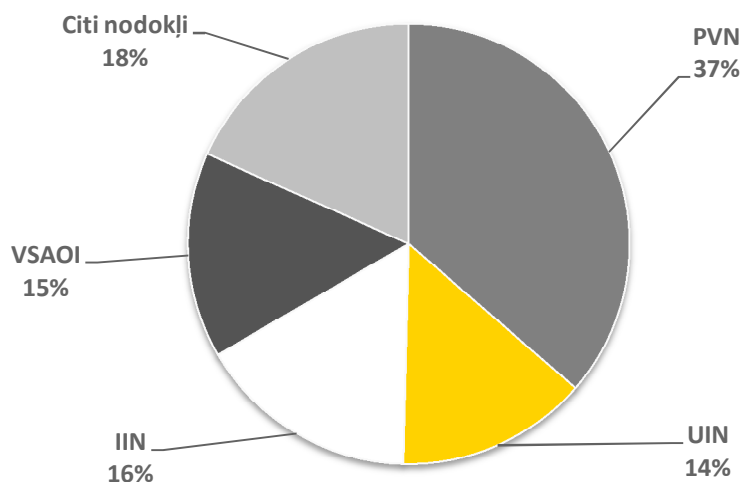
Apskatot saņemto atbilžu sadalījumu par IIN un VSAOI uzņēmuma lieluma griezumā, apstiprinājās iepriekš pamatā novērotā saikne starp uzņēmuma lielumu un patērējamo laiku informācijas ievietošanai attiecīgajās veidlapās: jo vairāk darbinieku, attiecīgi arī lielāks laika patēriņš. Atbilstoši, mikro un maziem uzņēmumiem, kuriem vidēji ir mazāks darbinieku skaits, tika novērots mazāks kopējais laika patēriņš informācijas ievietošanai prasītajās IIN un VSAOI veidlapās, salīdzinot ar vidējiem un lieliem uzņēmumiem.

Apskatot atbilžu sadalījumu atbilstoši pārstāvētajam sektoram, tika konstatēts, ka būvniecības un pakalpojumu nozarē pārsvarā ir salīdzinoši mazāks skaits darbinieku, līdz ar to arī ir nepieciešams īsāks laiks attiecīgo IIN un VSAOI veidlapu aizpildīšanai, salīdzinot ar laika patēriņu šīm darbībām ražošanas, rūpniecības un eksporta uzņēmumu vidū.

Sākotnēji tika apzināti laika resursi, kas nepieciešami PVN, IIN, UIN un VSAOI saistību izpildei, kā rezultātā tika konstatēts, ka lielākais laika patēriņš attiecībā pret citiem nodokļiem ir PVN saistību izpildei (Attēls 3 - 7).

Attēls 3 - 7

Konkrēto nodokļu normatīvo dokumentu atrašanai un piemērošanas izpētei veltītais laika patēriņš

PVN

Attiecīgi, arī lielākā daļa priekšlikumu tika saņemti administratīvā sloga samazināšanai PVN jomā gan attiecībā uz PVN deklarēšanas procesu, gan sadarbību ar VID PVN pārmaksu atgūšanā, gan attiecībā uz EDS sistēmas funkcionalitātes uzlabošanu PVN deklarāciju aizpildīšanā. Papildus, tika izpētīta starptautiskā prakse, kuras rezultātā tika secināts, ka Latvijas PVN deklarācijā norādāmā informācija ir visplašākā, salīdzinot ar kaimiņu valstīm - Lietuvu un Igauniju. Attiecībā uz informācijas dublēšanos tika konstatēts, ka vislielāko administratīvo slogu uzņēmējiem rada dubultas informācijas sniegšana CSP, kā rezultātā tika saņemti ieteikumi CSP izvērtēt iespēju statistikas datu apkopošanai izmantot uzņēmēju VID iesniegtos datus. Pētījuma laikā tika konstatēts, ka atbilstoši respondentu ieteikumiem

informācija, kura dublējas ar CSP statistikas pārskatos minēto informāciju, nav svītrojama no veidlapām PVN jomā, bet CSP būtu jāizvērtē iespējas savam darbam nepieciešamo informāciju iegūt no VID nevis NM. Rezultātā netika konstatētas iespējas šajā sakarā samazināt NM administratīvo slogu PVN jomā. Pētījuma laikā konstatēto informācijas dublēšanos būtu nepieciešams novērst, izslēdzot atsevišķas CSP administratīvās prasības, kuras saskaņā ar Tehnisko specifikāciju netika analizētas šī pētījuma ietvaros.

Rezultātā, attiecībā uz PVN tika konstatēts, ka pastāv šādas iespējas samazināt uzņēmēju administratīvo slogu PVN jomā:

- ▶ veikt izmaiņas normatīvajos aktos ar mērķi samazināt PVN deklarācijās sniedzamās informācijas apjomu un novērst nepieciešamību koriģēt PVN deklarācijas gadījumos, ja preču iegādes vai pakalpojumu saņemšanas rēķini tiek saņemti vēlākā periodā (Ziņojuma 2.sadaļā minētie priekšlikumi PVN-1, PVN-3, PVN-4, PVN-6, PVN-7);
- ▶ vienkāršot datu sniegšanas procesu, izveidojot VID iekšēju datu reģistru par komunikāciju ar NM ar mērķi novērst dublējošas informācijas pieprasīšanu no NM īsā laika periodā (piemēram, attiecībā uz darījumu pamatojumu ikmēneša PVN pārmaksas gadījumā) (Ziņojuma 2.sadaļā minētie priekšlikumi PVN-2, PVN-5);
- ▶ attīstīt EDS risinājumus PVN jomā, nodrošinot automatizētas datu ievades pareizības pārbaudes, datu pārskatāmību un informācijas ievades funkcionālus uzlabojumus (Ziņojuma 2.sadaļā minētie priekšlikumi EDS-1, EDS-8, EDS-9, EDS-10, EDS-11);

Detalizētāks apraksts par veicamajiem pasākumiem PVN jomā norādīts šī ziņojuma sadaļā *Administratīvo prasību raksturojums PVN jomā: problēmas un veicamie pasākumi*. Tāpat veicamie pasākumi PVN jomā aprakstīti ziņojuma sadaļās par EDS, starptautisko praksi un priekšlikumiem uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumiem.

UIN

UIN jomā, atbilstoši aptaujāto respondentu viedoklim, lielākās administratīvās problēmas sagādā atbilstošu dokumentu noformēšana nodokļu konvencijās un ES direktīvās noteikto atvieglojumu piemērošanai attiecībā uz maksājumiem nerezidentiem, kā arī informācijas atklāšana VID par darījumiem ar saistītiem uzņēmumiem. Attiecībā uz informācijas dublēšanos, respondenti norādīja uz daļēju informācijas pārklāšanos UIN deklarācijas 2. pielikumā un atkarības pārskatā. Tomēr jāatzīst, ka, ņemot vērā šo dokumentu mērķi un tikai daļēju informācijas pārklāšanos, UIN deklarācijas 2. pielikuma atcelšana VID liegtu iespēju saņemt informāciju par NM izmantotajām tirgus vērtības noteikšanas metodēm un darījumiem ar saistītiem ārvalstu un vietējiem uzņēmumiem, kas nav koncerna dalībnieki. Izvērtējot starptautisko praksi Igaunijā un Lietuvā, tika konstatēts, ka Latvijas UIN sistēma nav salīdzināma ar Igaunijas UIN sistēmu, kā rezultātā Igaunijas prakse nav izmantojama labākās starptautiskās prakses apzināšanai attiecībā uz Latvijas UIN deklarēšanas prasībām. Attiecībā uz Lietuvu netika konstatēti labās prakses piemēri UIN jomā.

Rezultātā, attiecībā uz UIN tika konstatēts, ka pastāv šādas iespējas samazināt uzņēmēju administratīvo slogu UIN jomā:

- ▶ veikt izmaiņas normatīvajos aktos ar mērķi atvieglot nodokļu konvencijās noteikto atvieglojumu piemērošanas procesu un atcelt UIN likuma normas, kas rada dubultu nodokļu uzlikšanu un papildu administratīvo slogu dubultās nodokļu uzlikšanas novēršanai (Ziņojuma 2.sadaļā minētais priekšlikums UIN-1);
- ▶ vienkāršot datu sniegšanas procesu, nosakot, ka UIN deklarācijas 2. pielikums iesniedzams tikai par darījumiem, kuri pārsniedz 10 000 latu, darījumu sliekšni nosakot atbilstoši likumā „Par nodokļiem un nodevām” noteiktajām prasībām attiecībā uz darījumiem starp saistītiem uzņēmumiem, kā arī citi priekšlikumi saistībā ar UIN (Ziņojuma 2.sadaļā minētie priekšlikumi UIN-2, UIN-3, UIN-4, UIN-5);
- ▶ attīstīt EDS risinājumus UIN jomā, nodrošinot automatizētas datu ievades pareizības pārbaudes un VID rīcībā esošās informācijas iekļaušanu UIN avansa aprēķinu formā,

tādējādi samazinot uzņēmēju administratīvo slogu attiecīgās informācijas pārbaudē un saņemšanā no VID un citām valsts pārvaldes institūcijām (Ziņojuma 2.sadaļā minētie priekšlikumi EDS-1, EDS-4, EDS-5, EDS-6, EDS-8, EDS-9, EDS-10, EDS-11).

Detalizētāks apraksts par veicamajiem pasākumiem UIN jomā norādīts šī ziņojuma sadaļā *Administratīvo prasību raksturojums UIN jomā: problēmas un veicamie pasākumi*. Tāpat veicamie pasākumi UIN jomā aprakstīti ziņojuma sadaļās par EDS un priekšlikumiem uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumiem.

IIN un VSAOI

IIN un VSAOI jomā, atbilstoši aptaujāto respondentu viedoklim, tika saņemti ieteikumi veikt grozījumus veidlapās, dzēšot atsevišķas informācijas sadaļas, kas uzņēmējiem rada papildu administratīvo slogu attiecīgās informācijas apkopošanā, piemēram, nenorādot konkrētus ienākuma izmaksas datumus, nostrādāto stundu skaitu. Attiecībā uz informācijas dublēšanos, IIN un VSAOI atskaitēs netika konstatēta informācija, kas uzņēmējiem būtu norādāma dubultā. Apzinot Lietuvas un Igaunijas praksi, tika konstatēts, ka šajās valstīs ir detalizēti ziņojumi, kas sabiedrībām jāiesniedz attiecībā uz IIN un VSAOI maksājumiem, turklāt, Lietuvā ir divi atsevišķi ziņojumi, kas iesniedzami dažādām valsts pārvaldes institūcijām. Attiecībā uz respondentu ieteikumiem par ienākuma izmaksas datumu un nostrādāto stundu skaitu, tika konstatēts, ka ne Lietuvā, ne Igaunijā VSAOI atskaitēs nav jānorāda obligāto iemaksu veikšanas datums un nostrādāto stundu skaits.

Rezultātā, attiecībā uz IIN un VSAOI tika konstatēts, ka pastāv šādas iespējas samazināt uzņēmēju administratīvo slogu IIN un VSAOI jomā:

- ▶ veikt izmaiņas normatīvajos aktos ar mērķi samazināt pieprasāmās informācijas apjomu ziņojumā par valsts sociālās apdrošināšanas obligātām iemaksām no darba ņēmēju darba ienākumiem, iedzīvotāju ienākuma nodokli un uzņēmējdarbības riska nodevu pārskata mēnesī, kā arī paziņojumā par fiziskajām personām izmaksātājām summām un IIN pārskatā par fiziskās personas - nerezidenta gūtajiem ienākumiem un samaksāto nodokli Latvijas Republikā, kā arī citi priekšlikumi saistībā ar UIN (Ziņojuma 2.sadaļā minētie priekšlikumi IIN-1, IIN-3, VSAOI-1, VSAOI-2);
- ▶ vienkāršot datu sniegšanas procesu, uzlabojot maksājumu attiecināšanas iespējas attiecībā uz juridisko personu veiktajiem nodokļu maksājumiem par fiziskām personām - nerezidentiem (Ziņojuma 2.sadaļā minētais priekšlikums IIN-2);;
- ▶ uzlabot vispārējo EDS funkcionalitāti attiecībā uz datu iesniegšanu un pārskatāmību, kā arī citi priekšlikumi saistībā ar EDS (Ziņojuma 2.sadaļā minētie priekšlikumi EDS-2, EDS-3, EDS-5, EDS-7, EDS-8, EDS-9, EDS-10, EDS-11, EDS-12, EDS-13, EDS-14).

Detalizētāks apraksts par veicamajiem pasākumiem IIN un VSAOI jomā ir norādīts šī ziņojuma sadaļās *Administratīvo prasību raksturojums IIN jomā: problēmas un veicamie pasākumi* un *Administratīvo prasību raksturojums VSAOI jomā: problēmas un veicamie pasākumi*. Tāpat veicamie pasākumi IIN un VSAOI jomā aprakstīti ziņojuma sadaļā par priekšlikumiem uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumiem.

3.2. Uzņēmumu laika un resursu patēriņš ar PVN, IIN, UIN, VSAOI administratīvo formalitāšu kārtošanu valsts pārvaldes institūcijās nodokļu jomā

Administratīvo prasību raksturojums nodokļu jomā

Apskatot izvirzītās administratīvās prasības, pirmkārt, tika analizētas prasības, kas ir iekļautas normatīvo aktu paredzētajās dažādu nodokļu deklarēšanas un informēšanas pienākumu izpildei noteiktajās veidlapās.

Tika noteikts, ka PVN likums un PVN likuma piemērošanu skaidrojošie MK noteikumi nosaka kopumā 19 iesniedzamos dokumentus. Tajā skaitā, ir viena nodokļu deklarācija, septiņi deklarācijas pielikumi un 11 iesniegumu, paziņojumu un citu veidlapu veidi. UIN likums un UIN likuma piemērošanu skaidrojošie MK noteikumi nosaka 17 iesniedzamos dokumentus, tajā skaitā, divas nodokļa deklarācijas, seši deklarācijas pielikumi un 10 iesniegumu, paziņojumu un citu veidlapu / dokumentu veidi. IIN normatīvie akti nosaka septiņas iesniedzamo dokumentu veidlapas. Tajā skaitā, ir divi IIN paziņojumi un pieci pārskatu, ziņojumu un iesniegumu veidi. Savukārt, VSAOI normatīvie akti nosaka VSAOI saistību deklarēšanu, izmantojot divas veidlapas - „Ziņas par darba ņēmējiem” un „Ziņojums par valsts sociālās apdrošināšanas obligātām iemaksām no darba ņēmēju darba ienākumiem, iedzīvotāju ienākuma nodokli un uzņēmējdarbības riska nodevu pārskata mēnesī”.

Pētījumā tika apzināta respondentu pieredze un viedoklis saistībā ar pētījumā ietverto nodokļu uzskaites un deklarēšanas prasības regulējošajiem tiesību aktiem un saistību izpildi nodokļu jomā. Tika apzināts respondentu viedoklis saistībā ar normatīvajos aktos iekļauto prasību izklāsta skaidrību, iekļauto sadaļu izvietojuma lietošanas ērtumu, kā arī kopējo normatīvo aktu un tos skaidrojošo VID izdoto informatīvo materiālu novērtējumu, izdalot šādas trīs kategorijas:

- ▶ Nodokļa likums;
- ▶ MK izstrādātie nodokļa likuma piemērošanas noteikumi un citi uz nodokļa likuma pamata izdotie tiesību akti;
- ▶ VID izstrādātie metodiskie materiāli nodokļa likuma piemērošanai.

Attiecībā uz likuma skaidrību, visiem pētījumā iekļautajiem nodokļu veidiem pozitīvo un negatīvo atbilžu sadalījums bija salīdzinoši līdzīgs. Kā traucējošas pamatā tika minētas grūtības darbā ar atsaucēm uz citiem likuma pantiem. Kopumā gan attieksme bija pozitīva, saprotot, ka apjomīga likuma izklāsts nevar tikt pasniegts vienkāršotā veidā. Jaunā PVN likuma redakcija (kas ievieš būtiskas izmaiņas PVN likuma informācijas izklāsta struktūrā) tika vērtēta galvenokārt pozitīvi.

MK izstrādātie nodokļu likuma piemērošanas noteikumi un citi uz nodokļu likumu pamata izdotie tiesību akti pamatā tika vērtēti pozitīvi. Kopumā, tika negatīvi atzīmēts lielais MK noteikumu skaits, izsakot vēlmi likuma skaidrojumus, pēc iespējas, apvienot mazākā skaitā skaidrojošo dokumentu.

Jautājumā par VID metodiskajiem materiāliem pētījumā ietverto nodokļu likuma piemērošanai ir neliels pozitīvo atbilžu pārsvars. Negatīvo atbilžu sniedzēju atbildes pamatojumā pārsvarā tika minēta pieredze par kādas konkrētajam NM svarīgas specifiskas situācijas apraksta un piemēra neesamību metodiskajos materiālos. Saprotot, ka metodisko materiālu pamata uzdevums ir sniegt likuma piemērošanas piemērus tipiskās situācijās, kopumā VID metodisko materiālu skaidrība un ērtība var tikt vērtēta pozitīvi.

Apskatot pētījumā ietverto nodokļu likumu izvirzītās administratīvās prasības, pētījumā tika apzināts respondentu viedoklis saistībā ar informācijas sniegšanu un izvirzītajām deklarēšanas biežuma un termiņu prasībām.

Saistībā ar konkrēto nodokļu likumos noteikto darījumu deklarēšanas biežumu, pamatā respondenti sniedza pozitīvas atbildes.

Attiecībā uz PVN deklarēšanas biežumu, vairāki respondenti intervijās minēja deklarēšanas regularitāti kā pozitīvu faktoru, minot, ka, deklarējot darījumus retākos intervālos, iespējams, būtu lielāks slogs, apkopojot informāciju par garākiem laika periodiem. Attiecībā uz PVN prasībām tika papildus minēts, ka, pagarinot deklarēšanas termiņu no nākamā mēneša 20. datuma uz vēlāku (piemēram, līdz nākamā mēneša beigām), līdz ar lielāku laiku, kas varētu tikt veltīts grāmatvedības dokumentu aprītei, potenciāli, būtu iespēja samazināt PVN deklarācijas labojumu nepieciešamību.

Attiecībā uz UIN deklarēšanas biežumu tika saņemts vislielākais pozitīvo vērtējumu skaits. Pārsvārā tas ir pamatojams ar to, ka UIN taksācijas perioda deklarācija ir jāsniedz vienu reizi gadā un tās veidošanā ir iespējama augsta automatizācijas pakāpe. Arī attiecībā uz normatīvajos aktos noteikto dokumentu glabāšanas ilgumu un veidu tika pamatā saņemtas pozitīvas atbildes.

Jautājumos par IIN liela daļa respondentu aptaujās minēja, ka deklarēšanas regularitāte ir pieņemama. Negatīvs viedoklis bija samērā mazam respondentu skaitam un viens no negatīva vērtējuma iemesliem bija saistībā ar administratīvo slogu, kas rodas, aizpildot detalizētu informāciju IIN pārskatā par fiziskās personas - nerezidenta gūtajiem ienākumiem un samaksāto nodokli Latvijas Republikā, kā arī paziņojumos par fiziskajām personām izmaksātajām summām.

Savukārt, saistībā ar ziņojuma par VSAOI iesniegšanas biežuma ērtumu vairāk kā 60% no respondentiem sniedza pozitīvas atbildes. Vairāki respondenti intervijās minēja ziņu sniegšanas regularitāti kā pozitīvu faktoru, minot, ka, ziņu sniegšana retākos intervālos, iespējams, būtu lielāks slogs, apkopojot informāciju par garākiem laika periodiem.

Administratīvā sloga raksturojums nodokļu jomā

Novērtējot respondentu administratīvo slogu saistībā ar normatīvo aktu izvirzītajām prasībām, tika apzināta informācija par respondentu vidējo laika ieguldījumu, izdalot šādas sadaļas:

- ▶ Informācijas iegūšana un apstrāde;
- ▶ Sanāksmes;
- ▶ Pārvaldošo iestāžu veiktās pārbaudes;
- ▶ Informācijas iesniegšana.

Attiecībā uz informācijas iegūšanu (normatīvo aktu pētīšana u.c.), uzņēmuma nodokļu piemērošanas jautājumu sanāksmēm un pārvaldošo iestāžu veiktajām pārbaudēm interviju laikā tika secināts, ka laika patēriņš būtiski atšķiras, rodoties netipiskām situācijām nodokļu piemērošanā, bieži vien ārpus uzņēmuma ikdienas „rutīnas” saimnieciskās darbības.

Viens no būtiskākajiem regulārajiem laika patēriņa veidiem saistībā ar laika ieguldījumu tipveida „rutīnas” darījumu veikšanā ir laiks, kas nepieciešams informācijas ievietošanai prasītajās veidlapās, kas ietver arī informācijas pareizības pārbaudi un atrasto kļūdu labošanu.

Nēmot vērā dažādos pētījumā ietverto nodokļu aplikšanas objektus, tika piemēroti dažādi NM laika patēriņa salīdzināšanas kritēriji, atbilstoši katra nodokļa piemērošanas mērķa, grāmatvedības uzskaites un nosacījumu specifikai.

Nēmot vērā, ka PVN deklarācijās ir jānorāda informācija par uzņēmuma veiktajām darbībām attiecībā uz PVN deklarēšanu, tika konstatēts, ka administratīvais slogs ir tieši saistīts ar uzņēmuma veikto darījumu skaitu.

Attiecībā uz UIN, pētījuma laikā tika noteikts, ka ar UIN apliekamā ienākuma noteikšanā būtiska ir pareiza virsgrāmatas izdevumu un ieņēmumu posteņu klasifikācija UIN mērķiem

un administratīvā sloga apmērs UIN jomā nav saistāms ar uzņēmuma darījumu skaitu, kas ir noteicošs rādītājs PVN deklarāciju aizpildīšanas administratīvā sloga izvērtējumā. Līdz ar to, administratīvās darbības patērētais laiks tika analizēts salīdzinājumā pret uzņēmuma lielumu.

Ņemot vērā, ka ziņojumā par VSAOI no darba ņēmēju darba ienākumiem, IIN un uzņēmējdarbības riska nodevu pārskata mēnesī ir iekļaujama informācija par nodokļu maksājumiem saistībā ar uzņēmuma darbiniekiem, tika noteikts, ka administratīvais slogs IIN un VSAOI jomās ir tieši saistīts ar uzņēmuma vidējo darbinieku skaitu.

Pētījuma atbilžu rezultātā tika noteikts, ka attiecībā uz PVN un UIN deklarēšanas laika patēriņu tika pozitīvi atzīmēta augstā darījumu automatizācijas pakāpes iespējamība, kas ļauj laiku pamatā veltīt PVN un UIN piemērošanas noteikšanai gadījumos ar netipiskiem darījumiem. Atbilstoši intervijās konstatētajam, uzņēmumiem, kuri veic lielu darījumu skaitu mēnesī (200 un vairāk), noteicoša nozīme ir grāmatvedības sistēmas automatizācijas pakāpei un pielāgojamībai.

Pētījuma laikā tika konstatēta salīdzinoši zemā IIN deklarējamo pozīciju automatizācijas iespējamība, līdz ar nepieciešamību izvērtēt līgumiskās attiecības ar attiecīgo fizisko personu, kā arī fiziskās personas nodokļu maksātāja statusu un rezidenci no nodokļu piemērošanas aspekta, lai izvērtētu attiecībā uz konkrēto darījumu aizpildāmo veidlapu un norādāmos kodus. Tika secināts, ka, pretēji situācijai ar UIN un PVN, kur ir augstas grāmatvedības procesu automatizācijas iespējas, IIN saistību deklarēšanā liela mēroga uzņēmumiem, kuriem ir dažāda veida līgumi ar fiziskām personām (uzņēmuma līgums, autoratlīdzības līgums) ar dažādu nodokļa maksātāja statusu (piemēram, pašnodarbinātā persona) un nodokļu rezidences statusu (rezidenti un nerezidenti), kopumā ir jāpavada ilgāks laiks IIN saistību deklarēšanā.

Intervijās sniegtais negatīvais novērtējums, saistībā ar UIN prasībām veltāmo laika patēriņu, visbiežāk, tika balstīts uz negatīvu pieredzi (augstu laika patēriņu), saistībā ar pienākumu sagatavot un sniegt dokumentāciju, kas nepieciešama nodokļu konvencijās un UIN likumā noteikto nodokļa atvieglojumu vai atbrīvojumu piemērošanai izmaksām nerezidentiem, kā arī augsto administratīvo slogu saistībā ar darījumu deklarēšanu ar saistītajiem uzņēmumiem.

Jautājumos par iespējamo datu dublēšanos ar citos VID iesniedzamajos dokumentos sniegto informāciju būtiski iebildumi netika izvirzīti. Tika atzīmēta daļēja sniegtās informācijas sakritība ar UIN deklarācijā norādāmo (piemēram, informācija par darījumiem ar saistītiem uzņēmumiem un PVN deklarācijās norādāmā informācija), taču prognozējams, ka savstarpēja šīs informācijas apmaiņa varētu nebūt tieši ieviešama un līdz ar to, iespējams, radītu papildu administratīvo slogu.

Datu atkārtotas pieprasīšanas un savstarpējās dublēšanās jautājumos no respondentiem tika saņemti arī komentāri par būtisku administratīvo slogu saistībā ar CSP statistikas pārskatos norādāmās informācijas prasībām, kur vairāki no pārskatiem varētu tikt daļēji vai pilnā mērā aizpildīti, pamatojoties uz VID nodokļu deklarācijās sniegto informāciju (piemēram VSAOI un IIN ziņojumos sniegtā informācija var tikt izmantota CSP atkaišu vajadzībām attiecībā uz darbinieku skaitu un dzimumu).

Laika un resursu patēriņš komunikācijā ar valsts pārvaldes institūcijām nodokļu jomā

Izvērtējot respondentu laika un resursu patēriņu, saistībā ar pētījumā iekļauto nodokļu veidu administratīvo formalitāšu kārtošānu valsts pārvaldes institūcijās, tika noteikts, ka pamatā administratīvās formalitātes tiek kārtotas dažādās VID ar NM apkalpošanu saistītās struktūrvienībās. Līdz ar to, pētījumā tika apzināta informācija par respondentu novērtējumu, izdalot šādas sadaļas:

- ▶ VID klientu apkalpošanas nodaļa;
- ▶ VID informatīvais tālrunis (1898);

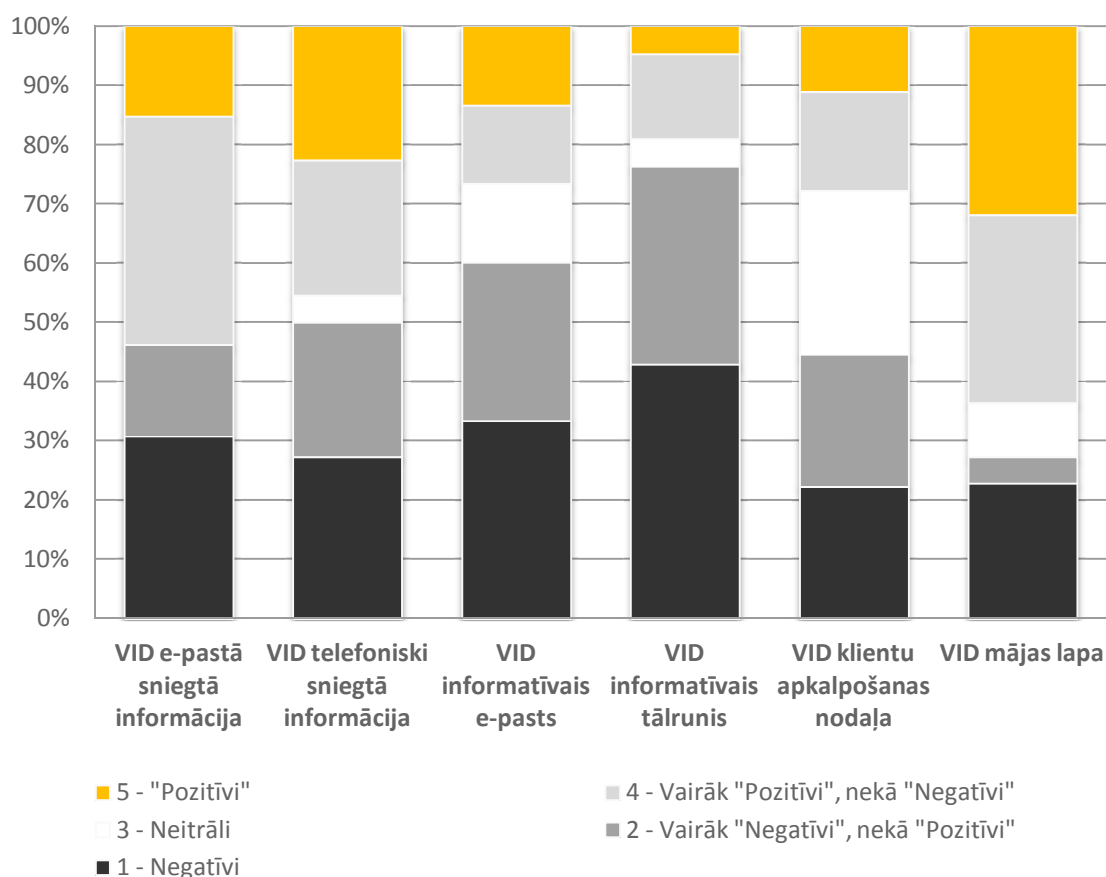
- ▶ Citu VID darbinieku (nodokļu inspektoru, klientu apkalpošanas nodaļu, u.c.) telefoniski sniegtā informācija;
- ▶ VID informatīvais e-pasts (VID.konsultanti@vid.gov.lv);
- ▶ Citu VID darbinieku (nodokļu inspektoru, klientu apkalpošanas nodaļu, u.c.) e-pastā sniegtā informācija;
- ▶ VID mājas lapa.

Kopumā tika lūgts respondentu vērtējums par iepriekš minētajām struktūrvienībām jautājumos saistītos ar pakalpojuma sniegšanas ātrumu, pakalpojumu sniegšanas kvalitāti un respondentu pieredzi, no administratīvā sloga viedokļa, sadarbojoties ar minētajām struktūrvienībām.

To respondentu vidū, kuri konkrēto pakalpojumu izmanto, pētījumā tika izziņāts viedoklis par kopējo novērtējumu sadarbībā ar katru no minētām VID struktūrvienībām un informācijas sniegšanas pakalpojumu veidu izmantošanā. Attēlā 3-8 ir apkopots respondentu viedoklis saistībā ar minēto jautājumu.

Attēls 3 - 8

Kā Jūs kopumā vērtējat sadarbību ar konkrēto struktūrvienību?

VID klientu apkalpošanas nodaļas

Apskatot respondentu viedokli par VID klientu apkalpošanas nodaļām un nodokļu maksātāju pārvaldēm, pamatā tika izdalīti divi galvenie jautājumi:

- ▶ Vai un kādu jautājumu kārtošanā pēdējā gada laikā iestāde ir tikusi apmeklēta;

- Kāds ir respondenta viedoklis par iestādes apmeklējumu un kādi būtu ieteikumi administratīvā sloga mazināšanai.

Pamatā respondenti atzinīgi novērtēja aizvien pieaugošās iespējas kārtot dažādus administratīvus jautājumus attālināti. Līdz ar minēto, tika atzīmēts, ka VID klientu apkalpošanas nodaļas tiek apmeklētas samērā reti. Kā biežākie VID klientu apkalpošanas nodaļu apmeklēšanas iemesli tika minēti dažāda veida dokumentu (izziņu u.c.) apstiprināšana un jautājumu kārtošana saistībā ar NM pilnvarām.

Kopumā VID klientu apkalpošanas nodaļu darbs administratīvo jautājumu kārtošānā tika vērtēts neitrāli vai negatīvi. Kā pamats negatīvam vērtējumam tika atzīmēti gadījumi, kad VID klientu apkalpošanas nodaļu darbinieki nav varējuši atbildēt uz uzdotajiem specifiskajiem jautājumiem, vai arī NM nav radusies pārliecība par sniegtās atbildes korektumu, jo sniegtā atbilde nav bijusi pamatota ar atsaucēm uz attiecīgajiem normatīvajiem aktiem.

Atsevišķos gadījumos īpaši pozitīvi tika pieminētas reģionālās VID nodaļas, kuru darbinieki nereti jau ilgstoši sadarbojas ar konkrētajiem NM un līdz ar to izprot konkrētā NM uzņēmējdarbības specifiku, kā rezultātā ir nepieciešams īsāks laiks, risinot nepieciešamos jautājumus.

VID informatīvais tālrunis „1898” un VID informatīvais e-pasts „VID.konsultanti@vid.gov.lv”

Gan VID informatīvo tālruni - „1898”, gan VID informatīvo e-pastu - „VID.konsultanti@vid.gov.lv” NM visbiežāk tika izmantojuši nelielu jautājumu uzdošanai, uz kuriem ir nepieciešama tūlītēja atbilde. Interviju laikā tika saņemti samērā dažādi viedokļi par sniegto atbilžu kvalitāti - no īpaši pozitīviem līdz izteikti negatīviem.

Kopumā viedoklis bija, ka minētos informācijas resursus ir ērti izmantot vienkāršu jautājumu risināšanā, vai izpratnes nostiprināšanai par kādu jau pamatā zināmu jautājumu, taču specifisku jautājumu risināšanai šie resursi nav piemēroti. Tas atainojas arī samērā negatīvā sadarbības novērtējumā.

Negatīvo viedokļu pamatā bija pieredze ar nespēju atrisināt kādu konkrētu jautājumu, konsultējoties ar informatīvā tālruņa vai e-pasta palīdzību, uz ko parasti tika lūgts vērsties VID ar noteiktā formātā rakstītu iesniegumu par uzziņu. Tomēr šāds risinājums vairumam respondentu šķita nepieņemams, jo atbildes saņemšanas laiks uz uzziņās uzdotajiem jautājumiem ir pārāk ilgs un prasība gatavot iesniegumu par uzziņu noteiktā formātā tiek vērtēta kā lielu administratīvu slogu radoša. Negatīvi tika atzīmēti arī gadījumi, kad, zvanot uz VID informatīvo tālruni, ilgstoši nav iespējams sagaidīt sarunu ar VID darbinieku.

Interviju rezultātā tika saņemti šādi galvenie ieteikumi administratīvā sloga mazināšanā attiecībā uz VID informatīvo tālruni „1898” un VID informatīvo e-pastu:

- VID informatīvajā tālrunī šobrīd ir iespējams izvēlēties sarunu ar dažādiem VID darbiniekiem, izvēloties dažādas sarunas valodas - „latviešu”/ „krievu”, kā arī starp izvēlnēm „VID un EDS”/”Muita”.

Vairāki respondenti atzīmēja pozitīvi ierosinājumu ieviest izvēlni atbilstoši galvenajiem nodokļu veidiem (PVN/UIN/IIN/VSAOI), kuru izvēloties, zvanītājs tiktu savienots ar VID darbinieku, kurš specializējas jautājumos par konkrēto nodokli. Šādi jautājuma uzdevējam būtu lielāka iespēja saņemt ātru un kvalitatīvu atbildi uz uzdoto jautājumu par kādu no minētajiem nodokļiem.

- No lielajiem uzņēmumiem, kuri tika iekļauti pētījumā, tika saņemtas vairākas pozitīvas atsauksmes par agrāk bijušo, bet šobrīd atcelto iespēju konsultēties nodokļu piemērošanas jautājumos ar VID Lielo nodokļu maksātāju pārvaldes speciālistiem.

Kā galvenā priekšrocība šīm konsultācijām tika atzīmēta, ka bieži vien VID Lielo nodokļu maksātāju pārvaldes speciālisti jau kopumā pārzināja konkrēto NM saimnieciskās darbības specifiku un tādēļ bija iespēja ātrāk un precīzāk sniegt atbildi uz interesējošajiem jautājumiem. Tika pozitīvi atzīmēts arī VID Lielo nodokļu maksātāju pārvaldes speciālistu tehnisko zināšanu līmenis nodokļu piemērošanas jomā.

Citu VID darbinieku (nodokļu inspektoru, klientu apkalpošanas nodaļu u.c.) telefoniski un e-pastā sniegtā informācija

Intervijās saņemtais novērtējums par cita veida e-pasta vai telefonisku komunikāciju ar VID darbiniekiem bija kopumā sabalansēts starp pozitīvo un negatīvo viedokli.

Atbildot saistībā ar laika un resursu patēriņu komunikācijā ar citiem VID speciālistiem, pamatā tika noteikts, ka komunikācija notiek, atbildot uz VID uzdotajiem precizējošajiem jautājumiem par iesniegtajās nodokļu deklarācijās norādīto informāciju, kā arī saistībā ar dažādu atļauju, sertifikātu, izziņu un iesniegumu apstiprināšanas procesu.

Pozitīvi tika atzīmēta aizvien pieaugošā iespēja dažādus jautājumus risināt telefona sarunas vai e-pasta sarakstes veidā.

Interviju rezultātā tika saņemti šādi galvenie ieteikumi administratīvā sloga mazināšanā attiecībā uz komunikāciju ar citiem VID darbiniekiem:

- ▶ Turpināt attīstīt iespējas nodokļu deklarāciju dažādus precizējošus jautājumus risināt, sazinoties telefoniski vai e-pasta sarakstē;
- ▶ Samazināt gadījumus, kad zvanītājs ar savu jautājumu tiek vairākkārtēji pāradresēts starp dažādiem VID darbiniekiem.

Tas varētu tikt risināts VID informācijas resursos (mājas lapā, EDS u.c.) precīzāk un pilnīgāk norādot VID darbinieku kontaktinformāciju, pie kuriem būtu jāvēršas dažādu jautājumu kārtošanai. Kā alternatīvs risinājums varētu būt arī VID darbinieku lielāka iniciatīva izprast zvanītāja jautājuma būtību un novirzīt zvanītāju, pirms tam noskaidrojot konkrētā darbinieka iespēju atbildēt uz doto jautājumu.

VID mājas lapā

Attiecībā uz VID mājas lapu, respondenti pamatā sniedza pozitīvu vai neitrālu viedokli. Dažu negatīvo viedokļu pamatā bija neērtās informācijas meklēšanas iespējas saistībā ar atslēgvārdu meklēšanu, kā arī saistībā ar to, ka ne vienmēr intuitīvi izdodas sameklēt nepieciešamo sadaļu mājas lapas struktūrā.

Apkopojot respondentu viedokli par VID mājas lapu un to, kādu ietekmi tajā atrodamā informācija sniedz saistībā ar administratīvo formalitāšu kārtošanu nodokļu piemērošanā, tika sākumā izzināti VID mājas lapas apmeklēšanas iemesli un meklējamā informācija. Zemāk ir apkopoti galvenie no tiem:

- ▶ Likumi, MK noteikumi, VID metodikas un citi nodokļu piemērošanas dokumenti;
- ▶ VID publicētās uzziņas par nodokļu piemērošanu;
- ▶ VID publiskojamo datu bāzes, galvenokārt PVN maksātāju reģistrs.

Kopumā informācijas atrašanas ērtums un pasniegšanas veids saistībā ar VID mājas lapā publicētajiem normatīvajiem aktiem un VID metodikām bija pozitīvs. Jautājumā par to, vai publicētā informācija ir pietiekami aktuāla, pamatā tika saņemts pozitīvs vērtējums. Kā jau tika minēts iepriekšējās pētījuma nodaļās, tika izteikta vēlme saņemt daudzveidīgākus un aktuālākus VID metodiskos materiālus dažādu nodokļu piemērošanas jautājumos, tajos, pēc iespējas, ietverot arī piemērus rīcībai specifiskos gadījumos.

Vairāki respondenti atzīmēja, ka, risinot nodokļu piemērošanas jautājumus, ir noderīgas VID mājas lapā publicētās VID uzziņas. Kā ieteikumi uzlabojumiem tika izteikta vēlme ērtākai publicēto uzziņu atlasei, ņemot vērā izskatāmo nodokļa veidu vai nozari. Tika atzīmēts arī

viedoklis, ka NM nav pārliecības, ka VID mājas lapā tiek publicētas visas VID sniegtās uzziņas un nav informācijas par publicēto uzziņu izvēles kritērijiem.

Respondentu vidū, kuri izmanto VID mājas lapā esošās VID publiskojamo datu bāzes, kopumā viedoklis par šo iedaļu bija pozitīvs. Saistībā ar VID publiskojamo datu bāzi, ir ieteikums attiecībā uz PVN maksātāju reģistru, ka praksē būtu noderīga iespēja meklēt informāciju par konkrētās personas PVN maksātāja statusu, meklēšanas rīkā norādot informāciju par konkrētās personas nosaukumu (šobrīd ir iespēja meklēt vienīgi pēc PVN maksātāja reģistrācijas numura). Šāda iespēja atvieglotu darījumu partnera uzticamības pārbaudes procesu.

4. Priekšlikumi uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumiem, kas būtu iekļaujami Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plānā

Tabula Nr. 4-1 Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumi

Sasaiste ar pamatnostādnēs noteiktajiem politikas mērķiem, rīcības virzieniem vai uzdevumiem	MĒRĶIS: vienkārši un kvalitatīvi pakalpojumi uzņēmējdarbībā: vairāk e-pakalpojumu!			Paredzētais finansējums (LVL) un tā avoti
Pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija un iesaistītās institūcijas	Tiešās darbības	Paredzētais finansējuma avots (latos) un tā apmēri
Rīcības virziens mērķa sasniegšanai:	5. Nodokļi			
PVN-1. Paredzēt priekšnodokļa atskaitīšanas tiesības periodā, kas ir vēlāks nekā darījuma brīdis PVN likums, kas stājās spēkā 01.01.2013, nosaka, ka priekšnodokli par saņemtajām precēm vai pakalpojumiem ir jādeklarē tajā taksācijas periodā, kad saņemtas preces vai pakalpojumi un saņemts nodokļa rēķins vai atlīdzība par preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu ir samaksāta pirms preču vai pakalpojumu saņemšanas.	01.01.2014	FM, VID	Noteiktā kārtībā izstrādāt un iesniegt MK grozījumus 2012. gada 29. novembra likuma „Pievienotās vērtības nodokļa likums” 97. panta pirmajā daļā, kas paredz tiesības deklarēt priekšnodokli arī citos periodos, kas seko periodam, kad saņemtas preces vai pakalpojumi. Ieviešot minēto pasākumu, tiks nodrošināts	FM, VID budžeta ietvaros

Praksē ir situācijas, kad priekšnodokli par saņemtajām precēm vai pakalpojumiem NM nav iespējams savlaicīgi deklarēt to saņemšanas periodā (piemēram, ja uzņēmuma dokumentu aprites dēļ nav bijusi iespēja konkrēto rēķinu nogādāt grāmatvedim līdz PVN deklarācijas iesniegšanas brīdim). Līdz ar to, tā vietā, lai priekšnodokli par konkrēto darījumu atskaitītu kādā no nākamajiem periodiem, NM rodas nepieciešamība labot iepriekšējo periodu deklarācijas, kas NM rada papildu administratīvo slogu.			NM administratīvo izmaksu samazinājums līdz ar retāku nepieciešamību veikt PVN deklarāciju labojumus un NA administratīvo izmaksu samazinājums līdz ar retāku nepieciešamību veikt NM PVN deklarāciju pareizības pārbaudes.	
<p>PVN-4. Atcelt prasību iesniegt PVN deklarācijas pielikumus attiecībā uz iekšzemē veiktajiem darījumiem un no Eiropas Savienības saņemtajām precēm un pakalpojumiem</p> <p>PVN likums nosaka, ka PVN deklarācijas pielikumā „PVN 1: Pārskats par priekšnodokļa un nodokļa summām” ir jānorāda informācija attiecībā uz iekšzemē veiktajiem darījumiem un no Eiropas Savienības saņemtajām precēm un pakalpojumiem.</p> <p>PVN 1: Pārskatā par priekšnodokļa un nodokļa summām ir jānorāda informācija attiecībā uz iekšzemē veiktajiem darījumiem un no Eiropas Savienības saņemtajām precēm un pakalpojumiem šādās sadaļās:</p> <p>1. PVN 1: Pārskata par priekšnodokļa un nodokļa summām, kas iekļautas pievienotās vērtības nodokļa deklarācijā, I daļa „Nodokļa summas par iekšzemē iegādātajām precēm un saņemtajiem pakalpojumiem”</p> <p>2. PVN 1: Pārskata par priekšnodokļa un nodokļa summām, kas iekļautas pievienotās vērtības nodokļa deklarācijā, II daļa "Par precēm, kas saņemtas no Eiropas</p>	01.06.2015	FM, VID	Noteiktā kārtībā izstrādāt un iesniegt MK grozījumus 2013. gada 15. janvāra Ministru kabineta noteikumu Nr. 40 „Noteikumi par pievienotās vērtības nodokļa deklarāciju” 19. – 33. punktos, kas paredz izslēgt šos punktus un atcelt prasību NM sniegt PVN deklarācijas pielikumu „PVN 1: Pārskats par priekšnodokļa un nodokļa summām”.	FM, VID budžeta ietvaros

<p>Savienības dalībvalstīm"</p> <p>3. PVN 1: Pārskata par priekšnodokļa un nodokļa summām, kas iekļautas pievienotās vērtības nodokļa deklarācijā, III daļa "Aprēķinātais nodoklis par piegādātajām precēm un sniegtajiem pakalpojumiem"</p> <p>Minētajās PVN deklarācijas pielikuma daļās ir jānorāda izvērsts deklarējamo darījumu uzskaitījums attiecībā uz PVN par iekšzemē un Eiropas Savienībā iegādātajām precēm un saņemtajiem pakalpojumiem un aprēķināto nodokli par iekšzemē piegādātajām precēm un sniegtajiem pakalpojumiem.</p> <p>Ņemot vērā būtisko norādāmās informācijas apjomu, minēto atskaišu sagatavošana un iesniegšana NM šobrīd rada būtisku administratīvu slogu.</p> <p>Pētījumā ietvertu citu valstu prakses izpēte liecina, ka PVN deklarācijas pielikumos pamatā tiek prasīts izvērsti norādīt Eiropas Savienībā veiktus preču piegādes un pakalpojumu sniegšanas darījumus, nepieprasot papildu informāciju par iekšzemē veiktajiem darījumiem un no Eiropas Savienības saņemtajām precēm un pakalpojumiem.</p> <p>Pētījuma 2.5. sadaļā ietvertā Lietuvas un Igaunijas Republikas prakses izpēte liecina, ka šajās valstīs PVN deklarācijas pielikumos tiek prasīts detalizēti norādīt tikai Eiropas Savienībā veiktus preču piegādes un pakalpojumu sniegšanas darījumus, nepieprasot deklarācijas pielikumos sniegt detalizētu informāciju par iekšzemē veiktajiem darījumiem un no Eiropas Savienības saņemtajām precēm un pakalpojumiem.</p>				
---	--	--	--	--

<p>PVN-6. Noteikt limitu darījumu proporcijai</p> <p>PVN likums nosaka pamatlīdzekļu iekārtām ar vērtību virs 50 000 LVL priekšnodokļa korekciju veikšanu 5 gadu laikā. Priekšnodokļa korekcija ir veicama attiecībā pret proporciju darījumu nodrošināšanai, kas dod tiesības atskaitīt priekšnodokli, un tādu darījumu nodrošināšanai, kas nedod tiesības atskaitīt priekšnodokli.</p> <p>Administratīvā sloga mazināšanai viens no respondentu ieteikumiem ir noteikt limitu minētajai darījumu proporcijai, no kuras šādas korekcijas būtu jāveic, ar nolūku attiecināt minēto likuma normu uz NM, kuri pamatā izmanto konkrēto pamatlīdzekli tādu darījumu nodrošināšanai, kas nedod tiesības atskaitīt priekšnodokli.</p>	01.06.2015	FM, VID	<p>Noteiktā kārtībā izstrādāt un iesniegt MK grozījumus 2012. gada 29. novembra likuma „Pievienotās vērtības nodokļa likums” 101. panta sestajā daļā, kas paredz noteikt limitu minētajai darījumu proporcijai, no kuras šādas korekcijas būtu jāveic, ar nolūku attiecināt minēto likuma normu uz NM, kuri pamatā izmanto konkrēto pamatlīdzekli tādu darījumu nodrošināšanai, kas nedod tiesības atskaitīt priekšnodokli.</p>	FM, VID budžeta ietvaros
<p>UIN-1. Noteikt iespējas izmantot otras valsts rezidenta apliecības formu starptautiskajos līgumos par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu noteikto nodokļu atvieglojumu piemērošanai</p> <p>Latvijas noslēgtie starptautiskie līgumi par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu nosaka noteiktus nodokļu atvieglojumus un samazinātas nodokļu likmes to valstu rezidentiem, ar kuriem Latvija noslēgusi minētos līgumus.</p> <p>Saskaņā ar 2001. gada 30. aprīļa MK noteikumiem Nr. 178, ja izmaksātājs maksājumu saņēmējam veic maksājumus, kuriem starpvalstu nodokļu līgumā ir noteikta aplikšana ar nodokļiem pēc samazinātas likmes vai ir noteikts atbrīvojums no aplikšanas ar nodokļiem</p>	01.01.2015	FM, VID	<p>Noteiktā kārtībā izstrādāt un iesniegt MK grozījumus 2001. gada 30. aprīļa MK noteikumu Nr. 178 „Kārtība, kādā piemērojami starptautiskajos līgumos par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu noteiktie nodokļu atvieglojumi” 3. – 8. punktā, kas paredz pieņemt citu valstu nodokļu administrāciju izsniegto apliecību attiecīgās valsts noteiktajā formā, ja vien apliecība satur nepieciešamo informāciju pēc būtības (ir norāde - ka konkrētā persona ir rezidents atbilstoši Latvijas un attiecīgās valsts konvencijai par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu) un kas paredz atcelt prasību saņemt rezidenta</p>	FM, VID budžeta ietvaros

<p>Latvijā, maksājumu saņēmējs pirms maksājumu izmaksas iesniedz izmaksātājam aizpildītu noteikta parauga rezidenta apliecību - iesniegumu nodokļu atvieglojumu piemērošanai. Minētie MK noteikumi nosaka, ka rezidenta apliecība - iesniegums ir aizpildāms MK noteikumu noteiktajā formā četros eksemplāros un ir apstiprināms gan otras valsts nodokļu administrācijā, gan VID.</p> <p>VID minēto apliecību pieņem vienīgi konkrētajā noteiktajā formā un atvieglojumu piemērošanai netiek pieņemtas otras valsts nodokļu administrācijas noteiktajā formā izsniegtās rezidenta apliecības, kurās ir apliecināta maksājuma saņēmēja nodokļu rezidence attiecīgajā valstī atbilstoši Latvijas un šīs valsts noslēgtajai nodokļu konvencijai. Turklāt, rezidenta apliecība - iesniegums ir apstiprināms arī VID, kas ir formāla prasība, jo būtisks nodokļu atvieglojumu saņemšanai ir otras valsts nodokļu administrācijas apliecinājums par rezidenci, tomēr arī šīs prasības neizpilde NM liedz tiesības piemērot nodokļu atvieglojumus.</p> <p>Līdz ar minēto, NM rodas būtisks administratīvs slogs nodokļu konvencijās noteikto nodokļu atvieglojumu piemērošanai, uzliekot par pienākumu noformēt rezidenta apliecību - iesniegumu četros eksemplāros noteiktā formā un apstiprināt divās nodokļu administrācijās.</p>			<p>apliecību - iesniegumu četros eksemplāros Latvijas MK noteikumos noteiktajā formā, kā arī atcelt prasību apstiprināt rezidenta apliecību - iesniegumu Latvijas VID.</p>	
<p>UIN-2. Palielināt limitu, no kura jāsniedz informācija UIN deklarācijas 2. pielikumā „Darījumi ar saistītiem uzņēmumiem (personām)”</p> <p>Saskaņā ar 2011. gada 20. decembra MK noteikumiem Nr. 981 UIN deklarācijas 2. pielikumu aizpilda par jebkuriem darījumiem, kas veikti ar saistītu ārvalstu</p>	<p>01.01.2014</p>	<p>FM, VID</p>	<p>Noteiktā kārtībā izstrādāt un iesniegt MK grozījumus 2011. gada 20. decembra MK noteikumu Nr. 981 „Noteikumi par uzņēmumu ienākuma nodokļa taksācijas perioda deklarāciju un avansa maksājumu aprēķinu” 4.19. punktā, kas paredz noteikt, ka UIN deklarācijas 2. pielikums ir jāaizpilda</p>	<p>FM, VID budžeta ietvaros</p>

<p>uzņēmumu vai komercsabiedrību, kura ir atbrīvota no UIN vai kura izmanto citos Latvijas Republikas likumos noteiktās UIN atlaides vai atvieglojumus, vai ar uzņēmumu saistītu personu, vai saistītu uzņēmumu, kas ar nodokļa maksātāju veido vienu UIN likuma 14.¹ pantā noteikto uzņēmumu grupu.</p> <p>Praksē NM veidojas administratīvais slogs, aizpildot UIN deklarācijas 2. pielikumu ar darījumiem, kuru summas ir nebūtiskas.</p> <p>Saskaņā ar likuma „Par nodokļiem un nodevām” 15.² pantu NM ir jāpamato darījumu ar saistītiem uzņēmumiem (personām) atbilstība tirgus cenai, ja NM neto apgrozījums pārskata gadā pārsniedz vienu miljonu latu un darījuma summa pārsniedz 10 000 latu.</p>			<p>tikai NM, kuru neto apgrozījums pārskata gadā pārsniedz vienu miljonu latu par darījumiem ar saistītiem uzņēmumiem (personām), kuru summa pārsniedz 10 000 latu, tādējādi samazinot pārējo NM administratīvo slogu.</p>	
<p>UIN-3. Atcelt prasību koriģēt apliekamo ienākumu par procentu maksājumiem saskaņā ar CSP noteikto procentu likmi</p> <p>Saskaņā ar UIN likuma 6.⁴ pantu NM ar UIN apliekamo ienākumu palielina par procentu maksājumiem, kas pārsniedz procentu maksājumu summu, kura aprēķināta, parādu saistībai piemērojot 1,2 reizes palielinātu CSP noteikto taksācijas perioda pēdējā mēneša vidējo īstermiņa kredītu likmi kredītiestādēs.</p> <p>NM, nosakot procentu likmi darījumos ar saistītiem uzņēmumiem, nav iespējas prognozēt taksācijas perioda pēdējā mēneša vidējo īstermiņa kredītu likmi kredītiestādēs. Līdz ar to pat gadījumos, kad procentu likme tiek noteikta atbilstoši tirgus likmēm, NM var būt jāveic ar UIN apliekamā ienākuma korekcijas.</p>	01.01.2014	FM, VID	<p>Noteiktā kārtībā izstrādāt un iesniegt MK grozījumus 1995. gada 9.februāra likuma „Par uzņēmumu ienākuma nodokli” 6.⁴ panta pirmajā daļā, kas paredz izslēgt šo daļu un atcelt prasību koriģēt apliekamo ienākumu par procentu maksājumiem, kas pārsniedz procentu maksājumu summu, kura aprēķināta, parādu saistībai piemērojot 1,2 reizes palielinātu CSP noteikto taksācijas perioda pēdējā mēneša vidējo īstermiņa kredītu likmi kredītiestādēs.</p>	FM, VID budžeta ietvaros

Tādējādi NM rodas administratīvais slogs, veicot CSP datu analīzi, lai prognozētu iespējamo procentu likmi un savlaicīgi veiktu pārrunas ar darījumu partneriem, lai novērstu dubultu nodokļu uzlikšanu.				
<p>IIN-1. Vienkāršot veidlapu „Paziņojums par fiziskajām personām izmaksātajām summām (kopsavilkums)”</p> <p>Paziņojumā par fiziskajām personām izmaksātajām summām šobrīd ir norādāma informācija par ienākuma izmaksas datumu, līdz ar to gadījumos, ja viena veida ienākums tiek izmaksāts vairākos datumos, tas jānorāda par katru izmaksu atsevišķi, kas rada administratīvo slogu NM, apkopojot informāciju par katru veikto izmaksu.</p> <p>Pētījuma 2.5. sadaļā ietvertā Lietuvas un Igaunijas Republikas prakses izpēte liecina, ka šajās valstīs, sniedzot atskaites par fiziskajām personām izmaksātajām summām, nav nepieciešams atsevišķi norādīt izmaksāto summu izmaksas datumus.</p>	01.01.2015	FM, VID	Noteiktā kārtībā izstrādāt un iesniegt MK grozījumus 2008. gada 25. augusta MK noteikumos Nr. 677 „Noteikumi par iedzīvotāju ienākuma nodokļa paziņojumiem” 2. Pielikumā, kas paredz izslēgt paziņojuma „Paziņojums par fiziskajām personām izmaksātajām summām (kopsavilkums)” 04. rindu „Ienākuma izmaksas datums” un dot iespēju NM summēt paziņojumā izmaksas fiziskām personām pa ienākumu veidiem, nenorādot konkrētus ienākuma izmaksas datumus, aizstājot šo informāciju ar ienākuma izmaksas mēnesi.	FM, VID budžeta ietvaros
<p>EDS-1. Datu ievades pareizības pārbaudes uzlabošana PVN deklarācijā</p> <p>Atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai PVN deklarācijas aizpildīšanas kārtībai, PVN deklarāciju pielikumos tiek izvērstā veidā atainota PVN deklarācijas atsevišķajās ailēs norādītā informācija.</p> <p>Ņemot vērā to, ka šai informācijai būtu jāsakrīt, informācija varētu tikt automātiski ievietota pamata deklarācijā no pielikumos norādīto darījumu atbilstošajām kopsummām.</p>	01.01.2014	VID	<p>Izstrādāt EDS izmaiņas, kas paredz PVN deklarācijas ailēs norādāmo informāciju automātiski iegūt no aizpildītajos PVN pielikumos norādītās informācijas, atstājot arī iespēju veikt korekcijas manuāli.</p> <p>Ieviešot šo pasākumu, tiktu samazināts NM administratīvais slogs, līdz ar mazāku nepieciešamo laiku PVN deklarācijas ievadei un ievades pareizības pārbaudei. Turklāt, tiktu novērsta kļūdu rašanās iespējamība, līdz ar summu nesakritību starp PVN</p>	VID budžeta ietvaros

			deklarāciju un tās pielikumiem.	
EDS-2. Paredzēt iespēju iesniegt nodokļu deklarācijas pirms termiņa Šobrīd EDS neparedz iespēju nodokļa deklarācijas iesniegt (parakstīt) pirms taksācijas perioda beigām. Praksē ir situācijas, kad uzņēmumam būtu vienkāršāk un lētāk organizēt nodokļu uzskaites darba plūsmu, iesniedzot deklarāciju pirms taksācijas perioda beigām gadījumos, kad nodokļu deklarācijas saturs jau ir iepriekš zināms, ja šāda iespēja tiktu paredzēta.	01.01.2014	VID	Izstrādāt EDS izmaiņas, kas paredz iespēju iesniegt nodokļu deklarācijas un citus ar tām saistītos dokumentus pirms taksācijas perioda beigām. Ieviešot šo pasākumu, tiktu mazināts NM administratīvais slogs saistībā ar darba organizācijas plānošanu.	VID budžeta ietvaros
EDS-4. Datu ievades pareizības pārbaudes uzlabošana UIN deklarācijā Normatīvie akti šobrīd paredz UIN atlaides attiecībā uz veiktajiem ziedojumiem. Minētais atvieglojums ir spēkā vienīgi līdz noteiktam ziedojumu apmēram, kuru pārsniedzot, UIN atvieglojums vairs nevar tikt piemērots.	01.01.2015	VID	Izstrādāt EDS izmaiņas, kas paredz EDS UIN deklarācijas veidlapā ieviest datu pareizības kontroli attiecībā uz norādītā UIN atvieglojuma limita sasniegšanu. Ieviešot šo pasākumu, tiktu mazināts NM administratīvais slogs saistībā ar datu ievades pareizības pārbaudi.	VID budžeta ietvaros
EDS-6. Pasākumi UIN avansa maksājumu aprēķina ievades ērtības uzlabošanai Aizpildot UIN avansa maksājumu aprēķinu, NM ir jānorāda informācija par taksācijas periodā samaksāto UIN avansa maksājumu kopējo apmēru. Turklāt, aprēķinot UIN avansa maksājumus, UIN summa ir jākorrigē atbilstoši CSP noteiktajam pirmstaksācijas gada kopējam patēriņa cenu indeksam (vai kopējam patēriņa cenu indeksam pirmstaksācijas periodā, kas aprēķināts, reizinot CSP noteiktos pirmstaksācijas perioda ikmēneša patēriņa cenu indeksus, ja taksācijas periods nesakrīt ar	01.01.2015	VID	Izstrādāt EDS izmaiņas, kas paredz UIN deklarācijas sagatavē iekļaut informāciju par NM taksācijas periodā samaksāto UIN avansa maksājumu apmēru, kā arī informāciju par CSP noteiktajiem patēriņa cenu indeksiem, kas izmantojami UIN avansa maksājumu aprēķinā. NM tiktu samazināts administratīvais slogs, ņemot vērā to, ka NM nebūs nepieciešams uzņēmuma, VID un citos valsts reģistros meklēt informāciju par samaksātā UIN avansa maksājumu apmēru un CSP	VID budžeta ietvaros

kalendāra gadu). NM administratīvais slogs UIN avansa aprēķināšanai tiktu samazināts, ja tiktu atvieglota pieeja minētajai informācijai, to informatīvi vai automātiska aprēķina veidā iekļaujot UIN avansa maksājumu aprēķina veidlapā deklarācijas sagatavošanas brīdī.			noteiktajiem patēriņa cenu indeksiem.	
EDS-8. Palielināt nodokļu deklarāciju pielikumos attēlojamo ierakstu skaitu Šobrīd vairāku deklarāciju dokumentu ievada formās (piemēram PVN deklarācijas pielikums „PVN 1-I”) vienlaicīgi uz ekrāna tiek attēlotas vienīgi 10 ierakstu rindas. Veicot vairāk kā 10 ierakstus, lietotājam ir jāpārvietojas starp vairākām ievadformas lapām. Līdz ar minēto, veicot lielu skaitu ierakstu, lietotājam ir apgrūtināti pārskatīt visus veiktos ierakstus (piemēram, datu manuālas pārbaudes nolūkā).	01.06.2015	VID	Izstrādāt EDS izmaiņas, kas paredz ieviest iespēju nodokļu deklarāciju ievadformās attēlot lielāku ierakstu skaitu (piemēram, neierobežota skaita ierakstus, 100 vai 20 ierakstus vienā lapā, vai paredzēt iespēju lietotājam pašam definēt vēlamo attēloto ierakstu skaitu).	VID budžeta ietvaros
EDS-9. Pārejas perioda noteikšana normatīvo aktu izmaiņu gadījumos NM, kuri izmanto EDS datu importa funkcionalitāti, ir saskārušies ar grūtībām, ka normatīvo aktu izmaiņu gadījumā nav pietiekami daudz laika pirms attiecīgās deklarācijas vai cita dokumenta iesniegšanas, lai ieviestu nepieciešamos labojumus uzņēmuma grāmatvedības sistēmā.	01.01.2014	VID	Ieviešot izmaiņas normatīvajos aktos, noteikt pietiekami garu pārejas periodu NM grāmatvedības sistēmu pielāgošanai normatīvo aktu izmaiņām.	VID budžeta ietvaros
EDS-10. Informēšana par izmaiņām EDS NM ne vienmēr ir informēts par EDS sistēmas jaunākajām izmaiņām un uzlabojumiem.	01.01.2014	FM, VID	Izstrādāt EDS izmaiņas, kas paredz ieviest plašākas informēšanas iespējas par izmaiņām EDS sistēmā, piemēram, nosūtot informatīvu e-pastu EDS lietotājiem.	VID budžeta ietvaros

EDS-11. Vairāku dokumentu vienlaicīga parakstīšana Šobrīd EDS dokumentus var parakstīt pa vienam, tomēr būtu noderīga iespēja parakstīt vairākus dokumentus vienlaicīgi.	01.06.2015	VID	Izstrādāt EDS izmaiņas, kas paredz ieviest iespēju EDS parakstīt vairākus iesniedzamos dokumentus vienlaicīgi.	VID budžeta ietvaros
EDS-12. NMDS sistēmas uzlabošana Pastāv atšķirības NMDS sistēmā uzreiz redzamajos datos un datos, kuri tiek saņemti pēc NM nodokļu nomaksas stāvokļa informācijas aktualizācijas pieprasījuma. Turklāt negatīvi tika atzīmēts minētā aktualizācijas pieprasījuma ilgais izpildes laiks.	01.01.2015	VID	Izstrādāt EDS izmaiņas, kas paredz uzlabot NMDS sistēmas sniegtās informācijas veidu un attēlojumu, kā arī ātrdarbību.	VID budžeta ietvaros
EDS-13. Lietotāju skaita un lietotāju tiesību apjoma noteikšana Šobrīd EDS (un citas saistītās VID sistēmas) no lietotāju tiesību viedokļa nošķir divus lietotāju veidus - „Tiesību pārvaldnieks” un „Pārējie lietotāji”, turklāt kā „Tiesību pārvaldnieks” var būt norādīta vienīgi viena persona. „Tiesību pārvaldnieks” veic darbības ar lietotāju tiesību rediģēšanu EDS. Praksē ir gadījumi, kad būtu vēlama iespēja NM norādīt vairākas personas ar „Tiesību pārvaldnieks” lietotāju statusu, pamatā, lai būtu iespējama savstarpēja aizvietošana kāda konkrēta darbinieka prombūtnes laikā. papildus tam, šobrīd, pirmo reizi uzsākot darbu ar EDS, gan lietotāju veidam „Tiesību pārvaldnieks”, gan „Pārējie lietotāji”, sākotnēji nav piešķirtas tiesības darbam ar dokumentiem. Tiesības attiecīgajā EDS sadaļā gan sev, gan citiem piešķir lietotājs „Tiesību pārvaldnieks”.	01.01.2014	VID	Izstrādāt EDS izmaiņas, kas paredz iespēju NM norādīt vairākas personas ar „Tiesību pārvaldnieks” lietotāja tiesībām. Papildus tam noteikt, ka lietotāju veidam „Tiesību pārvaldnieks”, uzsākot darbu ar EDS, jau pēc noklusējuma paredzēt maksimāli iespējamās tiesības darbam ar visiem dokumentiem. Pēc nepieciešamības „Tiesību pārvaldnieks” var atsevišķas tiesības ierobežot.	VID budžeta ietvaros

<p>EDS-15. EDS līguma atcelšana*</p> <p>Saskaņā ar likuma „Par nodokļiem un nodevām” 15.panta pirmās daļas 3.punktu nodokļu maksātājiem, izņemot fiziskās personas, kas neveic saimniecisko darbību, nodokļu un informatīvās deklarācijas VID jāiesniedz elektroniskā veidā, izmantojot EDS. Normatīvajos aktos (likumos, MK noteikumos) nav reglamentēta kārtība, kādā persona tiek reģistrēta kā EDS lietotājs. Veidu, kādā persona tiek reģistrēta kā EDS lietotājs, pašlaik nosaka VID ģenerāldirektora 2006.gada 13.marta apstiprinātā instrukcija Nr.1 "Vienošanās par elektronisko dokumentu parakstīšanu ar elektronisko parakstu, izmantojot Valsts ieņēmumu dienesta elektroniskās deklarēšanas sistēmas pakalpojumus, un šo pakalpojumu nodrošināšana". Līdz ar to, lai mazais uzņēmums, kuram nav droša elektroniskā paraksta, kļūtu par EDS lietotāju, tam ir VID klientu apkalpošanas centrā personīgi (pa pastu nav iespējams) jāiesniedz līguma projekts uz 7 lp. divos eksemplāros, kā arī iesniegums par EDS lietotāju datiem. Līguma slēgšana šajā situācijā pēc būtības ir absurda, jo EDS izmantošana nodokļu un informatīvo deklarāciju iesniegšanai ir obligāts nodokļu maksātāja pienākums, turklāt nodokļu maksātājam nav iespēju jebkādā veidā ietekmēt līguma saturu - tas ir jāparaksta VID noteiktajā formā. Ievērojot minēto, tiek ieteikts veikt pasākumus izmaiņām normatīvajos aktos, lai, reģistrējot Uzņēmumu reģistrā vai VID saimniecisko darbību, nodokļu maksātājs vienlaikus iesniegtu arī reģistrācijai EDS nepieciešamos datus un noteiktā laikā pēc maksātāja reģistrācijas VID to reģistrētu kā EDS lietotāju, paziņojot maksātājam EDS lietotāja identifikācijas datus.</p>	01.06.2013	VARAM, VID, Tieslietu ministrija	Nepieciešami grozījumi Elektronisko dokumentu likumā vai MK noteikumos nr.473 „Elektronisko dokumentu izstrādāšanas, noformēšanas, glabāšanas un aprites kārtība valsts un pašvaldību iestādēs un kārtība, kādā notiek elektronisko dokumentu aprīte starp valsts un pašvaldību iestādēm vai starp šīm iestādēm un fiziskajām un juridiskajām personām”.	VID budžeta ietvaros
---	------------	----------------------------------	--	----------------------

* Priekšlikums ierosināts ekspertu diskusijā.				
---	--	--	--	--

Neviens no augstāk minētajiem priekšlikumiem uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumiem, kas būtu iekļaujami Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plānā, nav balstīts uz specifiski noteiktām regulējošām normām, lai uzņēmums saņemtu iespējamus bonusus, piemēram, nodokļu atlaides, īpašu nodokļu statusu u.tml.